

Morvay
—
A
trubadur
és társai

12-479
9

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

OSZK

Gezsef Széchényi Könyvtár

ERDÉLYI
KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA
IRODALMI VÁLLALAT

SZERKESZTI MORVAY ZOLTÁN

MORVAY ZOLTÁN
**A TRUBADUR
ÉS TÁRSAI**
REGÉNY

IX.
KÖTET

REVÉSZ BÉLA KIADÁSA 1925.
TÁRGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

ERDÉLYI KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA

IRODALMI VÁLLALAT

SZERKESZTI TARGU MURES KIADJA
MORVAY ZOLTÁN MAROS - VÁSÁRHELYT RÉVÉSZ BÉLA
TELEFON 61.

Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” irodalmi vállalat célja Erdély magyar olvasóit jó és olcsó könyvekhez juttatni. Aki az Erdélyi Könyvbarátok Társasága irodalmi vállalatára évi 200 leivel előfizet, évente 20 kötet 160 oldalas regény és elbeszélésekből álló kis könyvtárat kap Erdély legkitűnőbb íróinak műveiből. Ezek a könyvek egytől-egyik mind valóban szerakoztató, gyönyörködtető és irodalmi beccsel bíró írásművek. — Ilyen kötetek bolti ára ma 100 lei, ennél fogva minden olvasni szerető művelt ember maga ellen vét, ha nem fi-et elő az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” kiadványaira. — Az előfizetési díj félévi 100 lei előleges részletekben is lefizethető. — Gyűjtőivel szolgál és előfizetéseket elfogad a művek kiadója Révész Béla könyvkereskedése Targu-Mures; Marosvásárhelyt

A legközelebb megjelenő sorozat tartalma:

XI. Dósa Endre Kortársaim	XVI. Erdélyi költők Áprily, Reményik, Szabolcska, Szombati Szabó, Walter
XII. Nyírő József Regény	XVII. Csörgő Tamás Essayk
XIII. Osvát Kálmán Publicisztika	XVIII. Kádár Imre Elbeszélések
XIV. Sipos Domokos Regény	XIX. Ligeti Ernő Utiképek
XV. Szini Lajos Elbeszélések	XX. Tabéry Géza Regény

Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” legközelebbi sorozatát 100 lejcs kedvezményes áron csak azok kaphatják meg, akik az előfizetési díjat (100 lejt és postai azétküldésnél további 10 lei portóköltiséget) 1925 augusztus 15-ig a kiadóhivatal címére (Révész Béla könyvkereskedése Targu-Mures—Marosvásárhely) beküldik. — A második sorozat ez év november közepén jelenik meg.

ERDÉLYI KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA
IRODALMI VÁLLALAT □ SZERKESZTI MORVAY ZOLTÁN

IX. KÖTET

MORVAY ZOLTÁN

A

TRUBADUR ÉS TÁRSAI

REGÉNY

II. KIADÁS

II. KÖTET

KIADJA RÉVÉSZ BÉLA KÖNYVKERESKEDÉSE
TÂRGU-MUREŞ 1925 MAROSVÁSÁRHELY

MORVAY ZOLTÁN

KÖNYVEI

Angol kisasszony. Bohózat 1 felvonásban
Egy 6000 kilométeres séta története.
Utirajz

Randevu. Vigjáték 1 felvonásban.
Szürke történetek. Elbeszélések.
Öt miniatűr kötet.

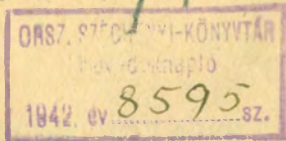
A trubadur és társai. Regény.
Októberi fellegek. Regény.

Minden jog fenntartva

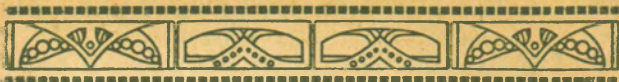

Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága“ címlapját
Gulyás Károly rajzolta.

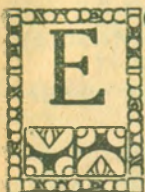
12479/9

Tip. Révész Béla, Tg.-Mures

IX. A kígyószemű asszony.

GY igen szép, harminc év körüli barna asszony egy darabig mosolyogva hallgatta, mint küszködik Kozár a hordárral, nem bírva megértetni magát s látva, hogy nem boldogul, oda-
szólt a festőnek magyarul:

— De hát mit akar, mondja meg nekem, én majd megmondom a hordárnak németül.

— Oh, nagyságos asszonyom, — kapta le az utazósapkáját a kótyagós piktor, — könyörüljön a szegény elesett nyomorultakon és mondja meg ennek a derék polgártársnak, váltson nekem egy elsőosztályu jegyet Münchenig.

A hölgy nevetve tolmácsolta aztán a hordárnak a festő kivánságát.

Győző pedig bemutatkozott a szép asszonynak.

— Ah, hát maga Kozár, a híres festő? Hát ilyen fiatal ember? No, én szép pozitúrába ismertem meg a híres honfitársamat. Én Gerster sörgyárosné vagyok Münchenből, de budapesti leány. Az uram üzleti ügyekben járt egyszer Pesten, így ismert meg és elvitt Münchenbe.

— Amit a budapestiek örökké sirathatnak, hogy egy ilyen gyönyörű és a szerencsétlen em-

bereken ilyen jólelkűen segítő hölgyet elveszítetek, — udvarolt a berugott piktor.

Gersterné kacagott.

— Látja, engem az isten küldött maga mellé kismamának. Én is Budapesten voltam most, a szüleimnél és haza utazom. Majd egyszakaszba szállunk s maga le fog feküdni és kialussa magát, én pedig vigyázok, hogy el ne lopják. Jó lesz?

— Ah, nagyságos asszonyom, én örökké hálás leszek a kismamához, ezért a jólelkű ápolásért, — sóhajtott Győző úr és bizonytalan léptekkel indult meg a vasuti kocsi felé.

A szép asszony nevetve és minden zsenirozás nélkül fogta karon.

— Na, jöjjön, kis haszontalan. Mintha csak az öcsémet látnám. Majd én egy kocsihoz vezetem.

— Kérem, — mondta a piktor magához szorítva az asszony telt, gömbölyű karját, mintha támaszra volna szüksége, — én most a haza védelmében rugtam be. Kérem, én itt a magyar becsületet védtem és Baróthy is . . .

— Hát az miféle jómadár? Utitársa ugye és most itt marad, mert nem birt az állomásra kijönni?

— Nem, — felelt a festő és igyekezett igen értelmes arcot vágni. Kifeszítette a mellét és gögösen, de nagy fáradsággal mászott fel egy kocsiba. Mikor a diványra leült és biztos talajon érezte magát, egészen magához tért.

— Nem kérem, Baróthy csak egy huszárhadnagy, de nagy betyár. Itt szolgál ezek között a szerencsétlen osztrákok között Lincben. Most kérem az ágya alatt alszik a lakásán. Azt mondta, ő bizonyosan tudja, hogy földrengés lesz és ha

az ágyra fekszik, úgy is csak le fog esni, ennél fogva már jó előre az ágy alá bújt.

— És a többiek, mert tudom, hogy többen is voltak, — nevetett a szép asszony elhelyezkedve a festővel szemben levő diványon. — El ne aludjon Kozár úr, mi van a többiekkel?

— A többiek, — pislogott nagyokat a végkimerüléssel küzködő piktor, — a többiek elhulltak, mint a virág és elenyésztek, mint az élet. Hogy néztek ki! Szörnyű!

— Hiszem, — kacagott a szép asszony. — Ezek az osztrákok nincsenek hozzáédzve az ilyen magyar divatu lumpoláshoz. Mért rugatták úgy be szegényeket? Azok belebetegednek ebbe.

— Bele kérem, bele. Az bizonyos, — nevetett halkán a berugott emberek jókedvével a festő. — Kérem, azokat mi pocsékká ittuk! Szörnyűség, hogy néztek ki. Két főhadnagy, egy kapitány, két szekeresz hadnagy. A főhadnagy különösen, aki vőlegény, kérem, az anyósát nézte a menyasszonyának és megcsókolta. Olyan részeg volt, hogy megcsókolta a vastag cseh asszonyt. Most reggel voltunk náluk, mert megígértük, hogy tesszük tiszteletünket, de csak reggel felé volt rá időnk. A főhadnagy vitt bennünket. Igaz, nagyon szívesen fogadtak minket és igen sok zöld pálinkát itattak meg velünk és a főhadnagy a holtak közt maradt. Azaz, nem így akartam mondani, de ez egy versben van. Ugy áll a dolog, hogy a főhadnagy . . .

— Ugy áll a dolog, — nevetett Gersterné — hogy a főhadnagy nem tudott a lábán maradni és a menyasszonya lefektette, hogy aludja ki magát.

— Talán ördöge van magának, nagyságos asszonyom, hogy úgy kitalálta. Vagy ott volt?

— És gyanakodva nézte meg az asszonyt, hogy hátha ő is ott volt a főhadnagy menyasszonyánál.

— Dehogyan voltam, kis fiam. De képzelem, mennyire berugtak. A főhadnagy pedig szerelmes lévén, hamarabb berugott, mint aki nem szerelmes.

— A szerelmesek hamarabb berugnak nagyságos asszonyom?

— Ez tény.

Győző úr elgondolkozott.

— Mi valahogy eljöttünk — mormogta — a katonák kocsin, én meg Baróthy gyalog. Ugy emlékszem, a Baróthy lakására mentünk s a hadnagy mindjárt bebújt az ágy alá. Engem is hívott az ágy alá, de nekem el kellett utazni és kijöttem ide. Nekem nincs is semmi különös bajom, csak elfelejtettem németül beszélni. Igaz, — kapott észbe — aki szerelmes az nagyon berug. A főhadnagy nem tudott volna kijönni a vasuthoz...

A piktor szeme erővel le akart ragadni, de egyszer még felnyitotta és diadalmasan vágta ki:

— De csak az osztrák szerelmesek rugnak be! A magyar szerelmesek csak a menyasszonyuk csókjától rugnak be. Nagyon! Halálosan! Bortól, pálinkától nem . . . Csak egy kicsit . . . Mint én . . . Olyan, olyan álmosak lesznek . . . De soktól . . . Nagyon soktól . . .

És Győző úr elaludt az Úrban.

A szép asszony elővette a plédjét és mint az anya a gyermekét, betakargatta az alvó fiatal embert.

— Igazán szép kölyök, — mondotta halkan. S a zsebkendőjével végigtörölte a festő szép, nagy,

domború homlokát s mivel kívülök senkisésem volt a szakaszban, meg is csókolgatta a festő fekete, göndörfürtös fejét,

Győző úr pedig, mitsem tudva ezekről, aludt csöndesen, szokása szerint, majdnem szuszogás nélkül, úgy, hogy Gersterné azt hitte, a fiatalember csak színleli az alvást és észrevette az ő előbbi csókjait. De később meggyőződött, hogy ez az úr igazán és szinte felköltöhetetlenül alszik és alhatik is Schinbachig két és fél órát.

A határon Gersterné felköltötte a festőt.

— Kozár úr, itt a határ. Ébredjen. Van elvámolni valója?

A festő rögtön és teljesen magához tért. Eszébejutott, hogy a podgyásza itt van. Kiszálltak és egy hordárral elintézték a podgyászügyet, amelyet hamarosan áteresztettek a vámon.

A toalett-terembe ment Kozár, ahol megmozdott és megfésülködött. Azután megivott két üveg szikvizet. Egészen felüdülve ment fel a kocsijába, ismét szembe kerülve a szép asszonnyal, aki konstatalta magában, hogy ez a piktor, így kivasalt ábrázattal, igazán gyönyörű gyerek.

Kozár bocsánatot kért a reggeli viselkedéséért és olyan szellemesen, finoman adta elő az éjjeli, linzi duhajkodásukat, hogy Gersternét a szó teljes értelmében elbűvölte a piktor modora.

Igen bizalmas társalgás fejlődött ki közöttük s úgy beszélgettek, mint akik tiz éve ismerik egymást.

A menyecske aztán azt is elmondta a festőnek a többek közt, hogy férje és közte nagy korkülönbség van s hogy a házassága érdekházasság volt. Végre határozottan felszólította a

piktort, hogy Münchenben minden bizonnyal keresse fel őket a Leopoldstrassén levő villájukban. S ha tanácsra vagy szivességre lesz szüksége, csak forduljon bizalommal a kismamához.

A rettenetes váltokon átvaló döcögések figyelmeztették a beszédbe merült utasokat, hogy itt jön München.

Beérkeztek az óriási méretű, üvegtetős indóházba, amelynek praktikus elrendezését megcsodálta és megdicsérte Kozár.

Az elválás gyorsan ment. A szép asszony igen mélyen belenézett a fiatalember szemébe, míg a kezét forró tenyerébe hosszasan szorongatta s figyelmeztette, hogy becsületes ember szavát tartja. Ezt a látogatásra értette. Aztán lelibbent a megálló vonatról s Győző hosszasan nézett utána s konstataálta magában, hogy az asszonynak remek termete és felségesen ragyogó hamis szeme van. Hirtelenében átcikázott az agyán, hogy ő régen meg akarja festeni a „Szerelmet“. Ez az asszony pompás modell lesz akkor az álmodott képhez.

A „Szerelem“ modellje már akkor egy kopasz, nagyhasu bajort ölelgetett az állomás előtt és rögtön, egy diszes kocsiba ülve férjével, elrobogott az alkonyatban. De mintha valamit igazítani akart volna a kocsi ernyőjén, hátrafordult még egyszer s Kozárnak úgy tetszett, hogy a kezével búcsút integet s a fejét is megbólintotta.

Egy hordár felserkentette a merengő piktort s jelentette, hogy a podgyásza a kocsin van. A piktör belenyult a zsebébe, amelyben tárca nélkül hordta a pénzét és kivett egy ezüt forintost, oda-

adta a hordárnak, aki előbb a pénzre, aztán Győzöre meresztette a szemét.

— Ez nem német pénz, — mondotta neki a hordár.

A festőnek akkor jutott eszébe, hogy ő Linzben váltott egy bankban német pénzt. Előkereste a kistáskát és odaadott a hordárnak egy két márkás tallért. Aztán felült a kocsijába, oda mondta a lakása címét s elhajtatott.

A lakását, — melyet egy itt lakó barátja fogadott neki és aki várta is, — igen csinosnak találta. Egy alvófülke és előtte egy kis terem, amelynek a Maximilián-térre nyíló egyik fala üvegből volt és a kitűnő világosság mellett pompás kilátást nyújtott a szép térre. Az igaz, hogy a harmadik emeleten volt s lift nem volt a házban, de Kozár bizott a jó lábaiban s megelégedetten szemlélte uj hajlékát.

Dávid Sándor, — így hívták a szobrász barátját, aki a lakást fogadta neki, — szorongva kémlelte a Győző arcát:

— Hát jó lesz, öreg?

Győző mogölelgette a fekete, cigányképű Dávidot.

— Pompás, gyönyörű, remek! Nagyon jól kerested ki pajtás! És micsoda olcsó! Hátszáz márka egy évre. Nagyszerű! Nézd meg, ha a nagy podgyászládáim megérkeznek, hogy feldiszitem én ezt a fészket! Hej, Sanyi! — tette hozzá vidáman — itt szép kis képeket fogunk pingálni. Itt világhirűvé akarok válni, Sanyikám!

A szobrász, aki igen tisztelte Kozárt a tehetsége miatt, csöndesen és meggyőződéssel mondotta:

— Te már most is közel állsz ehhez. Ha egy kicsit igyekszel, sikerül. Különben neked minden sikerül . . . De meg is érdemled. Tehetős ember vagy, derék ember vagy . . .

Mikor Dávid elment, Kozár nagy csibukszó mellett késő estig fel s alá járt az üres műteremben és a jövőre nézve terveket szőtt. Színes, pompás terveket, amilyeneket huszonegy éves korunkban mindnyájan szövünk, aranyos szálakból. Később aztán reményeink e ragyogó pokháló fonalait a Való, ez a rideg gazdasszony, olyan ridegen és kegyetlenül tép le a Jövő faláról, hogy nyoma sem marad. Csak a szivünkben egy nagy üresség, egy csomó csalódás, egy rakás keserűség az élet őszén . . . Azt gondoljuk ekkor, hogy az élet, a valóság, a körülmények voltak a hibások, pedig mindenkor mi vagyunk a bűnösök minden eltévesztett dolgokért. A fiatalságnak e korral járó rózsaszínű hályogán nézte a szemünk az életet s ezen át semmi sem látszik olyan, mint amilyen. Sem az élet, sok csalafintaságával, sem a terveink, sem az asszonyok, akik a terveinkben mindig jelentős szerepet játszanak. Mindent szépnek, igaznak, hünek látunk. Csak mikor a kiábrándulások hűvös, októberi szele végig sepri a lelkünket és a szivünket, akkor töprenkedünk, hogy talán mindent másképpen kellett volna csinálni. De már akkor rendesen kevés időnk van a töprenkedésre. S összeszedve reményeink elszáradt virágait, siriágyat vetünk magunknak belőle és kipihenjük rajta az élet töredelmeit jól, megvigasztalódva, mindennel végképp megbékülve, álmok nélkül aludva az örök, végtelen éjszakát . . .

Kozárnak valami balsejtelem suhant át a lel-
kén, hogy, ha ezek a tervek be nem válnak, mi
lesz?

De a huszonegy éves emberek nem szoktak
az ilyen dolgokon sokat töprenkedni. Ő is nyu-
godtan levetkezett és lefeküdt s mikor a csibuk-
ját az ágya mellé támasztotta, egy bánosi szójá-
rást mormogott:

— Hát, ahogy esik, úgy dübben! Csak gyere,
Élet! Én kemény fiu vagyok, ha birkózásról van
szó. Meglássuk, melyikünk marad felül! . . .

És az új lakásában jóízűen aludt el, kipihe-
nendő az utazást és a linzi lumpolást, amely egy
szépasszony ismerőshöz juttatta. S álmában, —
csodálatos — a szép Gersterné jelent meg előtte
és felajánlotta magát modellnek a „Szerelem“ kép-
hez s azt mondta a piktornak, hogy előbb ám
megtanítja szeretni a művészt, csak aztán áll mo-
dellt a képhez. S a festő az alkut elfogadta.

Reggel mérgesen ébredt emiatt Győző úr
s mig öltözködött, egyre dohogott.

— Szeretném tudni, mit lábatlankodik nálam
ez a hölgy? Szeretném tudni, mi címen ajánlko-
zik nekem modellnek, még ha álmomban is. És
mi címen akar engem megtanítani szeritni? Tu-
dok én! Jobban mint ő! Eh, kiverem a fejemből
ezt a kigyószemű asszonyt és nem megyek felé
sem! . . .

Ezen erős elhatározással ment el hazulról,
hogy körül nézegesse új hazáját, München városát.

— Hadd lám hát, hogy milyen ez az Isar
melletti Athén.

München nagyobb része az Isar balpartján
fekszik és igen csinos város, tele szép terekkel,

kertekkel, szobrokkal s utcáinak nagyrésze azért barátságos, mert fásítva van.

— Hiszen ez egy kedves, gyönyörű szép város, — jelentette ki egy hét mulva Dávid Sándornak, aki hűséges titkárául szegődött Kozárnak. Kiváltotta a podgyászát, hazahozatta, kicsomagolta a ládákat és segített Kozárnak feldiszíteni a műtermet.

Azt meglehetett állapítani, hogy a kis műterem pompásan nézett ki, a sok szőnyeg, vázlat, egy pár csinos szobor, fegyver és edénnyel feldiszítve. Kozár egyszerű kis dolgokat úgy tudott elhelyezni, hogy azok sokat mutattak.

Dávid Sándor el volt ragadtatva.

— Te, ha ki nem löknéd őket — mondotta Gyözőnek, — én hoznék egy pár cimborát, földieket, magyar fiúkat, Egy műasztalost egy zenészt, meg egy szobrászt. Nagyon vidám, derék fickók, itt küszködnek ők is. Majd meglásd, milyen jól eltöltjük a téli estéket.

— Hát hozd el őket, Sanyi. Hanem nekem már be kellene iratkoznom a festészeti akadémiába. Mindig csak halogatom. Meddig is lehet?

— Még öt napod van.

— Na, holnap rendbehozom ezt is.

Másnap aztán csakugyan beiratkozott az Akadémiában és neki feküdt a munkának. De nem sokat törődött a rendszeres tanulmányokkal, inkább el-ellátogatott a képtárakba. Egy fél évig az antikok termében dolgozott a festészeti osztályban. Tanárai nagy tehetségét látván, példányképpül állították tanulótársai elé. Pályázott eközben és az állami ösztöndíjat elnyerte a „Vak Béla“-jával, amely képért egy londoni műáros két-

szerannyit ígért neki, mint a mennyit a magyar kormánytól kapott érte. De nem adta s a kép a Nemzeti Múzeum képtárába került.

Később a történeti képek festését abbahagyta és apró, de a legnagyobb művészettel kidolgozott miniatűr képeket festett, amelyekkel tömerek pénzt keresett rövid idő alatt.

A nappalok munkában teltek, esténként pedig eljöttek a kedélyes magyar cimborák, néha egy pár jókedvű, bajor, fiatal művész is jött velük s felségesen szórakoztak a közös egyszerű vacsorák és teaestélyek alatt. Szolidan iszogatva, tréfálva, észre sem vették, hogy a tél elrepült.

Kozár azt vette észre március végén, hogy a szolid viselkedés és a sok munka mián a pénze igen meggyült.

— Ez nem jól van így, — vélte magában. — Még nem akarok tőkepenzes lenni, tehát egy kevés ideig lustálkodni fogok.

Az idő kitavaszkodott. Április rügybontó fuvalma kicsalta a piktort szinei közül a tavaszi virágzásba. Napokon át kószált az utcákon, az Isarparti ligetek fakadó lombjai alatt és — ábrándozott.

Mióta Münchenben volt, minden két hétben irt Ilonkának egy hosszú levelet, de a lányka csak minden hónapban egyszer válaszolt reá. Ez először bántotta Kozárt, de később belenyugodott. Hanem az utolsó két hónapban csak két levelezőlapot kapott Ilonkától, az ő hosszas leveleire, azokon is egy pár semmitmondó bók volt, az ösztöndijára és a sikereire nézve.

— Mi lehet ennek az oka, — sóhajtott a fiu, amint a szép Leopold-strassén, a rügyező vén fák alatt ballagott. — Vajjon mi lehet?

Nem kapott a kérdéseire választ és igen csüggedten lépegetett a járó-kelők közt, akiket az első tavaszi napsugarak kicsaltak a szép fák alá. A kocsiuton pompás toalettekben kocsikázó bajor asszonyok szeme sokszor fordult a szép piktor felé, de az nem vette észre ezt a nagy gondolkozásban.

De egyszer, amint a kocsikorzóra pillantott, megdobbant a szive.

Két gyönyörű fehér paripától vont hintóban egy világos szürkeruhás, fehér kalapos és piros napernyős remek, barna asszony ült és nyájasan bolingatott a festő felé.

— Gersterné! — kiáltott önkénytelenül a piktor és merően nézett az elrobogó fogat után.

— És milyen szép, kívánatos ez az asszony! És hogy elfelejtettem — mormogta a piktor még mindig a kocsi után nézve. — Csunyaság, gorombaság, hogy meg nem látogattam. Ezt helyre kell hozni.

A fehér táltosok elröpítették még egyszer előtte a szép hölgyet, aki — úgy tűnt fel a festőnek, — mintha a szerelem tündére suhant volna el előtte az enyhe tavaszi fuvalomban. De most már nem nézett a fiatalemberre és ez még jobban kihozta Győző urat a sudrából.

— A héten mindenesetre meg fogom látogatni Gersternét, — határozta el a piktor. — De vajjon hol lakik?

Hazament. Összehányta-vetette az írásait, de a szép asszony lakása címét nem lelte meg. Már szinte ideges lett. Ugy tűnt fel neki a dolog, mintha az asszony kacérkodna vele és nem akarná, hogy meglátogassa. A lakáscím azért vészett el.

— Én ostoba, — kiáltott fel a piktor és homlokára ütött. — Elmegyek valamelyik kávéházba és a címkönyvben megnézem, hol lakik Gers-ter sörgyáros.

Es úgy tett, amint beszélt. Délután már a kezében volt a lakáscim.

Akkor meg az jutott eszébe, hogy illik-e ennyi idő után látogatást tenni? Nagy szomorúsággal, de azt állapította meg, hogy nem illik... Ha az ismeretséget folytatni akarta, miért nem látogatta meg akkor, mikor idekerült. Tehát el volt döntve, nem keresi fel a szép asszonyt.

Hanem egy pompás májusi reggelen levelet hozott neki a posta. Először azt hitte, lonka küldte. De mikor látta az idegen nőírást, elcsodálkozott: — „Hát ez ki lehet?”

Felbontotta a kis illatos levelet s már a megszólítástól a szívére futott a vére: „Rossz, szavát meg nem tartó kis fiam!”

— Ah, hiszen ez a „kis mama“! Nézzük, mit ír? — És lázas mohósággal olvasta el a pár sor szép, gömbölyű betűt.

— „Ha az ideje engedi, keressen fel a Leopold-strasse 43. számú lakásomon, csütörtök dél előtt tíz órakor. Hozzon egy néhány szint és ecsetet is. De okvetlen. Kis mamája: G.-né.“

— Micsoda ravasz asszony, ez az aranyos! — táncolt örvendve a piktor. — Ez engem mint festőtanítót, vagy ilyesmit fog a férjének bemutatni. Hát, hiszen annyi baj legyen! Viszek szint és ecsetet és el fogok menni.

Soha olyan izgatottan és türelmetlenül a percek telését nem leste Kozár, mint ezen a két napon, amely a légyottól elválasztotta. Ez az ál-

lapot olyan heves volt, hogy maga is észrevette.

— De hát mi történt énvelem? — Aztán hideg vérrel akarta latolni a dolgot és úgy tün-
tette fel az egészset, mint jelentéktelen eseményt.

— Eh, az egész egy semmiség! És én szá-
már vagyok, hogy úgy izgulok. Merek rá fogadni,
hogy ez a kis buta asszony valami festményt akar
velem kijavíttatni s azért írta, hogy vigyek színe-
ket. Én pedig mindenféle rózsás terveket koho-
lok itt magamban s szentül hiszem, hogy a kígyó-
szemű asszony epekedve vár. No, majd lehülök,
ha valami nagyon közönyös ügyben kéret magához.

Ilyen bölcsen okoskodott, de azért nem birt
nyugodni e két nap alatt. Összefutkosta az egész
várost. Nézegette az üzletek kirakatait, amelyek-
ben annyi kedves csecsebecse, disztárgy van fel-
halmozva, hogy a szemlélő igazán nem tudja
megállapítani, hogy melyik a pompásabb és gyö-
nyörűbb.

A festő összevásárolt ezt is, azt is, itt is, ott
is. a nála szokásos könnyelműséggel és a laká-
sára küldette. Este szinte elhült, mikor haza-
ment, hogy mennyi lomot szedett össze. A sze-
gény Dávid Sándornak volt mit elrendezni, mert
Győző úr e két nap alatt semmihez sem nyult.

A felizgult lelkiállapotát Dávid is észrevette
És meg is kérdezte a piktort:

— Mi lelt téged, öreg, hogy olyan csodála-
tos vagy tegnap óta?

Győző gondolkozott egy percig, aztán fárad-
tan ült le:

— Beteg leszek pajtás, majd meglásd, nagy
beteg. Valami baj ér . . . Érzem, mert nagyon jó
kedvem van . . . Bizonyosan beteg leszek . . .

— Hát vigyázz magadra öreg. Vigyázz. A betegség rossz mulatság.

Kozár a légyott napján már hajnalban talpon volt. Végig sietett a tavaszi napsugárban úszó városon, ki a Bavária szoborhoz. Sokáig nézte a Bajorországot szimbolizáló hatalmas hölgyalakot és a szobor vonásaiban is a Gersterné arcát vélte felismerni.

Aztán beült egy bérkocsiba és a Leopoldstrasséra hajtatott, ámbar csak reggeli nyolc óra volt. Eddig meg sem figyelte és csak most látta meg, hogy a müncheni bérkocsisok kék frakkot, fekete szallagos fehér cilindert viselnek és a lovak fülén vászon-tok van s a nyakukban csörgő.

A kocsijába húzódva figyelte a 43-as számú villát és mikor előtte elhajtatott, megállapíthatta, hogy az egyike a legszebb épületeknek a Lipótúton.

Majd a lakására kocsizott, ahol a festékes ládikáját vette magához, onnan egy kávéházba ment reggelizni, a kocsi ezalatt várta.

Fél tíz lehetett, mikor megint a Leopoldstrassén gördült végig a kocsija s ekkor már szörnyű türelmetlenségében odahajtatott a 43-as számú villa elé.

Kiszállt és a csinos vasrácsos kerítés kapuján megnyomta a csengőgombot.

Egy fekete ruhás, fehér kötényes és főkötős, de igen hamisszemű lány nyitotta ki a rácsos kaput.

— Ez a Gerster-nyaraló? — kérdezte Kozár.

— Igen. De Gerster ur nincs itthon, Berlinbe utazott.

— És a neje?

— Az itthon van, de üzleti ügyekben nem fogad a nagyságos asszony.

Győzöt a ládikával valami vigécnek nézte a szobaleány. Tehát a szép asszony nem tudatta a cseléddel az ő jövetelét. Egy kissé habozott, aztán előkeresett egy névjegyet s odaadta a leánynak, hogy vigye be urnőjének.

A leány felvonta a vállát, bezárta a kaput és a villa verandájára kísérte Kozárt. Egy festett kertiszékre mutatott, hogy foglaljon helyet.

A festő nem ült le, de feszült figyelemmel várta a történendőket. Két perc múlva, — ami Gyözőnek egy órának tetszett, — visszajött a szobalány és kérte, hogy menjen be. A nagyságos asszony várja.

A piktör kissé mérges volt. Azt hitte, hogy az asszony elébe fog sietni, de két szobán is átment, míg a harmadikban meglelte Gersternét, aki egy nagyon vékony, finom pongyolában egy diványon hanyatt feküdt és egy könyvből olvasott.

— Ah, ah, — kiáltott mosolyogva a fiatalember felé és a könyvet eldobta, — hát a rossz fiu megkerült. No maga szépen megtartotta a szavát. Üljön le ide, édesem.

Egy kis karatlan székre mutatott, amely közvetlen a divány mellett állott. Hanem ő fel sem kelt a hencserről.

A festő leült s az asszony csak ekkor nyújtotta neki a kezét a forrót, a lágyat, de aztán nem is eresztette el a festő kezét, sokáig így beszélt a fiatalemberrel és Kozár azt érezte, hogy míg ez az asszony fogja a kezét, valami delejes áram ömlik át a forró kis tenyeréből az ő tenyerébe és ez a zsibbasztó tűzfolyamat megbénítja

az ő akaraterejét, mintha hipnotizálták volna s úgy vélte, hogy míg ez az érzés tart, ez az asszony azt csinálhat vele, amit akar, ő nem tud védekezni.

Ahogy meghajtotta a derekát az asszony felé a kis alacsony széken ülve, a haja majdnem érte a hölgy feketehajas, borzas fejét, amelyet a festő felé hajtott amint oldalt dülve fecsegett.

— Miért hivatott asszonyom, ha szabad kérdezniem — mondotta Kozár hüvösen, mert boszszantotta az asszony flegmatikus viselkedése, különösen az, hogy a fekvésből fel sem kelt.

A hölgy erre a hangra felült és a pongyola körülcsavarodott a termetén. Ugy látszott, tudta mit csinál, mert a remek idomok a legpompásabban érvényesültek így.

— Maga kis fiam — kezdte becéző hangon — ma rossz hangulatban van. Hát legyen bizalmas a kis mamához és vallja be, mi bántja. Meglátja, én segíteni fogok rajta.

És megcirógatta a fiatalember arcát, mint egy kis gyermekét.

Győző úr nem szerette az ilyen anyáskodó hangot és viselkedést az asszonyoktól, kivált ha fiatalok és szépek voltak. Kelletlen mosolylyal felelt:

— Aligha fog segíteni, asszonyom . . .

— Asszonyom? Tehát a kismamaságomnak vége?

— Vége! Nem szeretem az ilyen fiatal mamákat.

Az asszony bizalmasan hajolt közel hozzá.

— Hát ha a kis mamára nem is, de az úti-társnéra, mint asszonyra, gondolt-e az elmúlt fél-év alatt?

— Óh, sokat! De mennyit!

Gersterné felkacagott.

— Óh, maga kis hazug! Vallja meg, úgy elfelejtett, mintha soha sem látott volna. És ha gondol is rám, az csak azóta történt, mióta a multkor kocsizni látott. Vallja meg, barátom. Nekem nem lehet füllenteni, mert magának nagyon becsületes szemei vannak és azokon át én a lelkébe látok. Ha magának volnék, nem tartanék ilyen szemeket.

— Kiszúrjam? — nevetett Győző kissé boszszusan, hogy ez az asszony úgy kitalálta az igazat.

— A világért sem, — mondotta komolyan Gersterné — és a festő óraláncán lévő kis medalt megfogta.

— Kinyilik? — kérdezte.

— Nem — hazudott Győző, mert az Ilonka arcképe volt benne.

— Akkor nyissa ki, — felelt határozottan, de kacagva az asszony, — mert sarka van. Maga ügyetlenül füllent, barátom.

A piktör mérgesen nyitotta ki a kis fityegőt, amelyből az Ilonka kedves arca mosolygott a kigyószemű asszonyra.

— Ki ez a hölgy? — kérdezte vontatva Gersterné és felkelt a diványról.

— A menyasszonyom, — mondta határozottan festő. S úgy tetszett neki, hogy az Ilonka arcképének csak a látása is megtörte azt a bűvkört, amelylyel ez az asszony lenyűgözte.

— Tehát Önnek menyasszonya van, — szótagolta csöndesen a hölgy és a levegőbe nézett. Becsattantotta a medalt és szúrós fekete szemével hosszan méregette a fiatalembert.

— Szereti?

— Végtelenül! — kiáltotta a piktor és hangjában az igazság csengett.

Az asszony összehúzta a szemöldökét. Eddig el akarta bolondítani a fiatalembert csupa unaloműzésből, de ezeket tudva, érdekesebb kezdett lenni a kaland. S mivel látta, hogy vetélytársa van, felvette a keztyűt és elhatározta, — a nőkel született önösségével, — hogy a fiatalembert — akármi áron, — de elhóditja a menyasszonyától.

Odahajolt a festőhöz és halk, suttogó hangon kezdett beszélni hozzá.

— Jól van. Már most tudom, miért nem gondolt rám egy félévig. Van akire gondoljon. Az ilyen szegény, boldogtalan asszonyok, mint én, nem is valók egyébre, csak a szenvedésre. Az ilyen asszonyokkal senki sem törődik, ha a szívük reped is meg az epekedéstől. Jól tette, hogy elfelejtett. Ne is törődjék velem többet... De azt nem tilthatja meg, hogy én ne gondoljak Önre. Mint ahogy eddig is mindig gondoltam, mióta megismertem. Egy félév óta folyton utána járok. Tudom hol a műterme, tudom, milyen. Voltam is benne. Furfangos ürüggyel. A házfelügyelőnek azt mondtam, hogy egy festményt rendeltem magánál, s szeretném meglátni, hozzáfogott-e? Felvezetett a műtermébe, amelynek kulcsát ön, ha elmegy hazulról, mindig nála hagyja...

A piktor csak meresztette a szemét.

— Ah, hát maga volt az a hölgy, akit a házfelügyelő magyarázott. El nem tudtam képzelni, ki lehet. Ilyesmit kitalálni!

— Ne szóljon, — pergette a szépasszony

a könnyeit, amelyek — úgy látszott — mindig rendelkezésre állottak. —Maga csak fusson tőlem. Ne rontsa el az egész életemet... Menjen és felejtse el.

De a festő, ha akart volna sem tudott volna elmenni, mivel a szép asszony két gömbölyű, lány karját a nyaka köré fonta és zokogva borult a fiatalember vállára. De különben is Győző úrnak eszéágában sem volt elmenni. Azt gondolta magában, hogy már most csakugyan megfogja festeni a „Szerelmet“. Egy ingyen modellhez jutott. Egy gyönyörűhöz. És előlegképpen magához szorította a „privát“-ot és összecsókolta a fényes, a könnyeken át is ragyogó szemét az asszonynak. De e szemek már nem voltak ekkor „kigyószemek“. Csak egy szerelmet sóvárgó szép asszony szemei!...

— Szegény Ilonka! — cikázott át a piktor agyán. De csak egy pillanatra, mivel a hölgy talán megérezte a férfi gondolatát s még tüzesebben, hevesebben szorította magához a fiatal-embert...

X. Ilonka lovagolni tanul.

SZIVES olvasó engedelmével sorsára hagyom hősömet a szép Münchenben s visszavezetem az érdeklődőket az itthon hagyott ismerősökhöz.

*

Ilonka, mikor Kozár Balatonfüreden ott hagyta, azt hitte, meg fog halni a búbánattól. A szerelmes kislányok gyakran hisznek ilyesmit, de hála a gondviselésnek, ez sohasem szokott beteljesedni.

A szivében egy igen nagy ürességet érzett és azt hitte, hogyha Győző vissza nem jön hamarosan, ő valami bolondot fog cselekedni. Megmérgezi magát, vagy utána szökik a piktornak. Szóval ebből mindenképpen baj lesz.

Hanem aztán, hogy a fürdőévadnak vége lett és hazaútaztak Bánosra, a régen nem látott város megint visszaadta neki a rendes szórakozásait. Az ősz nagyon szép volt ez évben. Szeptember közepén újra tavasz lett és meleg napsugaras napok jártak november végéig.

A tavaszi tenisz-társaság — amit nem hittek juniusban, mikor fürdőre mentek, — szeptemberben újra kezdte a játékot és az „utóévad“ kellemebb volt sokkal, mint a tavaszi játékszezon.

Fánikáék is hazakerültek a külföldről és a huszárok is átküszködték a hadgyakorlatokat. A bánosi liget nagy, vén tölgyei közt levő tiszti tenisz-pályán igen vidám eleven társaság gyűlt össze délutánonként. Egygyel több szép asszony kacagott itt most, mint a tavasszal. Ugyanis Der-
nőy báróné, a kapitány felesége is hazajött Bécs-
ből és a szegény kapitány virtuskodásainak rész-
ben lefujtak. Eleget is sóhajtozott a báró az édes
szalmaözvegység olyan hamar elsuhan aranyos
napjai, jobban mondva éjszakái után. Ráadásul a
vádlók egész serege mesélte a bárónénak a kapi-
tány viselt dolgait. Miden délután újabb bűnöket
jelentettek be a szalmaözvegység turpiskodásaiból,
amelyeket a kapitányné — egy gyönyörű lensző-
kehajú, magas, pirosarcú, csupa vér és izom ass-
zony, — szigorú arccal hallgatott és egy kis
piros noteszbe jegyzett.

— Szörnyőség, miket vitt véghez ez az úr,
mig én odajártam! Hanem várjon, kedves kapi-
tány, várjon. Ehéten még folytatom a kihallgatást
és aztán kihirdetem az ítéletet. Szigorú lesz, azt
mondhatom!

— Összbüntetést kérek, — sóhajtott a megtört
kapitány. — És kérem figyelembe venni az eny-
hitő körülményeket. A magányt, a rossz példát!
És kérem a büntársakat is elítélni. Nevezetesen
és főleg Csák főhadnagyot, Gyorgyevics hadna-
gyot. Ez a két cinkos jóban és rosszban, mindig
velem volt.

A méltóságos asszony a megtérő bűnöst
látva, kiesett a bíró szerepéből.

— S ők csábitottak el, ugy-e, kisuram? —
simult szép, derék férjéhez mosolyogva. Hiszen

én így szeretlek. Ezért szerettelek meg fiatal korodban is, hogy korhely, viális voltál. Utálom a mamlasz-férfiakat.

A kapitány megölelte a feleségét ott, mindenki előtt. illetve a tenisz-pálya ügynevezett „pletykázóján“ és bünbánólag mondta:

— Higyje el asszonyom, én jobb vagyok a hiremnél, de rossz a társaság, a magány...

— Ezt már hallottuk, — öltött újra szigorú arcot a báróné, — majd a büntársakat is kihallgatom és nekik is ezerszer jajj!

De mivel bealkonyodott, felkerekedett a társaság és hazafelé indult.

A két „büntárs“, a főhadnagy és a hadnagy elől ment a lányokkal ez estén és tüzesen udvaroltak. Nem lehetett őket kihallgatni a nagy fecsegésben, amelyben az asszonyok a fürdői élményeiket mesélték, a lányok pedig a hódításaikat suttogták el egymásnak, amint a szelid őszi estén, a hervadó vén fák alatt a ligeti sétányon hazafelé mentek.

Hanem Csák és Fáni között a viszony még mindig nagyon kimért, sőt hideg volt, dacára, hogy egész nyáron leveleztek.

Mikor a külföldi utazásból hazajöttek Brunnerék, az első napokban azt hitte Ilonka, hogy a béke állandó lesz Csák és Fáni között, mert Fáni nagyon-nagyon melegen közeledett a főhadnaghoz. De a gróf szigorú pontossággal tartotta meg, amit a tavasszal fogadott. Csak mint jóbaráttal szokás, úgy beszélt és viselkedett Fánikával szemben és a lánynak a házasságukra tett célzásait finoman kikerülte.

Ilonka kérdőre is vonta a főhadnagyot egyszer:

— Nézze, Csák, mit akar maga? Én látom, hogy szereti Fánikát, éppen úgy, mint azelőtt.

— Még jobban, — sóhajtott a fiatalember.

— Akkor miért ez a hideg, kimért viselkedés? Nem látja, hogy Fáni idegbeteg lett a maga csodálatos viselkedésétől. Hát nem akarja tényleg nőül venni Fánikát? Miért nem? És ha igen, mikor akarja?

— Ha két dolog történne, — felelt szomorúan a főhadnagy, — akkor feleségül venném Fánit.

— Milyen két dolog?

— Vagy én jutnék egy pár millióhoz, vagy Fáni lenne valami módon szegény. De nagyon szegény. Hogy semmije sem volna. Akkor, ha e két eset közül az egyik teljesedne, nőül venném Fánit. Másképpen nem.

— Ez gyerekes beszéd. Vagy regényes. De főleg hóbortos. Bocsásson meg, de ez így van. Fáni jóvátette régen azt a hibát, amelyet elkövetett. Önnek be kell ezt látni.

— Fánika nem követett el hibát, csak a titkos gondolatát árulta el egyszer. Nagyon tisztelen ezért az őszinteségeért. Engemet egy olyan lépéstől óvott meg ezzel, amelyet az elkövetése után keservesen megbántam volna és nem tehettem volna jóvá többet. Mig így?

— Mig így mindketten kétségbeesett és fájdalmas harcot vivnak egymással. Maga a hiúságért, Fáni a fecsegésért. Barátom, ennek rossz vége lesz. Fáni ezt megunja, férjhez megy és a vesztes Ön lesz egyedül.

— Tudom, — sóhajtott Csák, — de nem tehetek semmit. Ha férjhez megy, majd megsíratom és eltemetem a szivemben s az emlékéhez járok vigasztalásért. De a mai állapotok szerint nem vehetem nőül Fánikát.

Az ilyen beszélgetések gyakoriak voltak Ilonka és Csák között.

Fáni pedig gyakran biztatta Ilonkát, akit a komolyságáért nagyon tisztelt, hogy a nagy rábeszélő képességével győzze meg Csákot felfogása helytelenségéről és másítsassa meg vele az elhatározását.

Ilonka meg is tett minden töletelhetőt. Nagyon sokszor és hosszasan beszélt Csákkal, aki határozottan kereste a lányka társaságát. Mindketten komoly jellemek voltak és gyönyörűséget találtak abban, ha egymással beszélgethettek.

A főhadnagy alig várta délutánoként, hogy Ilonka kijöjjön a pályára. Mig Ilonkát várta, szórakozottan beszélgetett erre is, arra is. De mikor Ilonka megjelent, meglátszott rajta, hogy fel van a kedélye villanyozva.

Nagyon természetes, hogy ezt — különösen a társaság fiatal asszonyai, akik titokban mind szerelmesek voltak a szép, okos és híres Csák grófba, — hamarosan észrevették.

De mindenkinél hamarabb észrevette ezt Fáni és igen elkeseredett.

Tudta, hogy Ilonka nem szereti Csákot, úgy, ahogy egy nő egy férfit szeretni szokott, hanem csak szívesen társalgott vele, mint egy komoly, értelmes fiatalemberrel. De Csák, — úgy látszott, — más érzelmekkel viseltetik Ilonka iránt.

Egyszer Fáni lóháton jött ki a pályára. Nem

játszani, — ő ritkán teniszezett, — hanem a nőegylet elnöknőjével akart valamit megbeszélni és lovaglás közben erre tért.

A lányok, asszonyok irigykedve nézték a pompás amazont s Ilonka is megjegyezte, hogy valóban nagy élvezet lehet lovagolni. Ha volna, aki megtanítsa, még ő is rászánná magát a lovaglásra.

Csák, aki meghallotta ezt, rögtön ajánlkozott. Még lovat is bocsát a rendelkezésére, egy jó, szelid állatot. Ilonkának csak annyiba kerül, hogy vesz egy női nyerget és lovagló ruhát varrat.

Ilonka nevetett és maga sem hitte el, hogy ő rá merjen egy lóra ülni. Ez a beszéd olyan halkán történt, hogy senkisémet hallotta, csak a nevelőanyja, Domokosné, akit megkérdeztek, hogy mit szól a tervhez.

— Ha a főhadnagynak van megfelelő lóva, és megtanít, hát tanulj meg. Legalább nem fogsz elhizni, — adta beleegyezését a nagyságos asszony. — Esetleg, ha kedved lesz hozzá, veszel egy hátslovat.

— Nekem van öt hátslovam, — mondta Csák, — egyet mindig rendelkezésére bocsátok.

— Köszönöm, — nevetett Ilonka, — és elfogadom. De minek tart maga öt hátslovat? Hiszen ez tömérdek pénzbe kerül.

— Meglehetősen, — mosolygott Csák. — Amit a dalaimmal keresek, azt a lovaimek eszik meg. Szenvedélyesen szeretem a lovakat. Okosak, szépek és hűek.

— Tehát el van döntve, — kacagott Ilonka, — megtanulok lovagolni.

Október közepe volt ekkor. Az ősz, a vén-

asszonyok nyara teljes pompájában ragyogott. A leckék az llonkáék házánál, a miss Eliz felügyelete alatt, a hátsó, gyöpös udvaron folytak.

Fánika a szüleivel Majna Frankfurtba utazott ekkor, mert az anyai nagyanyja, aki még élt, rosszul lett és a családját kívánta látni. Nem tudott az llonka lovaglóleckéiről és a lányka már előre örült, hogy meg fogja lepni Fánit, mikor a ligetben egyszer lóháton látja meg őt.

A főhadnagy jó, türelmes tanító volt és llonka hűséges és szorgalmas tanítvány. Kitünően űlt a lovon és bátor, erőskezű lovasnak bizonyult.

Néha az apja, Domokosné és Domokos tanár úr is végig nézték a leckét s mindnyájan gyönyörködtek a szép, kipirultarcú lovarnöbe, aki e napokban rettenetes étvágygyal tudott enni.

Három hét múlva kimentek a bamlódi pusztára, az llonka birtokára s ott folytatták a leckét. Az ujonc már szépen ment ügetve s a főhadnagy jobban örült ennek, mint maga a lány.

— Még egy hét, — örvendezett Csák, — és sáncokat fog ugratni. De hiszen már most is kész lovas.

A szép őszi reggelen egymás mellett lovagoltak az erdőmelletti országúton. A napsugarak milliárd dércseppet ragyogtattak a hervadó cserjén, sárguló haraszton s az ősz lilaszínű ködje, messze, a láthatár szélén, a reggeli szellőben álomszerű alakokat alkotott és rombolt, mint egy nyári délibáb.

Csáknak eszébe jutott, hogy Fánit is így tanította egykor lovagolni. Akkor szerették egymást . . . Ennek a regénynek már régen vége van. Vajjon itt most egy új kezdődik? . . .

A lovász messze elmaradt mögöttük s az llonka nyergén a heveder meglazult. A főhadnagy leugrott és levette a leánykát a nyeregből s míg egy percig az ölébe tartva, magához szorította a gyönyörű teremest, Csák elgondolta, hogy vajjon mi lenne, ha ő most összecsókolná llonkát?

A leány, mintha megsejtette volna, mit gondol a főhadnagy, behunyta a szemét s valami édes borzongást érzett. De Csáknak eszébe jutott, hogy ez a lány is majd olyan gazdag, mint Fánika. Ne csináljunk egy bajból két bajt. És talpra állította llonkát a gyepen.

A lány szinte csalódottan nézett a fiatalemberre, de aztán valami hirtelen elszántsággal, amelyhez a meggondoltságnak semmi köze sem volt, a két tenyerébe fogta a fiatalember fejét és azt mondta:

— Maga sokat küszködött velem, míg megtanított lovagolni. Én nem adhatok magának semmit. Fogja, itt a jutalom. De el ne merje valakinek mondani.

Körülnézett. A lovász még nem ért ki a fordulónál. Maguk voltak a csöndes őszi tájon. Magához vonta a főhadnagy fejét és háromszor megcsókolta a homlokát.

Csák nem szólt semmit, csak hosszasan, csodálkozva nézett a lányra, akin valami nagy meghatottság vett erőt s a szeme telegyült könnyel.

— Ugy-e, — mondta csöndes tréfálkozással a főhadnagy, — én nem loptam most meg senkit? . . .

— Nem, barátom, — mosolygott llonka, — ez baráti csók volt . . .

— Akkor jó, — nevetett Csák. — Lám ilyet is kaptam. Baráti csókot . . .

Ilonka kacagásra fogta a dolgot.

— Ugy látom, magának nem tetszenek a baráti csókok. Nohát nem volt baráti csók, hanem adósság. Tudja, azt fizettem meg, amelyért a nyáron a vonatról leugrott.

— Ugy, — felelt Csák jókedvvel, a hevedert megigazitva s a nyeregbe segítve Ilonkát. — Ezt lássa, jobban szeretem. Az első az adósság volt, a többi kamat a várakozásért. Helyes. A számlát szaldirozom.

— De ne merjen többet erről az adósságról beszélni!

— Soha! — kacagott a főhadnagy és vidáman vágattak tova az erdőn át a kastély felé.

A ruganyos avaron tompán hallatszott a lovak patáinak a dübörgése, amint száguldottak a napsugárban úszó őszi erdőn át. Az aludnivágyó vén fák rájuk hullatták aranyszínűvé vált, meghalt leveleiket.

— Röpüljünk, — kiáltotta Ilonka vidáman.

— A hervadáson át a tavasz felé! . . . — tette utána Csák halkán.

Vajjon a tavasz felé röpültek-e? Ki tudná azt megmondani? . . .

XI. A Csák emlékei.

MINDEN hónapban irt Gyözőnek egy levelet Ilonka addig és meleg szeretettel beszélt e levelekben a piktorhoz. De beszélhetett is, mert érezte, hogy igazán csak Gyözőt szereti s a főhadnagyt csak mint jó pajtást látta szívesen.

De a lovaglásról nem irt Gyözőnek semmit. — Ő sem írta nekem, mikor lovagolni tanult, — mentette Ilonka az ügyet önmaga előtt.

A főhadnagy pedig minden héten megfordult náluk legalább egyszer.

Deér elnök úr nagyon szívesen látta, mert Csák pompás társalgó volt és amint Fánika mondta egyszer Ilonkának s a miről a lány maga is meggyőződött, ez az ember a keresetlen, finom modorával, nagy műveltségével és tudásával, épp úgy magába tudta bolondítani a férfiakat, mint a nőket.

Domokos tanár úr is igen szerette Csákot, aki szívesen hallgatta az ő szociologiai fejtegetéseit s egyenes, talpraesett közbeszólásával azt mutatta ki, hogy teljes tájékozottsággal bír a szóbanforgó dologról.

Az elnök úr sokszor emlegette Csáknak,

hogy az édesapja, Csák ezredes hajdanában mindennapos vendég volt ennél a háznál s neki lelki-
testi barátja.

— Szegény György, — sóhajtott néha Deér,
— mért is kellett neki olyan fiatalon meghalni.

— Ez volt a végzete, — mondotta megha-
tottan Domokosné.

— Én tiz éves lehettem, — motyogta hal-
kan Csák — mikor édesapámat párbajban meg-
ölték, de úgy emlékszem rá, úgy előttem van az
arca, mintha tegnap temették volna el. Az édes-
anyámat a születésemkor elvesztettem s az apám
nekem édesanyám is volt. Ha vakációra hazajöt-
tem Kőszegről a kadétiskolából, nem tudta mit
csináljon velem, hogy kedvem keresse, hogy szó-
rakoztasson. Nagyon szeretett . . . Szegény apa! . . .
Még most is látom az arcát, amint a teritőn mo-
solyogva alszik . . . Érdekes, hogy a halottak
arckifejezése mindig nyugodt. A halál kisimítja
az életszántotta redőket . . . Ott nincsenek többé
aggódások, szenvedések, küzdelmek, csak béke
és csönd . . .

— Ugy van, — bólintgatott a méltóságos ur.
Ilonka hallgatta e beszédeket és szeretett
volna egyet-mást kérdeni. Főleg, hogy miért,
vagy kiért ölték meg párbajban Csák ezredest,
de restelt kíváncsiskodni az általános meghatol-
tságban. De elhatározta, hogy a legelső alkalom-
mal kifaggatja Domokosnét. Az bizonyosan ismeri
a Csák ezredes halála körülményeit.

Csák, azon az estén, mikor ezek a dolgok
az elnöknénél szóba jöttek, habár későn jött
el Deérektől, nem volt álmos. Igen szép hold-
lágos, de hűvös őszi este volt. Nem ment ha-

hanem a város közepén levő, óriási kiterjedésű grófi parkban ment sétálni. Másnak talán kísértetiesnek tűnt volna fel a száraz, zörgő levelekkel takart utakon, a lombfosztotta fák alatt sétálni, de Csáknak nem volt hite a kísértetekben s a félelmet hirből sem ismerte.

Igen szépnek találta az időt és alkalmasnak a helyet, hogy elmúlt kedveseiről merengjen a hervadó ligetben.

— Az anyám? . . . Vajjon milyen lehetett az anyám? — töprenkedett magában. — Az arcképen egy szép kékszemű, szőke asszonyt látok, de milyen volt a lelke?

Mindez nem merült még fel eddig a fiu előtt. Maga sem tudta, hogy mimódon jött arra a gondolatra, hogy az anyja lelki világa iránt érdeklődjék.

— Olyan lehetett, mint én, olyan természetűnek kellett lennie, mert én nem örököltem az apámnak sem a lelkét, sem a szívét.

Aztán apját idézte maga elé. Az elmúlt idők lila ködén át s ahogy gyermekszemével megtudta állapítani, úgy emlékezett, hogy az apja egy hirtelen haragu, de rögtön ki is békülő, áldott, jó lelkű óriás volt.

Emlékezett Csák, hogy mikor vakációzni itthon volt és az ezredes valamiért megharagudott, a cselédség büjt előle a háznál és ha ő szeliden szólott hozzá egy pár szót, azonnal kibékült és mosolygott. Megsimogatta ilyenkor a baját a kis kadétnak és azt mondta:

— Az anyád vagy. Az okos nyugalomával, a nyugodt, meggondolt beszédjével, amelyet hallottam, lettem volna akármilyen dühös, okos

érvei alatt meghajoltam és kibékültem. Mindig megtudta nekem a szelid modrával magyarázni, hogy voltaképpen ostobaság mérgeskedni egy pillanatig is bármily kellemetlenségen, mert ezzel a dolgon úgy sem változtatunk, magunknak pedig ártalmas izgalmakat szerzünk. Csak beszélj, fiu! Az anyád vagy! A jó, az áldott! Akinek azért kellett meghalni, mert az olyan tökéletes teremtésekét nem érdemlik meg az emberek. Keresni akartam egy hozzá hasonlót, de nem találtam. Ezért nem lesz neked soha másik anyád. Azért fogsz te árva maradni.

És Csáknak most eszébejutott, hogy az apja amilyen szép, derék ember volt, bizonyára megnősülhetett volna újra, jól, gazdagon s nem kellett volna neki anyagiakkal küzdeni, mint ahogy küzdött. Mert amíg özvegy volt, a vagyonát ott lopták tőle családtagjai, cselédei, mindenki, ahol hozzáférhetett és fiára nagyon csekély összeget hagyott, mikor váratlanul elhunyt.

— De miért is kellett az én apámnak meghalni? Csák ezt különben máskor is kérdezte magától, de az ismerősöktől valami különös kegyeletérzet, vagy büszkeség miatt soha sem kérdezősködött. Fülhegygel annyit hallott, hogy apja valami szép mérnöknének udvarolt, aki itt, az akkor épülő vasutat vállalta és építette. Ez a mérnök hívta párbajra és mivel szerencséje volt, de meg amint beszélik, egyszerre kellett volna löniök, az ezredes nem élt a jogával. Halálosan találta a golyó s ott mindjárt meghalt.

A temetésre, a katonabandára és az ismeretlen rckonok csókjára emlékezett Csák. És arra is emlékezett, hogy az apja temetésén ott volt

Domokos tanár úr és Deér elnök is. Es eszébejutott Csáknak az is, hogy a Deér feleségét, aki gyermekágyban halt meg, négy nappal előbb temették s még e temetésén Csák az apjával volt ott. Az apja a Deérné temetésén még beszélgetett a szép mérnöknével, aki Deérnének nagyon jó barátnéja volt s akiért megölték. S a főhadnagynak agyát erőltetve úgy rémlett, hogy mikor a pap imádkzni kezdett, a mérnökné hangosan felzokogott. Csák ezredes pedig, amint a csákóját az arca előtt tartotta, könnyeket hullatott.

A családjáról, a gyermekkoráról ez volt minden emléke. De ezek között valami melegséggel gondolt a főhadnagy egy tiszti szolgára is. Tamásnak hívták, Tóth Tamásnak. Egy vidám, jókedvű, örökké fütyülő, daloló kun fiura, akitől ő a magyar népdalokat először megtanulta. Aki olyan remekül tudott furulyázni. Csák azt tartotta mindig, hogy ez az egyszerű paraszt fiu csinált belőle nótaköltőt. Ez szerettette meg vele a népdalok melódiáit, ennek a gyönyörű füttyvariációi maradtak a fülében. És csodálatos, de mikor nótákat szerez Csák, mindig elébe libben a füttyös Tóth Tamás huszár képe, a hamisan mosolygó szemével, kis bajusza alatt csucsorodó piros szájával, amelyen gyönyörű melódiák ömlenek és Csáknak úgy tetszik, hogy a dalait most is Tamás fütyöli s neki csak le kell írni. Vajjon hol van Tóth Tamás, merre ment, mi lett belőle? Ez a huszár, apjának kedvenc embere, ott volt annál a párbajnál is, ahol az ezredest megölték.

A fiatalember hevesen vágott végig lovaglópálcájával egy száraz cserje-bokron, ahogy ezek

a keserű emlékek elébe torlódtak, de aztán eszébe jutott valami, amitől elmosolyodott.

— De akkor született Ilonka . . . Öt nappal ezután a mamája meghalt. Az anyja a halálával váltotta meg az ő születését.

Csák, mint kis fiu sokat járt Deérékhez az az apjával. Deér mint gyermeket is nagyon szerette. Arra is emlékezett a főhadnagy, hogy mint kis kadétot beeresztették a betegágyas asszonyhoz és megmutatták neki az újszülött babát s mikor a gyermeket kivitték a szomszéd szobába, Deérné, aki halásáppadtan feküdt a fehér csipkés ágyneműk között, odaintette őt magához és megcsókolta az arcát, a szemét, aztán azt sutogta bágyadt, elhaló hangon:

— Isten áldjon meg kis fiam! Nem látlak többet Elemér! Meghalok . . . Mond meg ezt apádnak is.

És két nap mulva csakugyan meghalt a szegény Deérné.

Csáknak most az is az eszébeötlött, hogy mikor ezt a jelenetet az apjának elmondta, az olyan rettenetes szemekkel nézett reá, hogy ő megdöbbsent s az apja kezébe levő lovaglókorbács tömör ezüstnyele összetört szörnyű ökle között. Bizonyára sajnálta a jó Deérnét, ami természetes is, mert sokat járt hozzájuk. Csák úgy spekulált magában, hogy az apja bizonyosan Deéréknél találkozhatott mindig a szép mérnök-nével is, aki aztán a balsorsát okozta.

— Eh, — mondta megunva a sétát és hazafele indulva, — ezek igen keserű emlékek és az éjjel, több mint bizonyos, hogy rosszul fogok aludni. És az is bizonyos, hogy az én sorsom és az

Ilonkái igen hasonló. Mindkettőnk születése az anyánk halálába került.

Hazament s otthon, az ő derült legénylakásában, amelyik bohém rendetlenséggel és tarkabarkasággal, de művészi izléssel volt berendezve, a komor gondolatai kezdtek elpárologni.

A legénye, mivel az este igen hűvös volt, begyújtott a nagy faragott kandallóba, amelynek kedvéért vette ki voltaképpen Csák ezt a lakást.

Valami elhagyatott úrilak volt ez, amelyben nem lakott évtizedekig senki sem. Csák felfedezte, egyszer mikor lakásra volt szüksége és egyik részét ő, a másik részét Gyorgyevics, a hadnagy vette ki. S mivel nagy és igen jól berendezett istálló is volt a kis hétszobás pavillonhoz, a két fiatalember a vén fák közzé rejtett, elvadult növényzetű kert közepén álló régi villában úgy lakott, mint két elátkozott herceg, de nagy kényelemmel.

Gyorgyevics szokása szerint, most is oda csavargott és így Csák a felgyújtott kandallót bámulta egy darabig, aztán szivarra gyújtott s egyik kezével a zongorája billentyűit pengetve üldögélt, álmodozva nézve az égő hasábokat, az merült fel előtte kérdésnek, hogy vajjon miért jár ő mostanában olyan gyakran Deérékhez? Ennek nem lesz jó vége. Mióta Ilonkát lovagolni tanította, úgyszólván mindennap ott van.

Csák eddig ezt szinte észre sem vette, ez csak most ötlött az eszébe. Olyan természetesen tűnt fel ez a dolog, hogy elkerülte a figyelmét. Mennyi ideje is ennek? Lám egy hónapjánál több. Öt hete. Öt hete van oda Fánika Majna-Frankfurtban és ő azóta csapodárkodik főleg.

Ez nem mehet így! De miért jár éppen Deérékhez?

A főhadnagy aztán gondolkozott egy darabig, végre megállapította, hogy igenis ő nagy tiszteletet és vonzalmat érez Ilonka iránt, aki annyit fáradozott, hogy őt és Fánit kibékítse. Szeret a közelében lenni, mert hallgatja higgadt beszédjét és tanácsait e kis bölcsnek. Voltaképpen, — állapította meg végleg, — azért vonzódik Ilonkához, mert nagyon hasonlít Fánihoz. A gonoszhoz, a kegyetlenhez! És ezért szeret a közelében lenni.

Odakünn, a másik lakásban a Gyorgyevics lármáját halotta, aki a legényével veszekedett és az óriási kutyáját verte, amiért az, a viszontlátás örömei között összesározta az atilláját.

Tudta Csák, hogy a hadnagy rögtön itt lesz és teázni fognak. A kerekas teázóasztalt a szoba közepére lóditotta s elkészült a sok hóbortosság meghallgatására, amit Gyorgyevics ezuttal is, mint mindörökké, felszokott neki tálalni, amely csacsiságok ugyan igen nagy semmiségek, de azt a hadnagy olyan jóízű nevetés közt tudja elmondani, hogy Csáknak, — ha néha rosszkedvű is, — kacagnia kell. Azért hívja Gyorgyevicset „házi derűjének“.

De azért mindenek előtt elhatározta a főhadnagy, hogy Ilonkáékhoz nem fog olyan gyakran járni.

XII. Brunner Fáni.

CSÁK az elhatározását tényleg meg is tartotta. Eltelt egy hét, két hét és nem ment Deérékhez. Közben hazajöttek Fánikáék is Frankfurtból, ahol a nagymamát teljesen meggyógyulva hagyták.

Elkezdődtek a zsúrok is, névnapok is egyre-másra voltak és ahogy ez már kisebb vidéki városban szokás, ha csinos és különösen ha katona az ember, szívesen látják. Csák is mindig el volt foglalva, ideje sem került a Deérékhezvaló menetelre, akik nagyon csendes háztartást vittek.

Közben Fáni folyton talált igen ügyes ürügyet, hogy a délutánokra, ha nem is mindennap, megkaparítsa a főhadnagyot, aki nem is nagyon ellenkezett. A régi szerelme Fáni iránt kezdett mindjobban erősödni. Igen kevés kellett volna ezidőben, hogy elveit feladja. Ha ezt tudta volna Fáni, ha sejtelme lett volna erről a kedvező alkalomról, bizonyára fel is használja. De nem tudta, sőt egy alkalommal a látszat majdnem az ellenkezőjéről győzte meg.

Ugyanis egy fényes, napsúgaras novemberi délután Csák, Fáni és a lovász kilovagoltak a

város melletti mezőségre. A mezőkön túl valami kis erdő, afajta nyári kirándulóhely volt. Itt állapodtak meg a lovasok s a kis vendéglő kertje teljesen elszáradt, zörgőlevelű, délignyitós lugasában valami átkozott izű, rossz bort ittak egy pár pohárral, de ami éppen elég volt ahhoz, hogy Fánit pompás jókedvre hangolja.

Mikor hazafelele vágattak a kirándulásról, a lány alig fért a bőrében, olyan vidám volt s tréfálkozás közben megigértette a főhadnaggyal, hogy náluk fog vacsorázni, amibe Csák bele is nyugodott.

Fáni ekkor kötekedni kezdett.

— Emike, — mondta becézve a főhadnagynak, — én megalkuszom magával.

— Mire nézve, — mosolygott Csák.

— A vacsorákra nézve. Mennyit fizet maga az Arany Szarvasban a vacsorájáért?

— Nem tudom. Az ebéddel együtt talán 50 forintot havonként.

— Szóval a vacsorára esik 20 forint.

— Lehet, — dörmögte a főhadnagy, aki irtózott a számolástól.

— Nézze, én adok magának 16 forintért vacsorát. És mindig nálunk vacsorál. Mit szól Ön ehhez?

A főhadnagy nevetve csóválta a fejét.

— Kifőzést nyitott? Nagy gyerek maga, Fánika. És, — tette hozzá kissé csipősen, — reám, szegény emberre rám férne ez az előnyös alku, mert maguknál olcsóbbért jobbat kapnék, mivel az Arany Szarvas lassu méreggel öli meg a vendégeit az ételek képében. De nem fogadhatom el . . .

— Nem? — mondta szomoruan Fáni. —
Miért?

— Mert ha mindennap maguknál vacsorálnék,
azt mondaná a világ, hogy a vőlegénye vagyok
magának.

— Óh, én nem bánom, akármit is beszélnek
rólam, — szerénykedett Fánika.

— Oh, de én bánom és így nem lehet a dolog-
ból semmi, — nevetett a főhadnagy.

— Hát, — mondta Fánika egy kis gondol-
kozás után, — hogy bedugjuk a világ száját, egy-
szerűen jegyet váltunk, Emike. Akkor aztán hadd
beszéljenek . . .

Odabújt a lovával Csák mellé, hogy lába a
főhadnagyét érte.

— Nagy szerencsétlenség lenne ez Önre
nézve? — kérdezte csillogó szemmel és fojtott
hangon.

— Ez az a Rubicon, — mosolygott csöndesen
Csák, — amelyet nem akarok átlépni.

— Utálatos! — haragudott meg Fánika és
elrugtatott a gróf mellől. — Megbánja ezt a ma-
kacsságot még maga, Csák, — kiáltotta a lány
félíg komolyan, félíg nevetve.

— Meglehet, — mondta komoly arccal a férfi.

Fáni megint Csák mellé lovagolt és tréfára
fogta a dolgot:

— Tudja, mit mond a nóta: Megbánod még,
visszasírsz majd engemet, de szivemnek kétszer
nyilni nem lehet.

— Szép nóta, — mosolygott a főhadnagy.

— De nem Csák uram csinálta!

— Nem. Ilyen szépet én nem tudok írni.
Ilyen szép, igaz szívből fakadó nóta ritkán terem.

— Ne erről beszéljünk, nótagyártó uram, hanem arról, hogy én tudom a makacssága okát . . .

— Hát hiszen én elmondtam magának a magamét, drágaságom, amikor maga is elmondta nekem a magáét . . .

— Óh, nem ez az ok! Az a „tisztességes szegénység“ stb. Ez lárifári. Más ok van!

— Ugyan milyen ok? — nevetett Csák és most már ő lovagolt Fáni melé.

Ebben a percben az erdőszélen egy lovasnő jelent meg a lovászával.

Fáni egy percig mintha kísértetet látott volna, rámeresztette a szemét a gyönyörű, fehér lován, zöld, testhezálló ruhájában mosolyogva feléjük jövő hölgyre, akit — megismert rögtön. És egy pillanat alatt százféle gondolat suhant át az agyán, mert riadt haraggal kérdezte Csáktól:

— Ki tanította meg a Deér kisasszonyt lovagolni?

— Én, — nevetett Csák, — mig maga Frankfurtban járt.

— És erről nekem nem szólt!

— Nem kérdezte, — kacagott a gróf, akit a Fáni bosszankodása roppant mulattatott.

— Igen, uram? Na jól van; Hát én őszinte leszek! Itt van az ok, amelyet keresünk, akiért Ön velem szemben makacskodik. Különben, — tette hozzá hidegen, — ez az Ön, illetve az Önök dolga. Ön tudja, mit csinál . . .

S ezzel vidáman, az előbbi harag, felindulás minden nyoma nélkül rugtatott a Deér kisasszony felé.

— Szervusz, llonkám! kacagott a mosolygó lánykára. S nem lett volna igazi nő, ha nem a

legmelegebb barátsággal csókolta volna össze lóhátról, e pillanatban a legnagyobb ellenségének tartott leányt.

A főhadnagy nem állta ezt meg kacagás nélkül.

— Micsoda színészek a nők, — mondta magában. — Férfi ilyesmire sohasem lenne képes!

Ilonka sokkal jobb emberismerő volt, semmint ne látta volna, hogy Fáni végtelenül bosszankodik azon, hogy őt lovagolni látja. De úgy tett, mint aki semmit sem vesz észre és igen szívélyesen fogadta a Fáni bókjait, úgy a lovára, mint lovaglóruhájára nézve, titokban pedig Csákra hunyorgatott, mintha azt mondta volna:

— Lássa. Szegény Fánika nagyon bosszankodik az én lovaglónősködésemen. Ennek maga az oka.

Csák igen jókedvű lett. Fánika is gyakran megbosszantotta őt, tehát nagyon örült, ha szerelmesének a kis fitos orra alá egy kis borsot törhetett. Ez ugyis hatszor sikerült Fánikának, míg neki egyszer.

— Mit szól hozzá, Fánika, — kötött az ügyis mérges leánykába a főhadnagy, — úgy-e pompás lovassá neveltem a Deér kisasszonyt? . . .

— Nevelte? — biggyesztette fel vérpiros ajkát Fánika. — Maga nevelte? Szegény barátom, ön ilyesmire képtelen lenne. Ennek a hölgynek vérében van a kitünő tartás, ügyesség és erő. Ez az ő saját érdeme és nem az Öné.

— Óh, — mosolygott Ilonka, — Csáknak nagyon sokat köszönhetek. Tömérdeket vesző-

dött velem, míg megtanított. Nem is tudom, hogy háláljam meg neki.

Fánika elkeseredésében hirtelen azt akarta mondani:

— Menj hozzá nőül, mert arra vár!

De aztán csak meggondolta a dolgot és higgadtan felelt:

— Ennek az úrnak úgy sincs egyéb haszna, legalább megtanít bennünket lovagolni. Hanem te, Ilonkám, mégis bámulatos hamar megtanultad ezt a mesterséget. Hiszen öt hétig ha gyakoroltad és kész lovas vagy. Én meg tudom bírálni, mert régen lovagolok s mondhatom, rajtad nem látszik egy csöppet sem a kezdő lovaglói.

Aztán a lovát dicsérte Ilonkának, majd a szerszámját, a nyergét, a takarót, mindent. Eközben Csákhhoz egy szót sem szólt. Ugy viselkedett, mintha csak ketten lettek volna Ilonkával. Ilonka többször be akarta vonni Csákot a társalgásba, de Fáni ügyesen elébe került és felelt Csák helyett is. Ezalatt pedig beértek a városba.

Fánikáéknak a város közepén állt a remek, kerttel körülvett, villaszerű palotája. Ez az épület olyan pompás volt, hogy Bánoson szálló ige lett, ha a szép házról volt szó.

A házigazdák, ha lakójuk panaszkodott, hogy rossz, szűk, sötét a lakás, azzal förmedtek a boldogtalan partájra, hogy: menjen a Brunner-palotába lakni, ott szebb szobák vannak. Sokszor lehetett ilyen kijelentéseket is hallani a lányos papáktól: az én leányomra csak ez a zsindeyes ház marad, nem a Brunner-palota. Ha arra való, ezzel is elveszik.

No, hát e szép, sokat emlegetett Brunner-

palota gyönyörű, vert rácsos kapuja előtt állt meg a társaság és Fánika szorongva kémlelte, hogy Csák vajjon tovább megy-e, haza kíséri-e a Deér kisasszonyt, vagy ő hozzájuk tér be? Bánta már nagyon, hogy az úton a főhadnaggyal olyan hidegen bánt s a tekintetével szinte könyörgött neki, hogy ne menjen tovább.

— Én már itthon vagyok, — mondta aggodva nézve Csákra. — Isten veled, llonkám.

S kezet fogott a lánykával.

A főhadnagy megnézte az óráját és úgy tett, mint aki nem veszi észre a Fánika kérő tekintetét.

— Én, ha megengedi, hazakisérem magát, llonka, — mondta Csák.

— Köszönöm, — mosolygott a lányka és halkán odasugta Fánikának :

— Megengeded ?

— Oh, — felelt Fánika keserűen és hangosan, — ezzel az úrral már régen nem rendelkezem ! Illetve nem is rendelkeztem . . .

— Miről van szó, — nevetett Csák.

— Semmiről, — jelentette ki Fánika kurtán.

Csák megfogta a Fáni jobb kezét, amelyről a keztyű már le volt húzva. Megszorította és aztán megcsókolta.

— Ne haragudjon, Fánikám, van egy indítványom.

— Én nem haragszom, — mondta éles hangon Fáni, de már mosolygott. A Csák kézsorítása és kézcsókja, amit llonka előtt adott neki, kezdte kibékíteni a főhadnaggyal.

— De az indítványára nem vagyok kíváncsi. Valami csacsiság lehet.

— Lehet, — nevetett Csák, — de azért el-

mondom. Jöjjön Fánika, kísérjük haza Deér kisasszonyt, aztán magával visszajövők, mert emlékszik talán, hogy mára vacsorára hívott, vagy elfelejtette? Lássá, az ilyen szegény potyafráter, mint én, nem felejtí el olyan hamar, ha jó vacsorát ígérnek neki.

Fánika igen vidáman rugtatott Ilonka mellé és rögtön kész volt az alkura.

— És ezt nem tudta előbb mondani, maga ügyetlen, — dorgálta a főhadnagyot. De a bárosnyos tekintetével végig csókolta a húszár arcát, amiért olyan jó volt, hogy most nem akarta őt elhagyni, azért, hogy ezt a — így gondolta — szép, kis kiállhatatlan békát — egyedül hazakísérje.

Ilonka nevetve fordult a főhadnagyhöz :

— Maga nagy diplomata, Csák! — De miért nem jön mostanában mihozzánk? Szinte kerül bennünket. Ez nem illik, kedves uram és a viselkedésére nincs mentség.

— Nem volt időm, nagyon el vannak a délutánjaim és estéim is foglalva mostanában, de legközelebb jóváteszem a hibámat, — mentegőztött Csák, aki bámulta, hogy Ilonka milyea ügyesen tudja „adni a bankot”, ahogy Gyorgyevics szokta mondani. Mert tegnapelőtt volt Deéréknél s az egész beszédet csak azért mondta el a lányka, hogy a jó kis féltékeny Fáni hadd örömjön, hogy Csák ritkán megy hozzájuk.

Megérkeztek az Ilonkáék háza elé s a két leány még pletykált egy darabig a kapuban, a három hét múlva leendő vöröskeresztes-bálon viselendő ruhákról tárgyalva. Csák pedig gyönyörködve nézte mind a kettőt és azt gondolta, hogy

milyen jó volna, ha most ő egy gazdag mormon volna: mind a két szép mókust feleségül venné, ha — ők is úgy akarnák.

Már egészen besötétedett, mikor Ilonka be-
ment, Csák aztán Fánikával ügetve sietett a
Brunner-palota felé.

Mikor felmentek az előkelő izléssel berende-
zett szobákba, már mindenütt égtek a villany-
csillárok és Csák, a pompás termeken végig
menve, nem állhatta meg, hogy azt ne gondolja:
mindez a tiéd lehetne ezzel a remek leánnyal
együtt, ha okosan tudnál gondolkozni, ha úgy
össze tudnádegyeztetni a hasznost a kellemessel,
ahogy bármelyik rangodbeli, minden lelki és be-
csületfurdalás nélkül megtenné.

Már odalent jelentette a cselédség Fáninak,
hogy a báróné és a báró a főispánéknál vannak, de
hét órára hazajönnek.

— Azért csak jöjjön fel, Csák, ha a mamáék
nimesenek is hon. Mit adok én az illik és a nem-
illik abécéjére.

Karantfogta a fiatalembert és magához szori-
totta erősen a főhadnagy karját s szónélkül men-
tek át a termeken.

Volt a lakásban egy kis meghitt társalgó,
sokkal egyszerűbb, mint a többi szobák, a Fáni
lakosztálya előtt. A leány rendszerint itt tartóz-
kodott. Itt ültette le a főhadnagyot, míg ő be-
futott öltözködni.

Nem telt bele tíz perc, átöltözve jött elő.
Valami egyszerű, sötétkék ruha volt rajta és egy
gyönyörű halvány rózsaszinbe játszó, csipkés mel-
les kötény s az aranyhaja koszoruba volt a fejére
csavarva. Olyan bájosan kedves, egyszerű volt

igy, hogy a főhadnagy önkénytelenül felkiáltott és sóvárgva nyújtotta felé a karjait.

— De gyönyörű most, Fánika, — mondta naiv bámulattal, csöndes hangon a lánynak, aki odaáll a nagy karosszékben ülő férfi mellé és e pillanatban úgy érezte, hogy szive kiakar a melléből röpülni a boldogságtól, mert Csák szépnek találta.

Arcát odadugta a fiatalember arcához, aki a piros, telt húson megérezte az előbbi, pillanatnyi fürdés hidegségét. Meg is dorgálta a leányt.

— Maga ez előbb egy gyors, hidegfürdőt vett átöltözéskor?

— Igen. Érzi az arcomról? — mosolygott Fáni.

— Ilyesmit ne tegyen lovaglás után. Ez fiatal leányoknak igen ártalmas. Végzetes bajokat kaphatnak belőle.

Fáni egy kis székre odaült szorosán Csák mellé. Felnézett reá és szeliden mondta:

— Nem fogom többé tenni, ha maga úgy kívánja.

A szobában olyan nagy csönd volt. Az óra ketyegése s a gázkandalló duruzsolása zavarta csak a nagy némaságot. Csák rátette kezét a Fáni vállára és a lánynak olyan jólesett a vékony blúzon át érezni a férfi meleg tenyerét. Behunyta a szemét és fejét odatámasztotta a főhadnagy melléhez és sokáig hallgatta mint dobog a fiatalember szive.

Csák nézte, nézte a szép behunytszemű leányt, akinek a feje ott pihent a mellén és magában sok mindenfélét elgondolt. Először is az jutott eszébe, hogy voltaképpen igen nagy hőbor-

tosság neki egy csomó moralis szabálylyal elsán-
colni magát a boldogságtól. Másodszor pedig azt
gondolta, hogy ha sohasem tudta volna bizonyo-
san, hogy Fáni szereti őt, akkor azt ma délután,
de meg most is e pillanatban úgy bebizonyította,
ahogy csak ezt egy leánynak bebizonyítani lehet.
Harmadszor pedig azt gondolta, hogy ő most át
fogja ölelni mind a két karjával Fánit és össze-
csókolja.

És amit gondolt, meg is tette.

A lány először el akart húzódni és csodál-
kozva nézte a férfit, amint az átölelte, de mikor
elborította ajkát, arcát, szemét csókkal, valami
kéjes borzongást érzett és megadta magát a sor-
sának. Azaz visszaadta ő is a csókokat s két kar-
jával átfonva a férfi nyakát, az ölébe kúszott. S
valami olyan hangon, amelyet Csák Fánitól soha-
sem hallott, ami a sóhajnak és a kacagó boldog-
ságnak a vegyüléke volt, bűgött a férfi fülébe:

— Ha igazán, ha csak engem szeretsz, miért
kinozol? Miért nem akarod megszüntetni ezt a
rettenetes állapotot? Hát nem látod, hogy sóvár-
gok utánad? Hogy mindig reád gondolok, ébren,
álmomban, örökké, bárhol jársz, bárhol legyek?
Amikor úgy mutatom, amikor azt hiszed, hogy
nem törődöm veled, én mindig arról töprenke-
dem, hogy mit csinálsz, mint vagy, gondolsz-e
reám?

Csák nem tudott mit szólni. Két nagy öreg
könnycsepp gördült ki a szeméből és reáfolyt a
leány arcára s összevegyült a Fáni boldogságtól
hulló könnyeivel.

A férfi magához szoritotta a zokogó leányt
és úgy susogott neki:

— Várj! Egy félévig várj. Minden meg fog változni és boldogok leszünk. Én mondom neked és ne légy féltékeny. Mert a szivemben mindenkor te voltál és mindenkor te maradsz mig élek. Olyan szerelemmel, ahogy téged szeretlek, senki felé nem közeledtem soha. Elhiszed nekem?

A leány ránézett a férfira nagy komolyan és úgy suttozta:

— El. És várni fogok. Egy évig is szivesen várok. Nem tudom, miért kell várnunk, de én várok, mert te úgy kívánod...

— Jó, — mondta a fiatalember s még egyszer összecsóskolták egymást. Aztán a lány felállt és megigazította a haját és szembeült a főhadnaggyal. És sokáig szónélkül nézték egymást. És sok perc telt el és mégsem szóltak. De nagyon boldognak érezték magukat mindketten.

Később hazajöttek az öregek és igen megörültek, hogy Csákot ott találták.

Az egész vacsora alatt Csák vitte a szót, ő múlattatta a társaságot. A boldogság mintha felüditette volna a szellemét. Élcelt, tréfált, elmés és kedves volt. A család szinte hipnotizálva hallgatta. Különösen a vak báróné szerette mindig Csákot, most sem mulasztotta el, hogy ne mondja:

— Csáknak nincs párja. A többi férfi nem is férfi.

Fánika alig vett részt a társalgásban. Boldogan hallgatott.

Később Csák elővette a Fánika hegedűjét és hegedülni s dalolni kezdett, úgy, olyan gyönyörűen, olyan sziveket megindítóan és könnyeket kicsalóan, ahogy ő tudott, ha akart.

Megbűvölve hallgatták. A báróné egyre mondta:

— Még, Csák, még!

És Csák húzta és dalolt. Csendeset, frisset, ahogy jött. A maga dalait, más népdalokat. Észre sem vették, hogy éjfél elmúlt.

A legzúgóbb taps után, mely az intim hallgatóság őszinte gyönyörűségéből fakadt, a főhadnagy letette a hegedűt és mosolyogva mondta:

— Már most haza kell menni a cigánynak, mert reggel jókor rukkolunk.

Nem akarták neki elhinni, hogy már félely. Végre, mikor fájdalmasan tudomásul vették, hogy a főhadnagynak csakugyan el kell menni, a báróné és a báró megfogadtatták Csákkal szent esküvéssel, hogy a téli estéken, ha csak egyszer is egy héten, az ő vendégük lesz. A báró őszintén jelentette ki:

— Semmiféle mulatságban, koncertben vagy színházban nem mulattam még olyan jól, mint ma este!

— Én sem, — állította a báróné.

Fánika nem szólt semmit, csak megszorította erősen a búcsuzó főhadnagy kezét.

S mikor szobájába térve lefeküdt, még soká, soká nem tudott elaludni. A tömérdek csipke közt végig álmodta újra a szép este minden részletét és végre nagyon boldogan aludt el ez a gazdag, de eddig sorsával elégedetlen leány.

Csák fütyölve ment végig a csendes városon, mikor Fánikáéktól lejött. Az „Arany Szarvas“ kávéházban ugyancsak muzsikáltak. Máskor egy félvilágért meg nem állta volna, hogy be ne menjen. Most elment a kávéház előtt és hazatartott.

Nagyon jól töltötte az estét ő is és olyan kedves emlékei voltak róla, amelyeket nem akart a kávéház füstös levegőjében szertezavarni. Hazavitte. A legénye csodálkozva nézte mosolygós arcát, mikor vetkeztette, de a főhadnagy sem állta meg szónélkül, kitört belőle a boldogság:

— Mátyás, tudod-e, mi az ujság?

— Nem tudom én méltóságos uram, — mondta az értelmes arcú kun fiu, akivel Csák igen gyakran és bizalmasan elbeszélgetett.

— Meg fogok nőszülni. De senkinek se szólj róla, mert agyonlőlek.

— Dehogy szólok, instálom. Tetszik tudni, hogy én nem vagyok olyan fecsegőfajta.

— Tudom, — mondta Csák vidáman. — Hát mit szólsz hozzá, Mátyás? A házassághoz?

— Azt, hogy az annak a redje. Mig nőtlen az ember, csak félemler az ember. Hanem ketőt tanácsolok.

— Mit, Mátyás?

— Egiszsigest vegyik a méltóságos úr, meg gazdagot. Ilyen derik, okos ember kaphat.

— Megfogadom a tanácsodat, Mátyás, — mondta Csák jókedvvel, — olyat veszek el, amilyet te ajánlsz.

Derülten feküdt le és vidáman ébredt.

A napok suhantak, multak. Csák úgyszólván minden másodnap Brunneréknél vacsorált. Bizalmas, meghitt barátja lett az öregeknek, Fániban pedig egy kedves kis háziasszonyt ismert meg, aki vak anyja helyett végezte ezt a szerepet.

A leány ebben az új alakban nagyon tetszett a főhadnagynak. Új kedvességeket fedezett fel rajta s Fáni e meghitt, meleg körben levet-

kezte azokat a szilaj és extravagáns szokásokat, amelyeket künn az életben magára erőszakolt.

Csák azt tapasztalta, hogy rém gyorsan telnek a napok a bizalmas esték után. Jókedvvel végezte a szolgálatát és nagyon hiányzott neki ha valami ok miatt Brunneréktől három napnál tovább el kellett maradnia.

Már jól benn voltak a decemberben s a vacsorákon sok szó esett a január elején tartandó vöröskereszt bálról.

Mikor a főhadnagy egy karácsony előtti reggel a kaszárnyába ügetett, meglepetés érte. A Deérék ablakában, dacára a jókori időnek, ott látta Ilonkát, aki elébb félre akart húzódni, de aztán meggondolta és bölintott Csáknak.

A főhadnagy odament az ablakhoz, amelyet Ilonka kinyitott.

— Hogy esik ez a jókori felkelés, kis tanítványom? — tréfált a lánykával.

— Baj volt, Csák. Apa az éjjel nagyon rosszul lett. A régi szivbaja felujult és azt hittük, még rosszabbul fog lenni, de az orvos valahogy segített rajta és most már tul van minden veszélyen, nyugodtan alszik.

— Szegény bácsi, — sajnálkozott a főhadnagy, — de nincsen semmi nyugtalanságra ok?

— A doktor azt mondta, két nap alatt rendeződjön, de nagyon vigyázni kell magára.

— Holnap este meg fogom látogatni, — jelentette ki Csák.

— Illő is, mert már teljesen elfelejtett minket. No, nem dorgálom, tudom, jóhelyen jár...

— Helyesli az utamat?

— Igen, — mondta a lány s miért, miért nem, sóhajtott.

A főhadnagy lova, a Gyöngyöm, megismerte Ilonkát. Gyakran járt ide az ősszel, mikor a lányka lovagolni tanult s a Gyöngyöm emlékezett, hogy itt sok cukrot kapott s most is szeliden nyerítve nyujtotta nyakát a leányka felé.

Ilonka mosolygott és befutott az ablaktól s kis idő múlva egy marék cukorral tért vissza s odaadta a lónak. Mig az állat vigan ropogtatta a nyaláncságot, a főhadnagy kérdezősködött a leánykától, hogy készül-e a vörös-kereszt bálra, amely igen fényesnek ígérkezik.

Ilonka szomoruan panaszkodott, hogy az édesapja betegsége miatt nem tudja mi lesz a mulatsággal, pedig a gyönyörű ruhája is készen van, szeretne is elmenni, mert ilyen nagy bálban még nem is volt.

Csák vigasztalta, hogy az öreg úr bizonyosan meg fog gyógyulni akkorra, aztán üdvözölte Ilonkát és elvágtatott.

Két nap múlva aztán Csák elment Deérékhez. Az elnök úr már elhagyta az ágyat, de nagyon bágyadtan ült a karosszékében és panaszkodott Csáknak:

— Nagyon odavagyok kedves öcsémuram, nagyon. Az apám is ebben, a betegségben halt meg, úgy látszik, ez végez velem is és nem is sokára! . . .

— Oh, apa, — dorgálta Ilonka a beteget — ne beszélj így! Keseríteni akarsz bennünket?

Csák is tiltakozott.

— Dehogy, kedves bácsi, dehogy. Nem megy az olyan könnyen. De a bácsi nem is be-

teg. Olyan szép rózsás arcszine van, mint más-
kor. Nyoma sem látszik rajta a gyöngéledésnek.

— Szivtágulás az én nyavalyám, — sóhaj-
tott az elnök úr, — ez nem látszik az arcon.
egyszer megszorít és vége lesz mindennek. Nem
is nagyon törődnek én már az étellel, csak ezt
a kislányt adtam volna férjhez. — És megsimo-
gatta a mellette ülő llonka haját.

— Majd férjhez adsz apukám. Ráérünk még.

— Te, lehet, hogy ráérsz, — sóhajtott az
elnök úr, — de nekem, félek, nem adnak sok
időt a várakozásra.

Aztán az öreg emberek őszinteségével, akik
nem igen titkolják a gondolataikat, odafordult
llonkához :

— Mondjad csak, lluska, hány éves most
Kozár ?

— Huszonnégy, — mondta a leány és ön-
kénytelenül elpirult.

— Igaz biz'a, — érdeklődött Csák, — mi
van a piktossal? Már régen nem hallottam hirt
róla, csak amit a lapokban olvastam. Hallottam,
hogy történeti képeket pingál.

— Oh, — mondta llonka élénken — Győ-
zőnek semmi baja Münchenben. Minden két hét-
ben ír egy kötet könyvre való levelet. Azt írja,
hogy sokat dolgozik, szép műterme van, egész-
séges, de mi nagyon hiányzunk neki . . .

— Beszélj csak egyesszámba, — mondta mo-
solyogva a méltóságos úr.

— Hát igen, — jelentette ki bátran, de el-
pirulva llonka, — azt írja, hogy én hiányzok neki,
a régi játszótársa . . .

— Kozár nagyon derék ember, — mondta

Csák elgondolkozva. — Mint festő is zseni, de mint ember roppant kellemes. Én kevés embert szeretek úgy, mint Győzöt. A jókedve, a humora elpusztíthatatlan. Én ezt nagyon tudom becsülni a férfiakban. A jókedvű férfi, sokkal könnyebben birkózik meg minden sorscsapással, mint a savanyú, melankolikus. Fájdalom, én nem születtem ilyen jókedvűnek. Nekem talán, sohasincs jókedvem.

— És miért nincs, — kérdezte a leány elgondolkozva?

— Magam sem tudom. — Aztán másra terelte a beszédet.

— És szokott Gyözőnek gyakran irni?

— Szoktam, — mosolygott Ilonka — de most hátralékban vagyok, már két hete nem írtam a szegény fiúnak, tudom pedig, hogy szivesen olvassa az én sületlen firkáimat.

Deér átsétált a másik szobába és missz Eliz maradt a fiatalokkal. Domokos tanár urék ma nem voltak otthon.

Csák elgondolkozott.

— Azért szerencsés és boldog ember ez a Kozár.

— Miért? — kérdezte Ilonka.

— Mert van valakije, akiért küzdeni érdemes, aki érdeklődik a dolgai iránt, aki — mért ne mondanám meg, — aki szeretettel gondol reá.

— És Önnek nincsen, Csák? — kérdezte Ilonka részvétellel tekintve a főhadnagy elborult arcára.

Csák felvonta a vállát.

— Sokszor azt hiszem, van, sokszor azt hiszem nincs . . .

— Csak akarnia kell és lesz, — mondta határozottan Ilonka.

— Akarjam? — kérdezte Csák mosolyogva.

— Akarja, — biztatta Ilonka.

— Akkor szót fogadok, — felelt Csák. — Akarni fogom, mert belátom, hogy az én életem így nagyon céltalan. A sziveknek mégis csak szüksége van szerelemre, mint a virágnak a nap-sugárra. Ezt ugyan csak frázisnak véltem eddig, pedig . . .

— Pedig igazság, — szólt közbe a leány. — Maga is jobban teszi, ha gondol egy okosat és megnősül.

Csák nevetett.

— Jól van, kis sathenem. Maga sokat fáradt, hogy ez a házasság sikerüljön. Nem is tudom a szivességét soha meghálálni. Azzal fogom tehát jutalmazni, hogy diadalra segítem a terveit.

— Komolyan beszél, Csák? — örvendezett Ilonka. — Tehát mióta nem járt nálunk, jól használta fel az idejét? Történt már valami, az ügy előbbre vitelére?

— Kevés, nevetett Csák, — de most az a bizonyos vas olyan meleg, hogy ka ütjük, valamivé idomulhat.

— Noshát, csak üsse, kedves barátom, higgye meg, a szerencséjét kovácsolja meg vele. Nem olyan szerencsét értek ezalatt, mint aminőt a hétköznapi emberek képzelnek szerencsének, hanem ha sikerül a terve Önnek, kap egy olyan szeretőt, a gondolatát is eltaláló, hűséges asszonyt, amelyenről maga sem álmodik most. El sem tudja képzelni ezt ma. Én jól ismerem Fáninak a lelkét is, a szivét is . . .

— Maga nagyon is szép reményekkel biztat engem. Nem fogok csalódní?

— Örökké töprenkedő, hitetlen Tamás! De csalódní fog! Mert én nem tudom úgy feldicsérni Fánit, amilyen aranyos, szerető asszonynak azt maga találni fogja. Ézért én teljes meggyőződéssel állítom ezt és a fejemmel állok jót a boldogságáért. Érti?

— Ez nagy szó, — kacagott a holdog Csák. — Ha egy ilyen szép fejjel áll jót az ügyért. No, akkor rövid időn belül vőlegény leszek. Remélem Ilonka, eljön a — vörös-kereszt bábra?

— Azt hittem, már a lakodalmára hiv, — nevetett Ilonka. — Ami a bált illeti, én nagyon szeretnék elmenni. Ha apa meggyógyul, — tette hozzá — akkor mindenesetre ott leszek, Fáni is elmegey, ugy-e?

-- Természetesen, — mosolygott Csák.

Aztán elköszönt és kijelentette, hogy már csak a bálban fognak találkozni, mert három napig küldetésen lesz, a többi estéi pedig el vannak foglalva.

Ilonka, mikor Csák elment sokáig gondolkozott a szobájában. Ő is csak leány volt és egy kissé a hiúságát látta megtámadva. Azt hitte ugyanis, hogy a gróf szerelmes bele és ime kiderül, hogy Fánival, akivel örökké torzsalkodott, szinte már el is intézték az egész házasságuk tervét az ő háta mögött.

Örült ennek, mert Fánit és Csákot is szerette, de meg mert alapjában jó és becsületes lelke volt, de a főhadnagy eddig vele szemben tanusított viselkedését — röstelve vallotta be magának — félreértette.

A főhadnagy nem szerette őt! Pedig míg lovagolni tanította, olyan gyöngéd, figyelmes, kedves volt irányában, hogy Ilonka félreértette ezt. Az udvariasságot szerelemnek vélte . . .

— Én tapasztalatlan liba! — mérgeskedett magában — hiszen ismerhettem Csákot. Finom uriember, tehát nem is bánhatott velem másképpen. És nem is volt a viselkedésében egyéb, csak figyelem és udvariasság, az, amit intelligens ember egy leánnyal szemben rendszerint használ.

Végig gondolta a lovaglás jeleneteit és szomorúan győződött meg, hogy Csák mindig csak udvarias volt, de sohasem viselkedett úgy, hogy ebből szerelmet lehetett volna gyanítani.

— Hát akkor jól van. De azokat a „baráti csókokat“ mégis csak kár volt a főhadnagynak adni. Ez megbocsájthatatlan hiba. Eh, különben, ezzel megfizettem a tanításért. Uri ember. Nem fog senkinek sem szólni, tudom róla.

A lányok, ilyen ügyekben, mindig meg tudják nyugtatni magukat. Ilonka is megnyugtatta.

Aztán nekifogott és egy hosszú levelet írt Gyözőnek, amelyben pótólva volt az eddigi elhanyagoltsága a piktornak. Még arra is célzott Ilonka a levélben, hogy a királylyal a jövő évben minden esetre vétesse meg már Gyöző úr valamelyik festményét és aztán . . . és aztán hazajöhet nőül venni azt a kislányt, akinek egykor ígéretet tett . . . De okvetlen, mert az a kis leány már nagyon türelmetlenül várja ezt a képvisárlást! . . .

Gyöző úr, egy mord téli estén kapta meg ezt a levelet éa a „földik“, a magyar vendégei

el nem tudták képzelni, hogy miért rendezett ma olyan nagyszabásu teaestélyt a piktor s a kompánia zeneiskolai hallgató tagjával, e mükedvelő cigánnyal, miért hegedültette a „Cserebogár“ nótát.

A „földiek“ nem tudták azt sem, hogy ez a nóta az Ilonka nótája. Ok ugyan azt sem tudták, hogy Ilonka a világon van-e, csak azt tudták, hogy tömérdeket ittak és reggelfele igen berekedve és bizonytalan léptekkel, a nyakukat a szűk lépcsőkön majd kitörve mentek el Kozár müterméből.

*

Bánoson Sylvester-estélyén az egész város úri közönsége, ősi szokás szerint az Arany Szarvasban gyült össze.

Brunnerék és Deérék a tiszték asztalánál ültek és pompás hangulatban telt az este. Jobb ügyhöz méltó buzgósággal ették a fánkokat, amelyekben a Müller vendéglős úr állítása szerint, minden harmadikba egy öt forintos aranygyuratott.

Gyorgyevics három fánkban lelt nagy rivalgás között aranyat, (természetesen maga dugta bele) s a hadnagy szerencséjét, egy kereskedősegédekből álló társaság, amely az asztalukhoz közel ült, annyira felbuzdult, hogy egyre-másra rendelte és ette a fánkokat gyomorpukkadásig.

A tiszték asztala ilyen semmiségeken, de nagyon jól mulatott éjfélig.

Mikor a villany az év halálakor egy percre kialudt és meggyult s a cigány az újévet üdvözlőt elhuzta, felkerekedett a kávéház közönsége és kiment a bánosi nagy református templom elébe, amelynek emeletes kőfeljáróján az össze-

gyült, egyesített bánosi dalárdákat hallgatták meg, akik a Hymnust és a Szózatot énekelték el, köszöntve ezzel a most született 1896-tos milleniumi esztendejét. Ezek elhangzása után az összes bánosi tornyokban megszólaltak a harangok. A templomokban különben ez alkalommal isten tiszteletet tartottak és tele volt mind emberekkel.

Ez a szokatlan éjféli harangzúgás az enyhe januári éjszakában olyan misztikusan hangzott.

Ilonka és Fáni egymás mellett állottak és majdnem egyszerre sóhajtották:

— Mit hoz reánk az ujév?

Csák nem állhatta meg, hogy el ne nevesse magát:

— Két vénség! Mit hozna magukra mást, mint örömet, boldogságot, mint a többi jólétben született emberre!

— Maga szociálista, — duzzogott Fáni Csákhoz simulva, — magához nem szóltunk.

Aztán Ilonkához fordult:

— Neked mit hozzon az uj év, Ius?

— Nekem? — sóhajtott a lányka — az apagyógyulását.

— Az meglesz. Nekem, tudod, mi kell?

— Mi?

— Egy jó, hűséges, szerető férj. — És megszorította a Csák karját a homályos éjszakában.

— Az meglesz, — mondta Csák nevetve — keritünk egyet . . .

A társaság visszament a kávéházba, ahol Csák megnyerte a kücséber kosarát.

— Ez rossz jel, — mondotta halkán Ilonka, — aki szerencsés a játéokban . . .

— Az szerencsés a szerelemben is, — ne-

vetett a főhadnagy és 40 forintot adott a kucsébernek, aki enélkül rosszul kezdte volna meg ezzel az üzlettel az évet.

Gyorgyevics, aki már kissé be volt rugva, a Csák beleegyezésével a kávéházban jelen levő összes hölgyeknek — akár ismerte, akár nem — elosztogatta a hátán cipelt kucséber-kosár tartalmát. Mindenütt valami bolondságot fecsegve az ajándékához. De ő olyan szeretetre méltó semmiházi volt, hogy aki nem ismerte is, elfogadta tőle a nyalánkságát.

Mikor a mulatságról reggel hazafele ment a társaság, a mához egy hétre kitűzött vöröskereszt egylet báljáról folyt a beszéd, amely szörnyű fényesnek ígérkezett. Hirejárt, hogy Ágoston főherceg, aki jelenleg itt, a bánosi legnagyobb birtokos, Tallóczy gróf erdeiben vadászott, meg fog jelenni a bálon, amelynek rendezőségében tulajdonképpen volt a katonatiszt.

XIII. A vöröskereszt-egylet bálja.

SAKUGYAN a bál napján a fiatal főherceg bejött Bánosra Tallóczyval és Raab tábornokot, a bánosi helyőrség parancsnokát értesítette, hogy estére elmegy a bálba.

Ennek a hírnök hamar szárnyakelt és a bálbamenők közt, — a lányok közt természetesen — nagy izgalmat keltett.

De azt meg kell adni, hogy a rendezőség is kitett magáért. Az Arany Szarvas disztermébe vezető folyosó, csarnok és maga a terem, olyan fenyő és babérligetekkel volt diszítve, amelyet ritka vidéki bálon lehet látni.

A diszterem pedig egyszerűen fenomenális volt. A babér és fenyőerdők mögött cigány- és katonazenekar rejtőzött a terem végében. Középen pedig a bálanya pompás, rirággirlandos selyemsátras trónusa állt.

A bálanya természetesen Tallóczy grófné volt, neje az „első magyar gavallérnak“, ahogy Tallóczyt hívták.

A terem fényes társasággal telt meg, rögtön a jelzett 9 órai kezdet után. Senkisémet késett el. Mindenki ott volt pontosan, mintha csak udvari bál lett volna.

A bálányát bevezették az induló hangjai mellett. Raab tábornok volt a gavallérja. Nemsokára a főherceg is megérkezett Tallóczyval.

A főherceg huszárőrnagyi egyenruhát viselt és előbb Raab tábornok előtt ütötte össze a sarkantyuit és kezelt, aztán Tallóczyné elé ment tisztelegni. A tisztek előtt pedig kijelentette, hogy ő ma itt jól akar mulatni, tehát semmi feszesség, hanem tegyen mindenki úgy, ahogy szokott. Ő nem szereti a formaságokat és nem akarja elrontani a fiatal lányok és emberek jókedvét.

A táncot magyarosan csárdással kezdték. Rácz Muki rárántotta, hogy „Rózsabokorban jöttem a világra“ s a fiatalság egy szempillantás alatt talpon volt és fesztelenül járta.

Csák Fánival táncolt, aki boldogan, mosolyogva nézett a főhadnagy szemébe, Csák ugyanis két nap óta a főherceg mellé adjutánsnak volt kirendelve, habár semmi szüksége nem volt a főhercegnek reá, e szolgálat miatt ezideig távol volt s csak délután érkezett meg Bánosra.

Még a csárdás elkezdése előtt Tallóczy gróf a város notabilitásait mutogatta be a főhercegnek, akinek mindenkihez volt egy nyájas szava. Deérék éppen ott ültek, ahol a főherceg Tallóczyval állt s a még mindig gyöngélkedő Deér felállt, amikor a főherceg és Tallóczy feléjük lépett.

Tallóczy bemutatta Deért a főhercegnek, akinek bizonyára mondotta a gróf, hogy az elnök úr beteg volt, mert az egészsége után tudakozódott. Deér kijelentette, hogy a baj muló volt, de főleg csak azért jött el, hogy a lányának ne rontsa el a kedvét. Az sem akart eljönni, ha az apja otthon marad.

A főherceg rápillantott Ilonkára és meglepődve mondotta :

— A Deér kisasszony ?

— Igen, — mondotta Tallóczy — Ilonka, az én keresztlánykám, fenség.

A főherceg Domokosnéval fogott kezét, aztán megint Ilonkára tekintett, aki kissé távolabb ült, de mikor újra ránézett a lánykára, ez égő arccal és önkénytelenül felállt és roppant bájos volt rózsaszín selyemruhájában és görög fejdíszével.

A kir. herceg mosolyogva gyönyörködött a szép gyermekben egy pillanatig, de mivel Rác Muki igen jól húzta, minden teketória nélkül lépett Ilonka elé, mielőtt Tallóczy bemutatna volna neki a lánykát és egyszerűen mondotta :

— Deér kisasszony, én Károly Ágost vagyok. Van már táncosa ?

Ilonka végtelen zavarba jött és a kis bakfiszive is megszűnt dobogni az izgatottságtól, mikor susogta :

— Még nincs . . .

— Akkor fogadjon el jobb hijján engem, — mosolygott a főherceg és a kezét a rózsaszínű derékra tette s odavitte Ilonkát a cigány elé s úgy járta, mintha mindig csárdástáncos lett volna.

Nagyon természetes, hogy minden szem rajtuk volt. De Ilonka hamar visszanyerte lélekjelnlétét és a folyton csevegő főhercegnek bátor és talpraesett feleleteket adott.

A csárdást a főherceg meg „hogyan volt“-ozta egyszer s mikor vége volt, helyére vezette Ilonkát, megköszönte neki a táncot s egypár udvari szót szólt Domokosnéhoz és örült, hogy az

éppen ott ácsorgó és unatkozó Domokos tanár urat rosszul szabott frakkjában megismerte.

Az öreg tudóst személyesen ismerte a főherceg, mert Domokos a főherceg édesapjával igen jó viszonyban volt s többször megfordult a főhercegi udvarnál.

A főherceg aztán Tallóczyval kiment a büffébe.

A következő táncon, ami valcer volt, majd szétszedték a táncosok llonkát, de ő kikosarazta a fiatal urakat és Pálffy őrnaggyal ment el, e szép, nagy marcona katonával, akinek piros arcához jól illett a korán megszürkült sűrű haja.

Ez a Pálffy szenvedélyes medvevadász volt. A nyakán és a baltarkóján szörnyű forradások voltak, amelyek egy vadászkalandja emlékeként maradtak ott. Mégis azzal vádolták, hogyha akart, igen szép, szerelmes verseket tudott írni. Az ezred fiatal tisztjei csak neki vallották be, ha szerelmesek voltak s szörnyű titoktartás mellett ő írta nekik szükség esetén imádoztjukhoz az epedő verset. Ezeket persze az őrnagy mindig tagadta, csak azt a gyanusítást ismerte el Dernőy bárónénak, hogy Deér llonkába szerelmes. llonkát „utolsó ideáljának“ hívta. És sokszor hangoztatta, hogyha llonkának szabad volna a szive, rögtön nőül venné.

llonkának is nagyon tetszett Pálffy, persze nem úgy, hanem amúgy. Különben az őrnagy igazi férfiszépség volt. Ajkán örökös maliciózus mosoly ült s elfogyhatatlan szellemes humora derüvel vette körül.

Pálffy büszkén vitte, röpitette az ő kis „rózsaszin tavaszi illuzióját“, ahogy llonkát hirtelen elnevezte, a lágyan siró keringő dallamára s a

nagy, vén fiú boldog arcán az látszott, mintha ezt a magához ölelt kis tavaszi illuziót onnan, ahol most van, nem is szeretné soha többet elereszteni . . .

A főherceg visszajött hamarosan a táncterembe s bizonyára ivott egy kevés pezsgőt, mert nagyon jó kedve volt. Sorra csevegett az urakkal, akiket Tallóczy köréje terelt. Különösen Brunner báróval beszélt hosszasan, akinek megvallotta, hogy ma délután a Tallóczy területéről átcsaptak a szomszédos Brunner-birtokra és bocsánatot kért a vadorzásért.

Brunner mosolyogva jelentette ki, hogy jutott is, maradt is elég azért.

Mikor tovább sétáltak a főhercegnek eszébe jutott valami:

— De nem látom az én adjutánsomat, a Csákot. Remélem, itt van ő is?

— Itt, itt fenség, — felelt Tallóczy — ott sétál azzal a gyönyörű leánnyal. — Aztán bizalmasan megsugta a főhercegnek, hogy az a hölgy ennek a báró Brunnernek a leánya, akinek a területén vadásztak és Csák gróf szerelmes a szép zsidólányba.

— Zsidó? — mondotta a főherceg — milyen kár!

A gróf felkacagott.

— Miért, fenség? Brunner akkor keresztelkedik ki, mikor a lánya kívánja. Ez a dolog, ahogy én tudom, egyedül Csákon mulik. Ő szegény fiú és visszás helyzetben van a szép és gazdag zsidó lánnyal szemben. A világ ítéletétől fél, illetve nem akarja, hogy hozományvadásznak tartsák.

A herceg nagyon kezdett érdeklődni.

— Melyik Csák ez, a népdalköltő rokona?

— Ez a népdalköltő maga, fenség!

— Igazán? No, ez érdekes! Nem is tudtam, hogy Csák, a népdalköltő, — katonatiszt.

— Még pedig pontos, jó katona, amint én tudom, — jelentette ki Tallóczy.

— Kedves gróf, tehetnél nekem egy sziveséget.

— Parancsolj, fenséges uram.

(Tallóczy gróf Rudolf trónörökössel és Edward walesi herceggel is pertu volt, a fiatal főherceggel is.)

— A vacsoránál összehoztuk az asztalokat és a tisztek együvé gyűljenek, ha egy külön terem volna, oda szeretném.

— Van, a nagy cukrászterem, parancsod szerint ott lesznek.

— Várj, ezt Raabnak is megmondom.

A tábornok ott ment el mellettük.

— Kedves tábornok Raab, kérem egy szóra.

— Parancsoljon, fenség.

— Szeretném, ha a tisztek a nagy cukrászteremben gyűlnének vacsorára, meg akarok ismerkedni velük.

— Ahogy parancsolja fenség. Intézkedni fogok.

— Kérem.

A tábornok továbbment, a főherceg pedig magához intette a mellette elmenő Csákot.

— Kedves gróf Csák főhadnagy, — mondta bizalmasan mosolyogva, — az előbb Ön többször egymásután egy gyönyörű hölgygyel táncolt...

— Igen, fenség, — felelt Csák és egy kissé elpirult, — a Brunner bárónővel.

— Megengedi, hogy én is táncoljak vele?

Csák meg volt illetődve a főherceg figyelmességétől. Sejtette, hogy a fenségnek megmondták az ő „állapotukat“ és a főherceg most „udvarképessé“ akarta tenni Fánikát.

Csák odavezette a főherceget Fánikáék elé és bemutatta. A mélyen hódoló, kissé zavart leányt rögtön táncrakérte és vitte a főherceg s vidáman kezdett csevegni vele.

— Csák jobb valcertáncos, mint én, úgy-e, bárónő?

— Oh, fenség, — hebegte Fánika és még a gyönyörű keble is piros lett a mélyen kivágott, pompás ruhájában.

— Ezen ám nincs mit szégyenkezni, édes bárónő! Én igen ferde állapotnak tartom a mai társadalom azt a felfogását, amely a nőknek nem engedi meg, hogy a férfiak iránt rokon- vagy ellenszenvüket kimutassák.

— Engedje kijelentenem, fenség, — felelt Fánika őszintén, — hogy nagyon a nők szive szerint fogja fel a dolgot. Valamennyi leány érzi ezt, de nem meri mondani.

— Ugy-e, igazam van? Éppen azért, azon sincs mit titkolni, ha Csák Önnek tetszik. Csák két napig mellettem volt, igen megszerettem és csak most értesülök, hogy ő a híres Csák, a népdalköltő.

— Oh, fenség, — rebegette Fánika zavartan.

— Legyen bizalmas, bárónő, tehetnék az érdekükben valamit?

Fánika lecsüggesztette a fejét, mint egy beteg virág.

— Nem tudom, fenség, — susogta habozva.

— Hagyjuk a dolgokat a maguk folyására?

— Igen, fenség, hagyjuk, — sóhajtott a leány.

— Helyes. De ha arra kerül a dolog, — nem tudom, nem leszek-e szerénytelen, — elfogad-e engem keresztapának?

Fánika rámeresztette szemét a főhercegre.

— Keresztapának? — susogta vérpirosra gyúlt arccal.

— Igen. Én leszek az Ön keresztapja az át-keresztelkedésnél.

— El, el, el, — mondta zavart örvendezéssel a leány, aki félreértette a főherceget. S az volt a baj, hogy ezt a főherceg is észrevette s nagyon, nagyon jókedvre hangolta. Kacagva kísérté helyére Fánikát a tánc után és még akkor is odasugta neki hamisan:

— Az ön keresztapjának édes bárónő.

— Fenség, — könyörgött Fánika bizalmasan, — el ne mondja valakinek az együgvőségemet, mert meghalok szégyenemben! . . .

— Soha, bárónő! Soha!

De a nevetést nem tudta visszatartani, ha arra gondolt, hogy Fáni azt hitte, ő „komának” ajánlkozik. És egész este, valahányszor a Brunner kisasszonyra nézett, mindig elmosolyodott.

A főherceg aztán megtáncoltatta a főispánét, az alispán leányát és még egyszer Ilonkát.

Éjfélkor a tisztek és egy néhány polgári család, begyült a nagy cukrászterembe, amely különben közvetlen a nagy étterem mellett volt, csak egy üvegfal választotta el.

Az óriási, patkóalakú asztalt körülvette és el is lepte a tisztikar és a hozzátartozóik. Deéréket is beterelte Tallóczy gróf és Domokosnét, Ilonkát

odaültette a grófné mellé, balkéz felől. A grófné mellett jobbról a főherceg, az ezredesné, Raab tábornok s a tisztek körülbelül rangszerint ültek.

Csák, Brunnerékkal és Dernőy kapitányékkal, a széles asztal másik oldalán, szemben a főherceggel, kaptak helyet. A szegény Fánika váltig haragudott Dernőyre, hogy így rendezte a dolgot. Csák mosolyogva kérdezte Fánit, hogy miért nem szeret a főherceggel szemben ülni, de a lány azt felelte, hogy ma hallgat, talán holnap elmondja.

A vacsora kissé feszes volt. De mikor a pezsgős üvegek ürülni kezdtek, a hangulat is emelkedett. Rácz Mukinak majd meghasadt a szárazfája, olyan szépen húzta a Csák-nótákat és majd kipukkant a büszkeségtől, mikor a főherceg egyszer hátrafordult hozzá:

— Ugy-e Rácz, ezek Csák-népdalok?

— Azok fenség, mindet a Csák méltósága írta.

— Gyönyörűek, — jelentette ki a főherceg és mosolyogva szólt át a főhadnagyhoz:

— Gratulálok, kedves gróf Csák, a dalok nagyon szépek.

Dernőy kapitány, aki a házigazda szerepét töltötte be az asztal körül és a pincéreket „rik-térozta“, éppen a főherceg háta mögött járt és odaszólt nagybátran (sok pezsgőt megivott már akkor a kapitány).

— Fenség, énekelve sokkal szebbek a dalok, kegyeskedjék énekeltetni Csákot, remek hangja van.

— Köszönöm, hogy figyelmeztetett, kedves báró Dernőy, — mondta a főherceg, — kérje ide Csákot.

Dernőy odavezette Csákot a főherceghez.

— Kedves gróf Csák, — mosolygott a főherceg és bizalmasan tette kezét a kissé meghajló Csák vállára, — hallom, hogy ön igen szépen tudja énekelni a dalait, ha nem lesz terhére, énekeljen nekünk.

— Szivesen, fenség, — mondta Csák. Magában pedig átkozta Dernőyt, mert tudta, hogy a kapitány árulta el a főhercegnek és most neki ezért kellett otthagyni Fánikát.

Fánika viszont kétségbeesett, mert azt hitte, hogy a főherceg Csáknak az ő „keresztapa történetét“ akarja elmesélni. De aztán látta, hogy nincs komoly baj. Ugyanis Csák a cigánytól elvette a hegedűt.

Dernőy betétette az ajtókat és a kadétokat elébe állította :

— Lélek az ajtón se be, se ki!

— Értjük!

— Hegedül és énekel, — magyarázta a tábornok a főhercegnek. — Ez nagyon érdekes lesz.

A teremben olyan csönd lett, mint a templomban, csak kívülről szűrődött be egy kis gyöngeszaj.

Csák a nála szokásos egyszerűséggel vette az álla alá a hegedűt és a társaság feszült figyelmével kezdett elébb hegedülni, gyönyörű, csodálatos variációkkal egy szép bánatos dalát s rögtön az előfutam után rákezdte a dalolást is.

A hangja, a szép, lány bariton hangja, mint valami üvegfüvola búgott át a termen s hozzá az a szép, sajátos hegedükiséret. Minden szem ra-

gyogva, gyönyörködve fordult felé, mikor bele-
kezdett:

Elhervadt az őszi rózsá levele
Hulló virág volt a babám szerelme.
Tavasszal nőtt, ősszel elhullt,
Nem jön vissza ami elmúlt.
Siratom a boldogságom,
Temetem a legszebb álmom,
Temetem a legszebb álmom,
Eltemetem örökre!

Még egyszer elismételte, aztán egyszerre le-
eresztette a hegedüt és mosolyogva meghajolt.
A társaság egy pillanatig hallgatott, aztán orkán-
szerűen tört ki a taps. A főherceg felállt és mind-
két kezével megrázta a főhadnagy jobb kezét és
csodálkozva nézett rá.

— De hiszen Ön egy zseni! Önnek nem ka-
tonának, világhírű énekesnek és hegedüsnek kellene
lenni! Ön egy unikum! És itt él és alig ismeri
valaki! Ez csodálatos volt. Ilyet én még nem hal-
lottam! Olyan egyszerűen csinálta, de bámulato-
san szépen, Lebilincselő gyönyörűséget szerzett
nekem is, de úgy vélem, mindenkinek, aki hall-
gatta. A nőm, ha legközelebb estélyt ad, ön fel
fog lépni ott kedves gróf. Elfogadja?

— Nagy megtiszteltetés lesz rá nézve fenség...

— Igen, nagy szerencse nekünk, ha szives
lesz az előbbihez hasonló élvezetet nyújtani. Ön
egy csodaember.

— Oh, fenség, — szabadkozott Csák.

A főherceg nem eresztette el. Helyet csinál-
tatott neki maga mellett és hosszasan beszélt
vele s családi körülményeiről is érdeklődött. A
társaságnak pedig kijelentette, hogy énekeljenek,

szórakozzanak. Dernőy a fiatal tisztekkel mindjárt nótázni is kezdett, Muki pedig hegedült nekik.

A főherceg hosszasan csevegett Csákkal, akivel megegyezett, hogy a főhercegnő estélyéről tudósítani fogják és azon részt fog venni.

Csák aztán még dalolt és hegedült egyet a főhercegnek, amelyet ő kérdezett, hogy tud-e? Hogyne tudta volna Csák, mikor azt is ő írta. És elhúzta és eldalolta neki, hogy:

A bihari határszélen, nem is olyan régen
Halva találtak egy legényt, épp a falu végen.
Hütlenn lett a szeretője, mással ment az esküvőre
Bánatában a szegénynek meghasadt a szíve.

A főherceg újra melegen megrázta a művész-költő kezét:

— Kedves gróf Csák, én előre örülök annak a sikernek, amelyet ön az udvarnál elérni fog s büszke leszek, hogy annak a körnek a számára Ont én fedeztem fel.

A főherceg aztán szívélyesen búcsuzott el erre is, arra is és Tallóczyékkal elhagyta a báltermet.

Nagyon természetes, hogy a fenség hiába ajánlotta a fesztelenséget, míg jelen volt, mindenki feszélyezve érezte magát, hanem aztán mikor elment, annál inkább kipótolták a mulasztotakat.

A korosabb urak egy nagy asztal mellé gyűltek és ott adomáztak, pletykáztak. Az adomák főmestere Pálffy őrnagy volt. Nála mindig került egy rakás férfikompaniának való adoma, amelyet félig sugva kellett elmondani, nehogy a körülöttük jövő-menő hölgyek meghallják. Hanem aztán a kitörő harsogó kacagás odagyűjtötte az

érdeklődőket, de míg „idegen elemek“ voltak jelen, az őrnagy nem kezdett újabb adomába.

Az alispán leánya, egy ördög szemű kis cigány leány váltig könyörgött Gyorgyevicsnek a nőválasz-valcerbe, hogy mondja el azt az adomát, „ha csak félig is“, amelyen olyan nagyon kacagtak odabenn az előbb.

Gyorgyevics, a lányoknak, asszonyoknak minden pillanatban hazudni tudó Gyorgyevics olyan „fehér“ adomát gyártott hamarjába a kis kíváncsi leánynak, hogy az fűzőrepedésig kacagott rajta.

Fánika, aki mindenütt a nyomukban táncolt Csákkal, odaszólt hozzájuk:

— Mit nevezsz te olyan nagyon, Margit?

— Gyorgyevics mesélt egy adomát, amelyet az öregek asztalánál az őrnagy adott elő.

Csák ránézett a hadnagra.

— Csak nem ment el a hajad, rác, hogy az őrnagy adomáit meséld egy kis leánynak?

— Kedves gróf Csák főhadnagy, — raccsolt a rác orrhangon, ahogy a főherceg beszélt, — a kanálislevet, ha szénen megszűrjük, kristálytisztá víz lesz.

— Ugy, — mosolygott a főhadnagy, — te voltál a szén?

— Kegyesengedelmeddel . . .

Fáni bizalmasan faggatni kezdte Csákot:

— Ugy-e, az őrnagy mindig igen förtelmes történeteket szokott előadni?

— Dehogy, — mosolygott Csák, — nagyon naiv mesék azok és bátran elmondhatnák akár-melyik leány előtt, de a képmutató társadalmi morál azt tanítja, hogy a leány ne tudjon semmit. Ennélfogva a lányok mindent tudnak, olyat is,

amit nem kellene. Szavakkal nem szabad előttük beszélnünk, de színházba visszük őket és regényeket adunk a kezükbe. Ezek aztán kioktatják őket minden irányban.

Csák és Fáni majdnem sétálva táncoltak. Nem is tánc volt az övék, csak alkalom arra, hogy egymást átölelve beszélgessenek. Fáni a vacsoránál vagy két pohár pezsgőt ivott lopva és ilyenkor igen merészhangon és tárgyacról szeretett csevegni.

— Ugy látszik, maga is szabadelvűen vélekedik e dologról. De azért nem szeretné, tudom, hogy a jövődöbelije, a felesége, maga előtt mást is szeressen.

— Nem olyat választottam, — mondta nyugodtan a főhadnagy, — aki előttem mást is szeretett volna. De én azt tartom: ne legyen a férfi se féltékeny a nő multjára, mint ahogy nem lehet a nő féltékeny a férfi multjára.

— Nőül venne maga egy özvegyasszonyt?

— Jó lélekkel, nyugodtan, — ha szeretném!

— És egy bukott leányt?

— Ha maga egyszer asszony lesz, — felelt udvariasan, mosolyogva Csák, — akkor folytatom ezt a témát, addig nem. Menjünk az asztalokhoz. És az étterembe vezette a leányt.

— Gyáva! — sugta neki menetközben Fáni, — gyáva! De azért nagyon szeretlek! . . . Nemcsak a férfit szeretem benned, a finom lelkedet is . . .

— Jól van, — vette tudomásul Csák mosolyogva az ömlengést és leült Fánikával egy rakás jókedvű leány és fiatal asszony közé. Ott ült Ilonka is és bizonyára egy kevés pezsgőt ihatott,

mert a gyönyörű nagy kék szeme ragyogott, mint két fénylő jaspis.

— Most pedig mulatni akarok, — jelentette ki Csák. — Ide, Muki!

Rác Muki, aki a menyei szenteknél is többre nézte Csákot, behozta a bandáját. Odakünn a katonazenekar húzta egyre-másra a tourtáncokat.

Dernőy kapitány és Gyorgyevics hadnagy, odaültek Csák mellé, s mikor Muki rárántotta, hogy „Pipiros a pipacs virága, pipiros a babám orcája“, — a rác elrikkantotta magát és megszorította egy közelébe eső fiatal asszony kezét és olyan pislantást vetett reá, mint aki reménytelenül szeret.

Búskomoran ragadta meg a pincér frakkját:

— Dolfi, sokan vagyunk, tiz üveg szív-eiősítőt!

A kapitányné nevetve szólt oda neki:

— Gyorgyevics, sokragyúl reggelig a pezsgőszámla.

— Mindegy, méltóságos asszonyom! — Búsulok. — Haldoklik a nagynénem! . . .

Volt egy nagynénje valahol Vukováron, egy sertéskereskedő özvegye, akinek mindig várta a rác a halálát, de a dúsgazdag vénasszony sohasem akart meghalni, pedig a hadnagy minden este imádkozott lefekvés előtt és estéli imáját mindig így fejezte be:

— „És minél előbb vedd magadhoz mennyei atyám az én édes nénikémet.“

Csák beosztotta hangnem szerint a társaságot, aztán daloltatta őket, természetesen ő is fújta. Ezen közben ivott a társaság hatalmasan.

Az étterembeli kompánia egyre gyűlt, a tán-

colók benn ritkúltak. A szolidabb elem már régen hazament. Egyszer csak a téli nap benézett a nagy ablakokon.

— Szépen vagyunk, — mondta nevetve Deér elnök úr Brunner bárónak. És én ilyen beteg reggelig korhelykedem. Ez több a soknál.

— Ettől gyógyulsz meg, méltóságos uram, — vigasztalta a báró Deért. Hanem azért már tényleg menni kell. Gyerekek! Lefújni!

— Szerencse, hogy ma nincs rukkolás, — mondta Dernőy kapitány, igen bizonytalan léptekkel kelve fel az asztaltól.

Aztán a cekket rendezték el. Gyorgyevics kifizetett mindent.

— Majd elszámolunk, urak, — jelentette ki. És hatodjára vallott szerelmet egy szép asszonynak, akinek nem tudta a nevét.

Ilonkának egész este Pállfy udvarolt, de Dernőy is odaült és konkurrált az őrnagygyal, aki kijelentette, hogy lelövi a kapitányt, mert Dernőy, ha be volt rugva, nagyon, nagyon kedves, sőt szellemes társalgó volt. Ilonka mondta neki:

— Kapitány, ha maga még nőtlen volna, rögtön megkérném a kezét, önnel vétetném magamat nőül.

— Édes Iluskám, — nevetett Dernőyné, — én odaadom ezt a rossz embert, ha akarod. Elvállok tőle. Mit szól hozzá, kedves báró?

A kapitány szemrehányóan nézett a feleségére.

— Hát ez a hála, asszonyom? Hát ezért voltam én hűséges párja önnek nyolc hosszú éven át? Mért nincs ebben a pohárban méreg, — kiáltott az elkeseredett férfiú és egy teletöltött

pezsgőspoharat végtelen szomorusággal, de hihetetlen gyorsan hajtott fel a szegény kapitány.

— Dehogy is adnálak, te kiállhatatlan, — mondta halkan a kapitányné s zsebkendőjével letörölte az ura bajuszáról a pezsgőhabot. A köpenyege gallérját felhajtotta és megveregette az arcát s karját belefűzve a meg-megingó kapitányéba, szeretettel bújt mellé.

— Mehetünk!

Fáni és Ilonka felöltözve várták míg az öregebbek felkészültek és érdeklődve nézték a kapitányukat.

— Mit gondol, Csák, — fordult Fáni hirtelen a főhadnagyhoz, — szeretni fogom én a férjemet nyolc évi házasság után úgy, ahogy Derőnőné szereti az urát?

Csák elgondolkozva fújta a szivarja füstjét és merően a leány szemébe nézett:

— Hát nem fogja úgy szeretni? — kérdezte csöndesen.

Fáni ijedten, becézve szoritotta meg a főhadnagy karját és sietve mondta:

— Ha az lesz a férjem, akit én gondolok, ezerszerte jobban fogom szeretni! Milliószor jobban!

— S ha nem az lessz? . . .

A leány szomoruan csüggesztette le a fejét és tompán mondta:

— Akkor azt nem szeretem az első perctől fogva és nem fogom szeretni nyolc év után sem . . . Soha . . .

Csák megszorította a Fáni kis keztyüs kezét.

— Az lesz! — mondta halkan, — az lesz, akit maga gondol . . .

Ilonka, ahogy ott állt mellettük, szórakozottan hallgatva a Pálffy őrnagy becéző kedveskedéseit, végig nézett a fényes belépős asszonyok, lányok között, a jókedvű tömegben és nagyon árvának érezte magát. A gondolatai elröpültek e színes képek közül, el-el, messze, egy müncheni festő kis szobájába. S a műterem melletti alvófülkéken, ébren álmodva odahajolt a leány egy göndörhajas, fiatalember fölé s összecsókolta az alvó embert nagyon sokszor, édes, leányos, fehér csókokkal. . .

Deérék kocsin mentek haza, de a társaság nagyrésze, tekintve a gyönyörű téli reggelt, gyalog széledt el.

Csák, mikor Brunneréket hazakisérte, egyenesen hazament. De Gyorgyevics csak reggel kilenc óra után került elő egy rakás berugott tiszttel és civilvel s hozták az egész bandáját RácZ Mukinak.

Négy kocsin jöttek. A Gyorgyevics és Csák legényével puncsot főzettek és ittak. A zene pedig szólt folyton.

— Hadd riadjanak a kisértetek ebből az elátkozott pavillonból, gyerekek, — rikoltott a hadnagy, — Húzzad, Mukikám!

Ilyen lármára a temető halottjainak is fel kellett ébredniök. Csák sem volt képes aludni. Felöltözött és átment a Gyorgyevics lakosztályába s déli tizenkét óráig megitták a környékbeli fűszeresek összes konyakjait s megették az egész szardinia készletüket. Hanem ahogy dél elmúlt, a csatamező tele lett halottakkal.

A Csák szobáiban hét, a Gyorgyevicsében kilenc hulla volt kinyújtóztatva. A hullák a bál-

ban még igen nyalka kadétok, főispáni titkárok, ügyvédek és bakatisztek valának. Most feküdtek a hullák, egyenruhában, frakkban, békés egyetértésben a szőnyegeken, fejük alatt igen jószagú lópokrócokon és horkoltak, hogy a régi pavillon majd összedőlt tőle.

Mikor Gyorgyevics is elaludt, a cigányok elmentek. Csák előhívta a legényét:

— Mátyás, elmégysz Hechterhez a fényképészhez, a nagy piacon és megmondod, küldjön egy ügyes segédet géppel. Két szobaképet kell csinálni. Azonnal gyertek.

— Igenis, értem.

Húsz perc múlva, magnezium fény mellett le volt véve a „banda“, egyik sem tudott róla semmit. Csák is ott ült közöttük egy karosszéken szundikálva.

Egy hét múlva Csák képeslevelezőlapokat küldözött a „résztvevőknek“ aláírás nélkül, amiért azok az ismeretlen merénylőt halálra keresték, természetesen minden siker nélkül. Gyorgyevicsre gyanakodtak, mert az nagy fényképész volt. De ez tagadta s azzal mentegetőzött, hogy Csákkal együtt a „leképeltek“ közt van.

Hanem a nagy muri kaccenjammere ott zúgott öt napig a tisztelt társaság fejében.

*

Csák a bál után való napon sétálni indult a fájós fejével.

Ebben az évben igen kevés hó esett. Január közepén pedig egy csöpp sem volt. A téli nap fényesen, szinte melegen sütött és Csák valami tavaszi fuvalmat érzett a szeliden lengedező szelőkben. Nagyon szeretett magányosan kószálni,

vagy barangolni. Ilyenkor elkalandoztak a gondolatai erre is, arra is. Színes meséket szőtt, vagy légvárakat épített a jövőjéről. Tudta bizonyosan, hogy ezek sohasem fognak beteljesedni, de abban a pillanatban mikor születtek ezek az ábrándok, szórakoztatták és ő nem is kívánt többet tőlük. A ragyogó álmok betöltötték hivatásukat, tehát szépen meghalhattak.

E délután is tele tüdővel szívta be a tavaszias levegőt s lakásából, amely a város széléhez közel feküdt, álmodozva bandukolt kifelé a temetői országútra.

— Bemegyek a temetőbe, — gondolta Csák, — és megnézem a szeretteim sirját.

A bánosi temető gyönyörű kertje volt az örök megnyugvásnak. Még így télen is pompásak voltak a nagy, óriási, összehajló akácok, vén szomorú fűzek, tuják és tamariszkok. S a rendezett utak mellett csinos kis, rácsos sírok sorakoztak, felváltva büszke, pompás kriptákkal. E temető, különösen nyáron, akácvirágzás idején, vagy őszszel, mikor a hervadás szele végig suhant a dús levelű fák közt, olyan szép hely volt, ahova szívesen kijárt a közönség. S az ember szinte kedvet kapott az elmúláshoz, tudva, hogy ilyen gyönyörű helyen, ezek közt a suttogó levelű vén fák alatt fogja aludni azt a végnélküli álmod, amelyben nem szoktunk álmodni többé semmit.

De Csák igen ritkán jött ide. Nem szerette a temetőjárást, a halottai látogatását. Ehhez is természet kell. Most, hogy a temetőbe betévedt, önkénytelenül megindult a szülei sírja felé, amelyet hamarosan megtalált.

Egy hatalmas fűz takarta be a csinosan rá-

csozott, négyszögű, fekete márványkockás sirt, amelynek kriptájában apja és anyja aludt.

Az anyját, mikor az ő születésekor meghalt, ide temették el, mert az édesapja itt, Bánoson szolgált. Az ezredes haldokolva szintén azt kívánta, hogy a felesége mellé tegyék és ne vigyék Farnosra, oda a hidegszívű rokonok közé, a Csák-kriptába.

Megnézte az anyja halála dátumát: 1870. Huszonhat éve, hogy meghalt! Ezt a fűzfát akkor ültették. Ez a fűz egyidős övele. Az apja 1881-ben halt meg. Annak is tizenöt éve... Az évek múlnak...

Csák leült a sittal szemben és sokáig nézte a négyszögletes fekete márványkockát, amelyre az apja és anyja neve fel volt vésve. Ezek a téli napsugárban csillogó, kopott aranybetűk maradtak meg neki a szüleiből. Ez igen szomorú...

Ha még élnének!... Most tanácsot kérhetne tőlük, hogy mit tegyen a tervezett házasságát illetőleg. Felállt s odakönyökölt a sirrácsra s önkénytelenül susogta:

— Édes, porladó szeretteim, elvegyem-e azt a lányt, akit imádok, aki vonzódik hozzám, aki nélkül semmit sem fog élni az életem? Halljátok-e? Beleegyeztek-e?

Egy szelid téli szellő suhant át a lombtalan fák közt és a siron nőtt vén fűzet annyira megingatta, hogy szinte lehetetlenségnek látszott, hogy e nagy fa e gyenge fúvalomtól mozdúlhatott volna így meg. A vén fűz háromszor is meghajtotta zizegő gallyait a töprengő fiatalember felé, mintha azt mondta volna:

— El, el! A te hamvadó halottaid én tölem

izennek néked és a beleegyezésüket adják. Hallgass a szivedre, mert az a helyes és nem az a sok ostoba morál, amelyet ti emberek a saját kényelmetlenségekre találtatok ki. Én tőlem izenik, aki az ő porladó szivük felett nőtem. Vedd nőül azt a leányt! . . .

Csák nézte a reves, vén fa törzsét, amelynek görcseiből alakulva egy öreg, jóságos, szakállas arcot vélt látni.

— Az apám ilyen lenne, ha még élne, — gondolta. — A fűzben az apám lelke járt, az bólingatta meg. Szót fogadok. El van ez a dolog döntve.

Aztán még egyszer megnézte a követ, a rácsot, a fűzet, a sirt. Tisztelgett a vén fának, mint egykor, kis kadét korában az apjának és úgy susogta:

— Isten veletek. Szót fogadok néktek.

Végig ment az úton és nem messze az ő sirjához egy pompás, komor fekete márványfülkés sirboltra bukkant. Gondolkozva olvasta el a ragyogó aranybetüket:

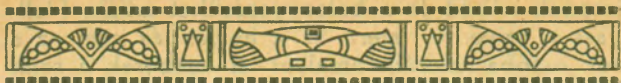
„A Pelőci Deér család örök nyughelye.“

Önkénytelenül hosszasan nézte a sirt.

— Tehát itt alszik az Ilonka mamája, ebben a hideg, fényes, márványkriptában. Itt alszik a szép kékszemű asszony, aki azt mondta neki, mikor haldoklott: „Isten áldjon meg, kis fiam. Nem foglak többet látni, Elemér. Meghalok. Mond meg ezt a papádnak is!“

Csák szomoruan töprenkedett. Vajjon miért mondta neki ezt az a halódó szép asszony? . . .

XIV. *Nem jó az embernek egyedül lenni.*

FŐHERCEG nem feledkezett el Csákról. Februárelején ez egy levelet kapott a főherceg udvarmesteri hivatalától, amelyben nagy udvariassággal hívták meg Pestre, a Lujza főhercegnő, a Károly Ágost főherceg feleségének estélyén tartandó szereplésre.

Csák igen kedvetlenül fogadta a nagy megtiszteltetést és ezt megmondta Fánikának is, akit már menyasszonyának tartott nemcsak a város intelligensebb közönsége (mert az idegenek mindig előbb tudják az ilyesmit, mint maguk az érdekeltek), hanem maga Csák is.

— Higyje el, Fánika, nincs kedvem menni erre a hideg, fényes mulatságra. Nem hiszem, hogy meg fognak érteni, ez pedig igen bánt. Más az ő világuk és más az a környezet, ahol az én hegedülésemet és dalaimat méltányolni tudják.

De Fánika nő volt és hizelgett a hiuságának a Csák meghívása s biztatni kezdte a főhadnagyot:

— Csak menjen. Azaz, hogy menni muszáj, de jókedvvel menjen. Ha előre elcsügged, igazán izetlen fog lenni és akkor természetes lesz, ha nem úgy fogadják, ahogy szeretné. Csak aztán

bele ne szeressen valami szép hercegnőbe . . .

Ezt félig tréfálva, félig aggódva mondta Fánika, mert ő olyan embernek ismerte Csákot, aki-be akármilyen főrangú asszony is könnyen beleszerethet.

Csák aztán felutazott a fővárosba s öt nap mulva nagyon megelegedve tért vissza.

— Szörnyű nagy siker! — dicsekedett Fánikának. — Magam sem hittem volna. Belém voltak habarodva.

— Micsoda tiszteletlen kifejezés ez, olyan előkelő emberek iránt — dorgálta a főhadnagyot a leány.

A kis üveges erkélyen ültek, amelyre a februári nap, mintegy tavaszi előlegül, tüzes napsugárcsókákat szórt s a szines üvegen beszűrődő napfény olyan csodálatos világitást adott a két fiatal embernek, hogy mindketten gyönyörködve nézték egymást, de erről nem beszéltek.

— Hát ugy-e, kis gyávám, — mondta suttogva a leány és megsimogatta a fiatalember arcát — volt siker. Magának ne lenne sikere? Neked? . . . Az a sok vérszegény hercegnő tudom sóvárogva meresztgette a szemét erre a szép fiúra, mikor énekelni kezdett és hegedült nekik s ez a fényes kék szeme csillogva nézett rájuk. Tudom, szerették volna megölelgetni! Hogyisne! Majd adok én nekik! Mikor a trubadur az enyém!

És hogy bebizonyítsa, hogy a trubadur az övé, úgy megölelgette, csókolgatta a fiatalembert, hogy annak majd elakadt a lélegzete a szenvedélyes csókkartácsok kereszttüzeiben.

— Nem adna oda, Fánikám, — mosolygott

a főhadnagy melegen csókolva össze a leány kezét. Hát mit szeret rajtam, ha szeret?

— Mindent, — mondottalángoló arccal a leány.
— Mindent és úgy félek, olyan ostoba balsejtelmeim vannak, hogy elvesztelek. Ugy-e nem hagysz el Elemér, mindig szeretsz? Mindig csak engem! Esküdj meg! Vagy ne esküdj. Az eskük nem érnek semmit. Csak szeress! Könyörgök, hogy szeress! Mert mindenem te vagy és ha nem szeretsz, én elvesztem a józan eszemet! Emlékezz erre!

És hevesen zokogni kezdett.

A főhadnagy gyöngéden magához ölelte a síró leányt és lecsókolta gyönyörű szeméről gyémántnál fényesebb harmatcsöppjét a szerelmes fájdalomnak.

— Én eddig is téged szerettelek és téged is foglak szeretni. Hányszor ismételjem ezt? Nem sokáig kell. Meggyőződsz róla.

— Elhiszem, — mondotta boldogan a leány és a könnyein át mosolygott s szorosán odabujt a fiatal ember mellé.

— Olvastam a lapokból a sikeredet. Nagyon örültem, mikor elgondoltam, hogy ez az ember, ez a csodás ember az enyém. Az enyém a lelke! De enyém fog lenni egészen. Nem soká . . .

Fánika mostanában minden átmenet nélkül volt egyszer kitörő jókedvű, máskor nagyon szomorú. Ugylátszik, kitört rajta a hevesvérű lányok szerelmi láza.

Megint lecsüggesztette a fejét.

— Mi a baja újra, — faggatta Csák és a leány dús, szőke haját gyöngéden simogatta végig.

— Ma itt volt a tanár Pestről, aki apának az asztmáját gyógyítja és azt mondta, el kell utaz-

nunk délvidékre. Májusig a Rivérián, San-Remóban, szóval, enyhe levegőn kell apának tartózkodni. Nem látom magát két hónapig! Én ezt nem bírom ki. Biztosan meghalok!

Csákot igen elcsüggesztette ez a hír.

— Nagyon kellemetlen időben jött, — mormogta a főhadnagy, — de mit tegyünk, bele kell törődni a változhatatlanba. És mikor mennek el?

— A hét végén. Ugy-e, magát is bántja ez a dolog, Csák?

— Nagyon. Nem is hiszi mennyire. Ráadásul nem hagyhatom itt a szolgálatot, mert Dernőy, a kapitány szabadságon van és most én vagyok a századparancsnok. Mostanában nagyon megszerettem magát Fánika, — mondta mosolyogva. — A kedves téli esték! — sóhajtott aztán. — Odavannak! Két hónap! Ez sohasem telik el!

Fánika gyönyörködve nézte Csákot. Magában ujjongott, hogy a főhadnagy ennyire le van verve az ő távozása miatt, de ez szinte erőt adott neki e kellemetlenség elviselésére. Ő kezdte vigasztalni a szomorú fiatalembert.

— Majd gyakran irunk egymásnak, Elemér és sokat gondolunk azokra a szép napokra, amelyeket a télen együtt töltöttünk. Talán csak eltelik ez a nyolc hét. És ha hazajövök . . .

— Ha hazajön, úgy megy el megint, mint Csákné, — mondta határozottan a főhadnagy és felállt.

Fáni megölelte a huszárt és nem szólt semmit, csak sokáig nyugtatta fejét a fiataember mellén.

— Mint Csákné, — sóhajtott aztán. — Le-

szek-e én Csákné? — És belenézett a ragyogó februári napsugarakba merengve, hosszasan mosolyogva és újra ismételte:

— Csák főhadnagyné! . . . Milyen szép ez! Oh, — tette hozzá vidáman, — ez a két hónap el fog hamar telni . . .

— El, én édes szerelmem, — suttogta meghatva a főhadnagy. — Amint hazajönnek, jegyet váltunk.

— Májusban, a virágnylás, szerelem hónapjában menyasszony leszek, — nevetett boldogan, könnyes szemmel a leány. — Mégis csak szép az élet!

Csák aztán bement köszönni az öregeknek s mivel a lovaglóiskolába kellett mennie, lesietett s felült a lovára, amelyet a legénye a palota előtt jártatott.

Mikor elvágtatott, Fánika csókokat dobott neki az emeleti ablakból.

A főhadnagy a főtérről lefordult a Jókai-utcára, de a lova még mindig emlékezett, hogy az ősszel ide, a Főtér és a Jókai-utca sarkán levő házhoz ők sokat jártak s a Gyöngyöm itt sok cukrot kapott egy kisasszonytól . . .

A főhadnagy hiába húzta a ló száját, az erővel odaugratott a földszintes ablakhoz s okos fejét röhögve nyujtotta az ablak felé.

A lovak patáinak csattogására llonka az ablakhoz jött és kinézett s mosolyogva bölintott Csák felé, aztán kinyitotta az ablakot.

— Jónapot, Csák! Hát hova igyekszik?

— Nekem — tisztelgett a főhadnagy nevetve — a lovaglóiskolába kellene mennem s már most is eltöltöttem az időt, de ez az átkozott

dög erővel a maguk ablaka alá hozott. Ez még mindig emlékszik a sok kapott cukorra.

— A Gyöngyöm hűséges és nem felejt — mondotta llonka egy kis keserőséggel — ő még emlékszik a tavalyi szép napokra . . . Várjál, Gyöngyikém, hozok neked cukrot. — És elsietett.

A ló, mintha megértette volna, mit mondott a leány, nyerítve nyújtogatta fejét az ablak felé s mikor llonka a cukorral megjelent, boldogan röhögött s ropogtatta a cukrot.

— Csoda, hogy megismert, kedves főhadnagy úr, — mondta llonka bizonyos maliciával és a vállán levő nagykendőt összébb húzta.

Csák mosolyogva igyekezett meggyújtani a szivarját.

— Ez szemrehányás akar lenni, ugy-e, hogy régen nem alkalmatlankodtam maguknál. Higyje el, nagyon el vagyok foglalva.

— De mégis! Egy kis időt csak szentelhetne nekünk is, kedves főhadnagy úr! Persze, mióta olyan híres ember lett, hogy főhercegeknek énekel, meg sem látja a szegény embert. Különböben gratulálok a sikeréhez. Olvastam a lapokból, hogy a főhercegi hangversenyen milyen ovációban részesítették.

Csák fáradtan legyintett.

— No, megjárt. Van annál nagyobb baj is kis sathenem.

— Hát ez a sathen szó már rajtam marad, — kacagott llonka. — Kérem, én már rég nem foglalkozom házasságközvetítéssel.

— Pedig a házassággal van baj!

— Micsoda baj?

— Nagy baj!

— Hogy Fánika nyolc hétre elmegy?

— Hát már maga ezt is tudja?

— Egyszerű az eset. Fáni ma délelőtt a korzón panaszkodott.

— Fájdalmas eset ez, — sóhajtott Csák. — Maga ezt nem tudja.

— En ne tudnám? — felelt sértődötten Ilonka. — Én? Mi az a nyolc hét? Semmi! Az én lovagom nyolc hónapja van oda, még sem haltam meg, mégis szeretjük egymást! Magok hallgassanak, maguknak könnyü.

— Igaza van, — nevetett a főhadnagy. — Az önök helyzete még rosszabb. Tehát, ha magok kibírják, mi is elszenvedjük.

— Ugy van. Az elmenetelről jut eszembe, hogy mi is szívesen lemennénk Fánikáékkal a Rivierára, mert apának is szüksége van az enyhe levegőre. Ő még rosszabbul van, mint Brunner báró, ráférne egy kis üdülés. De ő tulságosan pontos hivatalnok s mikor említettem neki a dolgot, azt mondta, hogy a lemenetel most lehetetlen. Olyan pörök vannak a táblán, amelyek a táncsban őt nem nélkülözhetik. Igaz, Csák, hallottam a kaszinó estélyén is énekelni fog?

— Így van, — felelt Csák savanyu arccal. — Nagyon divatba jöttem.

— Ja, barátom, ez a nagyság átka.

— Én nem hires, hanem boldog szeretnék már lenni.

— Fáni talán itt sem lesz a kaszinó estélyen?

— Nem. Holnapután utaznak. Mit csinált az előbb Ilonka? Különben ne is mondja, már látom . . .

— Mit lát? — boszankodott Ilonka.

— Látom, hogy irt, mert tintás az ujjacskája.
— De hamis szeme van — nevetett llonka és eldugta a kezét.

— Győzőnek irt, ugy-e? — mosolygott Csák.

— Neki! Maga mindent kitalál.

— Érdekes, — kacagott Csák, — hogy a hölgyek nem tudnak úgy irni, hogy az ujjukat össze ne tintázzák.

— Jól van, jól. Menjen már, mert elkésik a lovaglőiskolából — nevetett llonka tréfás haraggal.

— Megyek is, mert kikapok. Hát a hátsparipa mit csinál, kis tanítványom?

— Pihen. Már másfél hónapja nem lovagoltam. De ha nyílik az idő, újra nekifogok, mert elpuhulok. Képzelve, mióta nem lovagolok, négy kilót hiztam. A jövőhéten újra elkezdem a lovaglást. Néha megengedem, hogy társamul szegődjék, — ha ráér.

— Élni fogok az engedelemmel, — tisztelgett Csák és sarkantyuba kapva a lovát, elvágatott.

Az llonkáék házának Jókai-utca felőli részével szemben egy táblai birónak volt a lakása, akinek három vénkisasszony lánya volt. Ezek rendszeren a függöny mögül lesték Csákot, ha llonkával az ablakban beszélt. Most is ott volt mind a három.

Tilda, a legnagyobb, úgy nézett ki, mint egy aszalt szilva, epésen mondta a hugainak:

— Nagyon csélcsap ez a Csák gróf. Ahogy a Főtéren jöttem az elébb, láttam, hogy a lovát a Brunner palota előtt sétáltatja a legénye. Akkor ott udvarolt, most meg itt teszi a szépet. Kit veszen ez feleségül, ha annyifele csapja a szelet.

A középső kisasszony, Leontine, aki olyan volt, mint egy fonnyadt körte, — tóditotta:

— Ilyenek a mágnások, kivált ha szegények. Nekem nem kellene az ilyen ember.

A harmadik kisasszony, a legkisebbik, Zsófi, még csak olyan volt, mint egy dércsipe rózsza, még mindig szép és jókedvű. már a milyen lehet egy pártában maradt, egészséges, huszonöt éves leány. Odaszólt néneinek gúnyosan:

— Pedig úgy hallottam, hogy ez a csélcsap Csák, ez után a két gyönyörű leány után nektek akar udvarolni . . .

A két tisztesorú hölgy mély megvetéssel nézte végig a legkisebbiket.

— Még az ilyen csitrik is ki merik tátani a szájukat! Miből lesz a cserebogár! — És kivonultak a szobából, mint két megsértett királynő.

Fánikáék a hét végén csakugyan elutaztak. Csák kikísérte őket a vonathoz és igen meghatottan búcsuzott el a családtól.

A báróné sokáig szorongatta a Csák kezét és világtalan szép szemeivel merően nézett a fiatalemberre s azt mondta:

— Kedves fiam, gondoljon sokszor reánk.

A báró, a mindig kedélyes báró megölelte a főhadnagyot.

— Aztán, ha a ciprusok között, a kék tenger partján megfulladok a jó levegőtől, megírom kedves uramöcsémnek.

— Ah, édes bácsi, — mondta Csák megilletődve — bizonyára meg fogja gyógyítani az a jó, enyhe levegő.

Fánika megszorította a főhadnagy kezét, ránézett hosszasan és egy szó nélkül ült be az első

osztályu kocsi külön szakaszába a mamája után.

A báró még künn maradt és a szivarját szivta s bizalmasan sugta oda Csáknak:

— A kis leány igen el van keseredve. Nem jó kedvvel jön.

Csák nagyon megzavarodott. Érezte, hogy valamit kellene mondani, valami okosat, célozva a tárgyra. De nem jutott eszébe semmi megfelelő kifejezés. Végre kivágta:

— Ha hazajön, meg fog vigasztalódní. Én mondom! . . .

A báró kacagva ment fel a kocsi folyosójára és onnan felelt vissza:

— Uramöcsém, úgylátom, biztos abban, amit mond.

— Feltétlenül, bátyám!

— Adja az isten, hogy a céljai sikerüljenek.

A vonat megindult, Csák összeütötte a sarkantyuit és tisztelgett.

— Sikerülni fognak!

Fánika az ablakhoz jött, mikor a vonat elindult és mindig nézte merően, szomorúan, a me-reven álló s a délutáni ködbe eltűnő vonat után bámuló Csákot.

*

Február végén Csák a Kaszinó-estélyen énekelt és hegedült, természetesen frenetikus hatással. Ez estén az llonka lovagja volt, de mikor éjjel hazament — mint mindennap, mióta Fáni elment, — nekiült, pedig nem szeretett írni és megírta a napi levelet Fánikának.

llonkával megegyezett az estélyen, hogy a lovaglást újra megkezdik. És ezután minden délután kilovagoltak.

Nagyon jól találták magukat e sétákon, pedig rendesen igen közönyös dologról folyt a beszéd.

A tavasz besuhant a természetbe és kezdte körülcsókolni, ébresztgetni az alvó virágokat. A márciusi nap melegen sütött s a fák rügyei napról-napra hasadtak ki a téli burokból.

Kacagva, sokszor dalolva vágattak versenyt a fürge tavaszi széllel s elbohóskodva a délutánokat, alkonyatkor pompás hangulatban tértek haza.

Néha Csák föl is ment hozzájuk s ilyenkor az öreg Deér boldog volt, mert Csák annyi jóízű dolgot fecsegett, vagy énekelt, hegedült, hogy az este pompásan telt el.

Április közepe táján, egy délután nagyon melegen sütött a nap, szinte nyáriás hőséggel. A levegő már tele vol a kelő tavaszi virágok illatával s a fákon zöldelt a levél.

Csák és Ilonka künn lovagoltak a bánosi ligeten túl elterülő mezőségeken. A leány megszomjazott s átcsaptak a réten az országútra, hogy majd az útszéli csárdában isznak valami hűsítőt.

A korcsma előtt leszálltak s a szives csapláros erővel beterelte a lovászokat a lovakkal a csárda melletti féleresz alá.

— Be kell vinni ezeket a drága lovakat, instálom, mert a Brunner báró úr uradalmából szarvasmarhát hajtanak az országúton, ahol porzik-e! Osztán, ha kinn állanak a paripák, megsúrhatja őket valami fiatal bika.

Ilonka és Csák a csárdamelletti szalétlibe ültek, ahonnan az országútát jól lehetett látni.

— Itt szörnyü por lesz mindjárt, ha ideér a csorda, — jelentette ki Csák, — menjünk be a csárdába, Ilonka.

— Felesleges, — felelt a lány, — én nem félek a portól és szeretem nézni e szép jószágokat, olyan tiszta, okos, bánatos szemük van. Bánoson vásár lesz, odahajtják ezeket.

A sok gyönyörű szarvasmarhát ott hajtották el előttük. Töméntelen sok lehetett, a csapat vége nem látszott.

Ilonkáéknak a birtokán is nagy tehenészet volt és így, — mivel kedvvel foglalkozott velük, — értett a szarvasmarhákhoz. Magyarázta az állatokat a főhadnagynak fajok szerint.

Egy hajcsár, egy pohár bort felhajtani beugrott a csárdába s meglepődve hallgatta az Ilonka beszédét.

— Bizonyisten, úgy van az, — engedelmet instálok, hogy beleszóltam, — mondta a hajcsár, — de a nagyságos kisasszony ismeri a jószágot.

— Ugy-e bácsi, jól mondtam, — nevetett Ilonka.

— Jól azt, könyörgöm. Sok tisztartó nem érti úgy a dolgát.

— Hány darabból áll ez a gulya, bácsi, — kérdezte Ilonka, — végig nézve a szinte beláthatatlan csordán.

— Kilencezer darab ez alásan instálok. Egy része a bánosi vásáron kél el, másik része Bécsbe vivődik, de az a többség, ami külföldre megy. Szerencsés jócukát kívánok.

— Kilencezer darab, — mondta közönyösen a főhadnagy. Olyan sok lenne ez a jószág?

— Tudja-e, mit ér ez, Csák? — kérdezte nevetve Ilonka.

— Fogalmam sincs róla, — vallotta be a főhadnagy.

— Egy millió forintja porzik itt a Brunner bárónak, hallja-e?

— Hallom, — mosolygott Csák. — Nagyon is porzik. Szinte eszi a szemem ez a millió.

— Nagyon közönyösen nézi a jószágait főhadnagy úr . . .

Csák ránézett a mosolygó leányra.

— Jószágaim? Fájdalom nekem, nem enyéim.

— De a magáé *is* lesz . . .

— Az enyém, — hült el Csák. — Hogy érti ezt?

— Hát, ha Fánikát nőül veszi . . .

A főhadnagy mélyen elpirult. Öt hét óta, mióta Ilonkával együtt lovagoltak, most szóltak először Fánikáról. Valami hallgatag megegyezés volt köztük s mind a ketten, maguk sem tudva miért, nem hozták fel ezt a dolgot, pedig azelőtt mindig erről beszéltek, ha együtt voltak.

A főhadnagy most nagyon zavartnak látszott és sokáig nem szólt semmit, csak a lovaglókorbácsával csapkodta a frissen nőtt füveket a lugas oldalánál. Ilonka megbánta, amit mondott, mert észrevette, hogy a megjegyzése kellemetlenül érintette Csákot.

— Ha Fánikát elveszem, — mondta halkan és gúnyosan mosolyogva a fiatalember. — Akkor tehát az enyém lesz ez a sok jószág, a milliók, a palota, a sok birtok . . . Meg aztán . . . igaz . . . enyém lesz Fánika is . . . Milyen szép lesz ez! . . .

Ilonka rátette keztyüs kezét a főhadnagy vállára :

— Ne haragudjék. Nem tudtam, hogy ilyen semmiség így megbosszantja. Nem akartam . . .

— Tudom, — sóhajtott Csák, — hogy nem akart bántani, de én mégis megbántódtam. Amit maga most mondott, ezt mondja más is, ha nem mondja, vagy nem mondhatja, ezt gondolja . . . És nekem túrni kell!

Ilonka nagyon kellemetlenül érezte magát.

— De hiszen erre ne adjon maga semmit, Csák. Mindenki tudja, hogy maga nagyon szereti Fánikát és ha teljesen szegény lenne is, csak úgy szeretné és nőül is venné.

— De ezt nem mindenki tudja, — sóhajtott a főhadnagy. — Sőt kevesen is hiszik el! . . .

Egy kis ideig csönd volt, aztán Csák megszólalt, de nagyon keserű hangon :

— És ezt nekem örökké hallanom kell. Ezt örökké fogom hallani, vagy ha nem hallom, a hátam mögött suttogják: Látjátok, ez a koldus gróf nőül vette ezt a gazdag zsidóleányt és most hogy feszít! Látjátok, ilyenek ezek a tönkrement magnások. Mindegy, akárhonnán jön a pénz! Nincs szaga! Csak jöjjön! Látjátok, ez is eladta magát! Látjátok, ilyenek a jellemes emberek! . . .

— De Csák! . . .

— Csak hagyjon, — mondta Csák izgatottan. — Ez így van! Ezt nem lehet szépíteni. Én nagyon hálátlan szerepre vállalkoztam és sokszor azt hiszem, meg kell örülnöm. Én azt a lányt szeretem minden csepp véremmel, mint az üdvösségemet és a világ el fogja marni tőlem, meglássa!

— Csillapodjék Csák, ön rémképeket lát, —

könyörgött a felhevült fiatalembernek Ilonka. — Ez nem így van, maga nagyon sötét szemüvegen látja a dolgot . . .

— De hüen! — mondta a főhadnagy tomán. — Ennek végét kell szakítani! Ez nem lehet így tovább!

Ilonka kétségbe volt esve, majdnem sirt.

— De az istenért, Csák, ne tegyen valami ostobaságot. Én nem tudnám a lelkemen elviselni. Az én könnyelmű fecsegésem az egésznek az oka.

— A világért sem, — mondta Csák fagyosan. — Ön csak azt mondta, amit mindenki gondolhat felőlem. Lehet az is, hogy én vagyok az örült és a világ pletykája miatt eldobom magamtól a boldogságot. De eldobom! A Brunner kisasszony aligha lesz a feleségem! Hanem talán menjünk . . .

A lovász elővezette a lovakat. A főhadnagy felsegítette Ilonkát, aztán maga is nyeregbe szállva, lépésben indultak meg a város felé kinos hallgatásban.

— Mindennap írt levelet az a szegény leány... Milyen leveleket! — mormogott Csák inkább önmagának. — Nem fogok neki többet írni . . . Pedig örültség! Én ezt a lányt az udvarlásommal már nagyon kompromitáltam . . . Nem tudom mi lesz . . .

Ilonka remegve hallgatta a felindult fiatalembert és átkozta magát, hogy olyan könnyelműen és csacskán fecsegett előtte.

— Csák, — könyörgött és a leány szeme tele volt könnyel, — irjon tovább is Fánikának. Ezt a viszonyt nem lehet többé félbeszakítani.

Maga úri ember, nem tehet ilyet, még ha ok volna is rá. De nincs. Ezt csak ön képzeli . . .

— De lehet, — mondta Csák hideg mosolylyal. — Meg lehet szakítani a viszonyt. Egy körülmény megszakíthatja . . .

— Micsoda, — kérdezte szepegve Ilonka.

— A halál, — felelt tompán a férfi.

— Ön okos ember, nem gondolhat erre!

— Nem. Ez nem is lehet, — tette utána

Csák. — Ez nagyon borbélylegényes megoldás lenne. Majd kitalálok valamit.

És hazakisérte Ilonkát. Mikor a kapuban elváltak, a leány hosszasan nézett reá.

— Ön mindig szót fogadott nekem . . . Folytassa a levelezést Fánival. Maga a legjobban szeretett barátom nekem, Csák. Nem tudom, miért szeretem magát jobban, mint a többi embert, de szeretem. Fogadjon szót nekem . . .

Csák sokáig töprenkedett, végre megszólalt:

— Irni fogok Fáninak.

De hogy mit ír, arról nem szólt semmit. Köszönt és ellovagolt.

Ilonka máskor a tavaszt nagyon szívesen köszöntötte mindig. A fiatal, egészséges szervezét megremegtette, boldogsággal töltötte el a természet sejtelmes bontakozása. Ez a mostani tavasz hiába fénylett, ragyogott, minden olyan betegnek, hervatagnak, halódónak tűnt fel neki, virág, napsugár, incselkedő szellő. Minden bánította, örökké ingerült volt.

Csákkal pedig nem lovagolt ki többet a keletlen délután óta. Látni is csak egyszer látta a főhadnagyot. Édes apja, az elnök úr is folyton

betegeskedett és hogy a baj tetéződjön, Győző sem írt már neki egy hónap óta.

És ez keserítette el a lánykát legjobban. Eddig legalább, ha kellemetlensége, bánata volt, a Győző bohókás és szerelmes levelei megvigasztalták.

— Győző elfelejtett volna engem, — tűnődött aggódva Ilonka. És ezen bús, esős tavaszi délutánokon hosszasan elpityergett.

Hogy Győző úr nem írt, annak oka volt, amelyet a továbbiakban fogok elmesélni.

XV. A „Szerelem” című festmény.

GYŐZŐ, ama délelőtt után, mikor a szép Gersternéhez a festékes ládájával először ellátogatott, úgyszólván mindennapos vendég lett a Leopoldstrassei villában.

A szép asszony valami régi, öszszerepedezett képet javított vele — pro forma — a férje előtt, amely kép állítólag valami antik műremek volt, a piktor ellenben látta, hogy egy régi, vacak mázga az egész. De a kép restaurálásával sehogy sem akart elkészülni, aminek szintén meg volt a maga oka.

Ugyanis Győző úr többet fecsegett a szép asszonnyal, — ha Gersteréknél volt — ahelyett, hogy a képet javította volna.

Gerster úr, egy kövér, vidám, pohos féfi, aki a bajorok velükszületett kedélyességével mindig tréfált a festővel, maga biztatta a fiatalembert, hogy ne azzal a régi képpel bibelődjék, hanem ha ráér, szórakoztassa a feleségét, amely dologra ő, nagy üzleti elfoglaltsága miatt, teljesen képtelen.

A társalgás félig magyarul, félig németül történt, a sörgyárost ugyanis valamennyire megtanította magyarul a felesége.

Általában a piktor úgy látta, hogy Gerster úr a leghamisítatlanabb mintaférjek közé, tartozik, akik nem bánják, akármit tesz a feleségük, csak nekik hagyjanak békét.

Gersterné nem is sokat háborgatta kedves élete párját, aki néha Nürnbergben és Regensburgban levő sörgyárai miatt hétszámra távol volt Münchentől.

A magába maradt, élni szerető fiatal asszony aztán kihasználta ez alkalmakat alaposan.

Győző úr szinte Gersteréknél lakott. Ha a férj itthon volt, kedélyesen együtt ebédeltek, vacsoráltak. A jó humoru festőt a tréfakész bajor igen megszerette és sokszor mondta neki:

— Lássá, kedves Kozár, nekünk gyermekeink nincsenek, én tehát magát fiammá fogadom és mindig itt fog lakni velünk. Mert ha már én itthon vagyok, nem tudom nélkülözni a társaságát.

Sokszor megesett, hogyha Gerster hazajött az utazásból, értéküldött Győzőért, hogy estére mindenbizonyal eljöjjön vacsorára.

Győző készséggel tett eleget a meghívásnak s ilyenformán — akarva nem akarva — örökké ott kellett lenni a szép, kigyószemű asszony körül, aki szenvedélyesen beleszeretett a deli piktorba.

Egyszer meg azt találta ki Gerster úr, hogy a feleségét, — akit a sörgyáros a maga módja szerint imádott — Kozár fesse le. Győző nagyon szívesen vállalkozott erre is. Önagysága pedig, készséggel egyezett bele, hogy ülni fog a piktornak.

Gersterné aztán rendszeresen járt fel a Kozár műtermébe — ülni a képhez . . .

A kép valóban pompásan indult, de Gersterné

kijelentette a festőnek, hogy nem feltétlen szükség sietni vele.

Ha a festőnél a műteremben megjelent, egy detektivnek becsületére való házkutatást végzett. Szeretett volna Ilonka felől megtudni valami érdekes dolgot, levelet, vagy ilyesmit, hogy beláthatott volna annak a leánynak a lelkébe, aki a fiatal szépségével — amint sejtette — igen nagy konkurenciát csinál neki a festőnél, habár erről Kozár egy szóval sem tett említést előtte.

A festő nevetve nézte az ilyen kutatásokat és mikor az asszony az eredménytelen munka után fáradtan leült a műterem pomlagára, odament hozzá és faggatni kezdte:

— Mért nem őszinte maga, Klára? Mondja, mit kutat örökké nálam? Ha valami rendőr látná ezt a gyanakvó házmotozást, azt hinné bankót csinálók, vagy halottat rejtegetek.

Az asszony ilyenkor szenvedélyes lett és sirt is.

— De mikor én féltelek! Attól a másiktól, akinek az órad medalljában van az arcképe, akinek a nevét sem mondtad meg nekem!

Belekapaszkodott két gömbölyű karjával a festő nyakába és könnyes szemmel suttogott neki:

— Látod, én már abban a korban vagyok, mikor az életből, a szerelem életéből igen kevés idő van hátra. Én nem éltem eddig és most hogy megtaláltalak téged, az elmulasztott szerelmek, a megcsalt természet ujjult erővel követeli a maga jogait. És úgy féltelek, hogy elvesztelek egyszer. A szép, fiatal emberek hamar kiábrándulnak az ilyen öregasszonyokból. Egy szellőfuvalom, egy szebb arc és vége a szerelemnek. Ti folytatjátok

tovább, de nekünk csak a keserű emlék marad meg.

— Tehát maga öreg, — nevetett a festő és egy óiási tükör elé vonta az asszonyt. — Nézze meg magát.

A kipirult asszony gyönyörű volt és jól esett neki, diadalmasan látta, amit úgy is nagyon jól tudott, hogy ő csodaszép. Az egész beszéd különben csak arra való volt, hogy a fiatalembert — ha lehet még jobban — magához láncolja.

Győző gyönyörködve nézte az asszonyt és elgondolkozott.

— Min töprenkedik, — riasztotta fel kacagva és összecsókolta a festőt.

— Magát nézem, — mondta Kozár — és elgondoltam, hogy micsoda gyönyörű képet tudnék én Önről festeni! . . . Ha engedné! . . .

— Énrőlám? — csodálkozott az asszony. — Hiszen itt van, már festett. Pompás kép. — És az arcképére mutatott.

— Eh — legyintett a festő kelletlenül — ez semmi! Nem ilyet! Egy mást. Egy csodást, milyet én álmodok.

És szenvedélyesen szoritotta magához az asszonyt.

— Milyet? — susogta a szédülő asszony. — Hát fessél, olyat, amilyet akarsz . . .

— Meg fogom festeni a Szerelmet! Csodásan, pompásan és Te leszel a modellem, — mondta halkán a piktor. — Beleegyezel? . . .

Az asszony merően nézte a fiatalembert.

— Hogyan? Magyarázd el a képet.

A festő lelkesedve kezdett beszélni:

— Tavasz van. Fa, cserje, fű minden virágzik.

A nap bibor sugarakkal szórja tele a szeretkezni akaró természetet és a virágos fák alatt, a virágos gyep-pázsiton ott fekszik egy szerelmet sóvárgó, szerelemre vágyó leány. A rózsás teste összeolvad a virágok színével, amelyek közt fekszik . . . Lenne-e e képhez modell... Klára?...

— Szép lenne, — mondta elgondolkozva az asszony. — De olyan helyzetben, ahogy mondod... Aki ismer, rögtön tudná, hogy én voltam a modell, mert természetesen ki kellene állitanod. Budapesten, ahol annyian ismernek! . . . Ah, egy meztelen asszony! . . . Nem barátom, ha magadnak festened, szívesen. Neked mindent! . . . De a világnak nem mutathatom magam. Ez nem lehet . . .

A festő igyekezett kapacitálni.

— De ki is ismerhetne fel? Az arcodnak, a rád hulló napsugarak és virágok átszűrődésében olyan világítást adnék, hogy habár hú lenne is a tiédhez, e csodálatos színárnyalatok alatt képtelen lenne megismerni, aki mindennap lát is. Meg ki keresne egy ilyen kép mögött téged? Legfeljebb azt mondanák, hasonlít. Tegyéél boldoggá, Klára, — könyörgött a férfi — engedd megfesteni ezt a képet! . . .

Március vége volt. A műterem ablakai már nyitva álltak és a besurranó tavaszi szellő már hozta előre lágy szárnyán azoknak a virágoknak az illatát, amelyeket a művész a szép asszony köré fog festeni.

A hölgy elgondolkozott. A hiusága azt sugta neki, hogy engedje lefesteni szép, tökéletes testét, de a felismeréstől való félelem még ingadozóvá tette.

De a festő igyekezett rábeszélni, látva a habozását.

— Az arcod alsó részén egy virág fog át-hajolni s csak a szemedet, ezeket a gyönyörű, égő szemeket lehet látni. Így képtelenség, hogy felismerjen valaki.

— Akkor belemegyek, — mondta elhatározással az asszony. — Mikor kezded a képet?

— A jövő hét elején — felelt a festő, magában ujjongva. — Ezt a képet be akarom fejezni, mert ez a milleniumi kiállításra megy.

— Melyiket?

Az asszonyt a festő átölelve, egy már teljesen kész, berámázott nagy kép elé vitte.

— Gyönyörű kép, — mondta halkan, elandalodva nézve a festményt a hölgy. — De bájos, de kedvesen szomorú! . . . Micsoda címet adtál neki?

— Itt van a keretén: „Tavasza a temetőben“.

— És magyarázni kezdte szerelmesének a képet:

— Látod, ez az elmúlás hona. Lenn, a földben alusznak, porladnak az élet megfáradottjai. Pihennek az örök sötétség és nyugalom honában küszködéseik után . . . Csönd van lent és lassú enyészet. Hamvadnak, porladnak a hajdan ragyogó szemek, a szembe visszatükröződő napsugarak, itt fenn a sirok fölött, a kikelet virágaiban és a tavaszi nap sugaraiban új életre kelnek. A holtak nyughelye fölött végig suhan a tavasz szelid szellője, ragyogó sugarak szórják tele a susogó levelű vén fákat, a fakadó virágokat. Az enyészet felett virulás támad. Talán ez a szép színes világ itt fenn a lent nyugvóknak virággá, ragyogássá vált álma, mely a kikeletben, a virágok

himporában szerelmes csókokat vált és egymással egyesül . . . A természet egyforma bőkezűséggel, sőt igazságosan szórja be áldott kezével a sirokat, mosolyával: tavasz-virágokkal. A régi kis mohosult fejfákra, behorpadt sirokra, több szint rak, mint a fényes, büszke sirboltokra, kevélyen felnyuló sirkövekre. Talán így akarja kárpótolni a jeltelen sirokban alvókat, a szegény küszködőket haláluk után, hogy több fényt, több virágot ad elhamvadásuk helye fölé! . . .

— Nagyon szép kép, — mondotta halkan a hölgy. — Ennek nagy sikere lesz.

— Talán, — gondolkozott el a festő — ha megértik, sikere lesz. Talán! . . .

*

A „Tavasz a temetőben“ festményét aztán csakugyan elküldte Kozár Pestre s a képzőművészeti csarnokban ki is állították. A piktor barátai már előre is gratuláltak hozzá.

A szerelmet pedig elkezdte festeni a piktor. A szép asszony szinte remegve ment fel minden nap a műterembe. Maga csukta be az ajtókat s mikor kétszer is meggyőződött, hogy senki sem jöhet be, fogott a vetkőzéshez.

Mindig a Győző alvófülkéjében vetkőzött s a festőnek addig nem szabad volt a közelébe se mennie, sőt folyton ki kellett néznie az ablakon. Csak mikor elhelyezkedett a széles hencseren, fordulhatott vissza a piktor. Akkor már nem bánta az asszony, ha látja is, már akkor nem a férfit nézte Győzőben, hanem a festőt, akinek szabadon futhatott végig a fényes, mindent meglátó tekintete a gyönyörű termeten. Sőt meg

is foghatta és úgy helyezhette el a pompás, telt idomokat, ahogy azt a kép megkívánta.

Mig a művész festett, a modell sohasem szólt egy szót sem. A festő lázasan dolgozott s három hét múlva a virágok közt fekvő gyönyörű hölgy képe majdnem készen volt.

A festő gyakran kérdezte az asszonyt, nem fárasztja-e az egyforma helyzetben való fekvés. A hölgy csak a fejét rázta és nem szólt. S ha vége volt a festésnek, Kozár megint az ablakhoz ment és kinézett, mig az asszony teljesen felöltözött. Mikor aztán a ruhája rajta volt, a nyakába ugrott a festőnek és ölelte, csókolta.

— Már most a tiéd vagyok! Te vagy az én szerelmem! De attól a szúrós szemű embertől, aki teljesen ruhátlanul, olyan merően nézi és festi a testem, attól félek! . . . Ahhoz nem merek szólani. De nem is ereszteném közel se magamhoz. Te más vagy! A szemed mosolyog! Téged imádlak! Akarsz? Itt vagyok!

És majdnem mogfojtotta a festőt ölelésével. Kozár kutatva nézte az asszonyt.

— Csodálatos maga, Klára! Hiszen a festő és én, egy és ugyanazon ember. Aki most öleli, az aki az előbb festette. Nem így van?

— Nem, — mondta az asszony. — Aki az előbb festett, az egy hideg lángész, aki nem látja bennem az asszonyt, csak a modellt. Te más vagy! Te egy forró vérű és szívű férfi vagy. Mikor lesz készen a kép?

— Három nap múlva kész lesz.

— Jó, akkor takard le.

A festő letakarta a képet. Az asszony eddig

még nem volt rábirható, hogy a remek képet megnézzé. Kijelentette, hogy sohasem fogja megnézni. Nem érdekli. Őt csak Kozár érdekli, nem a festő, hanem ez a göndörhajú, szép fiu.

— Csodálatos vagy!

— Szeretlek, — mondta az asszony. S aztán ült az arcképéhez. És az arcképfestő piktor-tól nem félt. Fecsegett, kacagott, tréfált míg a művész festett s mikor vége volt az ülésnek, összecsókolta a piktor-t s gyönyörködve nézte készülő arcképét. Később felkerekedett, mint a tavaszi szél s tömérdek búcsúcsók közt elhagyta a műtermet. S mint a tavaszi szellők után a virágillat, úgy maradt ott a műteremben utána a finom parfüm szaga.

A festő sokáig sétált a műteremben mélyen elgondolkozva így az asszony elmenetele után. S magában azt kérdezte, hogy mi lesz a vége ennek a viszony-nak? Ugy érzi, mikor az asszony közelében van, hogy szereti, mert ez a szép terem-tés felperzseli a lelkét a lángjával. S mikor elmegy az asszony, bánja ezt a szerelmeskedést és lelkifurdalást érez, hogy llonkát megcsalja. Rémülve gondolt arra is Kozár, hogy llonkának már hat hete nem irt, pedig mostanában a kis leány sokszor hosszú és igen kedves közvetlen-ségű levelet küldött a festőnek, elpanaszolva bizalmasan a bajait, az öreg úr betegségét, a Csák és Fáni szerelme történetét. A festő mindennap szentül megfogadta, hogy este ir és este mindig elmaradt a levél megírása.

— Ezért meg fogok bűnhődni, — fenyegette önmagát. De a levélírásból csak nem lett semmi.

A „Szerelem“ képének már a befejezéséhez

közeledtek, mikor egy szép napsugaras áprilisi délelőtt, keserű meglepetés érte a festőt és gyönyörű modelljét.

A festőn szinte láz vett erőt. Az ecsetjei hihetetlen gyorsan rakták a vászonra a szép, ragyogó, puha színeket, amikor a műterem előszobájában megszólalt a csengő s rögtön forgószélként, kacagva, kiabálva rontott be — Fánika! ...

— Jézusom, — sikoltott Gersterné, mikor künn a csengőt hallotta, — nyitva hagytam az ajtót. — Villámgyorsan ugrott fel a pamlagról s úgy, ahogy volt, befutott a Kozár alvófülkéjébe s ott egy szegletbe bújt. De az ijedségtől a fogai is vacogtak. Ráadásul a ruhái most künn voltak a műteremben egy széken és értük sem mehetett, hogy felöltözhessen.

— Hol az a piktör, a Kozár, — kiáltott ki-törő jókedvvel Fánika. — Itt van? Jó reggelt! Ugy-e, nem várt, uracskám?! Elhiszem! — És megrázta hatalmasan a nagyon megzavarodott festő itt-ott festékes kezét, nem bánva, hogy a keztyűjét összepiszkolja. Aztán körülnézett a műteremben.

— Ah, maga szorgalmas ember, hát dolgozik!? És micsoda pompás kép!

A lorgnettén át gyönyörködve nézte a képet.

— Remek! De micsoda szép egy hölgy ez! Igaz, bocsásson meg, hogy megzavartam. Láttam a modellje is ijedten futott el, az én rohamom elöl, — kacagott Fáni. — De eljöttem, mert erre jártam. A Rivieráról Párisba mentünk, ahol apának dolga volt, most pedig hazamenet az én határozott kívánságomra, itt kiszálltunk. Magát akartam látni, kedves művész. Csakis magát. Még

egyszer bocsánatot kérek, hogy megzavartam. Nem kínál ülésel, de én leülök, mert ez a műterem magasan van.

És kacagva ült le.

Kozár igyekezett összeszedni magát és kérdezősködni kezdett az otthoniakról, de igen óvatosan. Ilonkáról csak úgy beszélt futólag és mindig csak per Deér kisasszony, mivel tudta, hogy Gersterné bizonyosan hegyezi aranyos fülecskéit az alvófülkében.

Fánika aztán referált színesen, elevenen, ahogy ő szokott.

— És a főbadnagy úr, — kérdezte Kozár mosolyogva.

— Él, — mondta és nem szólt róla többet.

— De én úgy hallottam, — mormogta Kozár kissé zavartan, — hogy talán már a dolog úgy áll . . .

— A dolog, kedves barátom, — vágott a szavába Fánika epésen, — sehogy sem áll és aligha lesz belőlünk prédikációs halott. Csak egy különös levelet irt nekem két héttel ezelőtt. Én azóta nem válaszoltam neki. Így vagyunk. Azaz sehogysem vagyunk. No de, — mondta Fánika felállva, — nem tartóztatom tovább. A társalkodónőm megunja magát ott künn az előszobában. Lássá, milyen jó leány vagyok én, megkerestem a címét és fel is jöttem. De Süzan kisasszonnyal jöttem, nem vétettem az Illik ellen. Különben is művészeket szabad látogatni, — a lánghőz templomában, — tette hozzá hamis párosszal. — Mit izen haza? Különben éntőlem úgy sem izenne csak valami sablont, ennél fogva el-

viszem az otthonvalóknak az ön szives köszöntését. No isten áldja!

És kezetrázott a festővel. De menetközben megint megállt a kép előtt és gyönyörködve nézte:

— Igazán, pompás egy kép! Micsoda remek termetű hölgy. Ez fizetett modell, ugy-e? — fordult Győzőhöz.

— Hat márka egy ülés, — hazudott Győző kelletlenül.

Abban a percben Fánika besuhant az alvó fülkébe és szembe nézett a teljesen ruhátlanul álló Gersternével, aki dühösen, villámló szemekkel mérte végig a tolakodót.

— Bocsásson meg, — mondta németül Fánika, de kissé megzavarodva, azt akartam megnézni, hogy a modell van-e olyan szép, mint a festmény. Sokkal szebb, — tette hozzá a leány kissé gúnyosan, a nyugalját visszanyerve.

— Nincs mit megbocsátani, — felelt Gersterné szintén németül, erős bajor dialektusban. — Engem a férfiak is megnézhetnek, egy nő annálinkább. Abból élek, hogy néznek.

Fánika köszönt és kiment a műterembe, ahol a halásáppadt Győző állt és zavartan mosolygott, amint a kijárat felé igyekvő leány mellett ment.

— Kis kíváncsi. Neki már meg kellett nézni a modelletem! . . .

Fáni a kilincsen tartotta a kezét. Igen komoly volt. Hüvösen szólt Kozárnak:

— Ilonka azt írta a multkor, hogy magától ritkán kap levelet mostanában. Már megmagyarázhatom neki ennek az okát . . .

— Nem értem, mire céloz, — mondta Kozár elpirulva, — talán mert egy modellt talált nálam a bárónő. Ezek a mesterségemhez tartoznak, ezek a segítőársaim. Talán féltékennyé akarja tenni llonkát egy modellre, — kérdezte Kozár keserű nyés mosollyal.

— Az ön modelljének gyönyörű termete van és megérdemel egy ülésért hat márkát. De mondja meg neki, kedves Kozár, hogy ha máskor a festőhöz megy a tisztelt modell, hagyja otthon a hatezer márkás brillians függőjét . . . Isten áldja meg barátom.

Kinyitotta az ajtót s odaszólt a vén francia kisasszonynak, aki az előszoba tulipános lócáján ült.

— Mehetünk madmoazel, én elvégeztem a dolgom.

Lesiettek a lépcsőn, megsemmisülve hagyva ott a sápadt festőt.

Kozár bement a műterembe és egy székre rogyott. Gersterné előjött a fürkéből, de nem öltözött fel, hanem egy fehér leplet magaköré csavarva, a hencserre ült s megfogva a festő kezét, maga mellé vonta.

Látta, hogy ez a szeleburdi, tólamakodó nő a festőjének igen nagy kellemetlenségeket mondhatott, hogy így le van verve. Magához vonta a festő fejét és gyöngéden, anyailag kérdezgette:

— Ki volt ez a szemtelen népség, kis fiam?

— Brunner bárónő, — sóhajtott Kozár.

— A milliomos Brunner leánya? — kérdezte Gersterné.

— Igen.

— Én vagyok a hibás! Máskor olyan figyelmes voltam, kétszer is megnéztem, hogy be van-e csukva az ajtó, magát nem is hagytam hozzányúlni és ma elfeledtem. Ugy-e, ez az asszony nem ismer engem?

A festő szomorúan mosolygott.

— Ez nem asszony, Klára. Leány, de nem ismeri magát, arról nyugodt lehet.

— Micsoda impertinencia, — méltatlankodott a szép asszony. — Be mert jönni és megnézett. Roppant rosszul nevelt és elkényeztetett leány lehet ez! Feljön egyedül egy fiatal festő műtermébe! . . .

Kozár, a rossz kedve dacára is elnevette magát. Ilyenek az asszonyok. Ez megszólja a másikat csak azért, hogy feljön a műtermébe. Hogy ő mit keres itt, arról nem beszél.

De megint elkomolyodott. Mi lesz Ilonkával? Ez a hóbertos leány képes lesz neki mindent elmondani. Eh, — gondolta aztán a fiatalság könnyelműségével, — lesz, ahogy lesz! Fő az, hogy ez a gyönyörű asszony most itt van. — És átölelte az őt figyelő hölgyet.

Gersterné úgy sejtette, hogy ez a látogatás őmiatta sok kellemetlenséget fog okozni a festőnek. Kárpótolni akarta a fiatalembert s ledobva felső testéről a leplet, szenvedélyesen ölelte magához a festőt.

— Nem baj, — suttogta, — itt vagyok én! Én szeretlek! En megvigasztallak mindenekért. Csak el ne hagyj! Befejezed a képet és a dicsőség kárpótolni fog a kellemetlenségekért. Ne búsulj! Én szeretlek!

A festő ölébe kúszott s már nem törődött vele, hogy a lepel a földre hull. Csak ölelte, esókolta pokoli szenvedéllyel a férfit, aki elkábultva szoritotta magához ezt az édes, gyönyörű, ragyogószemű bűnt, ami most egy szép asszony felséges alakjába bújt...

XVI. Veszekedő galambok.

MEGJÖTT a tavasz, — üdvözölte Fánikát, amint a vasúti kocsiból kiszállt, az öreg gavallér, Raab tábornok, aki éppen künn sétált az állomási perрон.

— A nyárral és az ősszel együtt, — tette hozzá Brunner báró nevetve, a feleségére és magára mutatva. Aztán lesegítette a feleségét a vasúti kocsiból s kezét fogva Raabbal, beszélgetni kezdtek az üdülésről.

— Higyje el, kedves tábornok úr, — mondta őszintén a báró, — hogy engem jobban meggyógyít a bánosi sétatér vén vadgesztenyefáinak az illata, mint a nizzai Promenade s Anglais sétány úgynevezett balzsamos levegője. Dehát ezek az orvostanárok küldenek, a hozzám tartozóim pedig követelik, hogy szót fogadjak az orvosoknak.

— De mégis hogy van?

— Jól vagyok én így tavaszfelé már, csak a telet nehéz áthúzni.

— Látom, a báróné, mint mindig, pompás színben van és Fánika húgom is, — bókolt öregesen a tábornok.

— Nekünk nem árt soha semmi, kedves Raab, — mosolygott Brunnerné, egy csokor vi-

rágót rendezgetve. S a tábornok csodálkozva nézte, hogy a báróné, mintha csak látna, rózsát rózsza mellé, szegfűt szegfű mellé csoportosított.

— És mi az ujság idehaza? — mosolygott Fáni mindkét kezét bizalmasan téve a tábornok karjára.

— Semmi, édes Fánika, teljesen semmi. A napok szürkén folynak és mindennap közelebb jutunk a sirunkhoz. De igaz biz' a — sugta Fáninak, — valakit nem látok. Hol van Csák? Nem tudta, hogy jönnek?

— Nem tudta, — felelt közönyösen Fáni s másról kezdett beszélni.

Aztán behajtottak a lakásukra és Fáni, habár közönyt tettett is, izzott a kíváncsiságtól és keserüségtől, megtudni, hogy mi az oka megint a Csák elhidegülésének s annak a rövid, fagyos levélnek, amelyet a múltkor neki küldött.

Éppen a hazajövetelük délutánján volt a bánosi Athléta Clubnak valami versenye, este pedig a majálisa. Tudta, hogy az ismerősök ott lesznek, ennél fogva rávette az apját, hogy a majálisra elmenjen vele.

A báró váltig szabadkozott, hogy el van törődve, de a leány addig hizelgett neki és addig magyarázgatta, hogy apjának kötelessége ott lenni, mert egy ezüst serleget adott első díjnak s rossz néven veszik, ha ott nem lesz stb, hogy a báró, — aki semmit sem tudott megtagadni a leányától, beleegyezett az elmenetelbe s hogy elkiséri a francia kisasszonnyal, mert a báróné kijelentette, hogy ő semmi szín alatt nem megy el, mert nagyon ki van merülve a hosszú utazástól.

Este meg is jelentek a majálison, ahol a

megtérteket nagy óvációkban részesítették. A lányismerősei körülfogták Fánikát és a nizzai karnévál részleteiről tudakozódtak, de a leány igyekezett röviden kielégíteni a barátnői kíváncsiságát s Ilonkával akart minél előbb beszélni.

Csák nem volt a majálison.

Fáni karonfogta Ilont a dijkiosztás után és a pavillon-vendéglő előtti kert feldiszített és tarka lampionokkal fényesen kivilágított sétaútjaira vitte.

— Sok és érdekes ujságot hozok neked Ilonka, — mondta Fáni, hosszasan nézve a lánykát, aki kissé bágyadtnak és rosszkedvűnek látszott. — De elébb neked kell referálnod az itthon törtétekről. Mi van ezzel a Csákkal? — kérdezte határozottan, szinte érdesen a leány s Ilonkát úgy fordította a lámpa felé, hogy az arcába lánson. — Teneked tudni kell, mi van Csákkal! Mikor elmentem, a legmelegebben váltunk el és most, ott vagyunk, ahol régen. Sőt talán, — ha levelének jól megfontolom az értelmét, — vége mindennek köztünk. Ilon! Ezt te okoztad!

— Én? — hebegte a szegény leány, akinek, mióta Csáknak azt a végzetes tréfát mondta, nem volt nyugta. Azóta kétségbe volt esve, mert ismerte a főhadnagy természetét és tudta, hogy valami helyrehozhatatlant fog elkövetni. Ime megtörtént. Irt Fáninak és ki tudja, miket irhatott abban a levélben.

— Te okoztad, — ismételte Fáni határozottan, látva az Ilonka zavarodott arcát. — Te! Senkise más!

Megszorította az Ilonka karját úgy sziszegte:

— Miért akarod elvenni tőlem azt az embert, mikor az engem szeret? Mi gyönyörűséged tel-

hetik abban, hogy feldulod a mások boldogságát. Tudom, hogy mig odavoltam, megint magadhoz édesgetted Csákot és telebeszélted a fejét. Miért akarsz ellenem törni, Ilon? Bántottalak-e valaha?

Ilonkának a zokogás fojtogatta a torkát a vádakra. Nem volt igaz, de a látszat úgy mutatta, hogy Fáнинak helyes a következtetése.

— Én nem csábitottam el a vőlegényedet, Fáni! Esküszöm neked. Én tisztelem Csákot, de nem szeretem. Nem én vagyok az oka, — tette hozzá tompán, de tagadásában nem volt már erő — hogy Csák megint elhidegült tőled . . . Nem ismerem az okot . . .

— Hazudsz, — mondta Fáni halk, szenvedélyes hangon. — Hazudz, mert ismered.

— De Fáni, — csitította Ilonka a felindult leányt. — Ne kiabálj. Botrányt akarsz csinálni?

— Nem, — lihegte a bárónő szenvedélyesen — de tisztába akarom hozni ezt a dolgot. Gazdag vagy, keresztény vagy, ennélfogva élj a főhadnagyoddal úgy, ahogy akarsz. Nem kell neki tovább töprenkednie.

Ebben a pillanatban kétfele hajtotta egy kéz a rózsabokrot, amely mellett álltak és előlépett Csák, aki a majálisra érkezve Fánit kereste. Látva, hogy a társaságtól félre, hevesen beszél Ilonkával, utánuk jött a lány pázsiton s így nem hallották a nagy vitatkozásban a léptei zaját. A Fáni utolsó szavait jól hallotta Csák s az igazságérzete nagyon felháborodott. Tisztelgett és szinte haraggal kérdezte?

— Kedves bárónő, mi cimen sértegeti ön

Deér kisasszonyt, aki ártatlan abban, amivel ön vádolja.

Fáni egy pillanatig halásáppadtan nézte a váratlanul megjelent Csákot, aztán fagyos göggel mondta:

— És ön mi címen kél a védelmére? . . .

— Édes Fáni, — mondta a főhadnagy nyugalmat erőszakolva magára, — ez az éles hang nem méltó mi hozzánk. A sok felgyült keserűséget keserű szavakkal nem lehet elintézni. Ne okozunk egymásnak hiábavaló fájdalokat, mert ebben az ügyben sem ön, sem Deér kisasszony, sem én nem vagyok a hibás, hanem hibás az élet, amely így tönkretette a boldogságunkat. Intézzük el ezt úgy, ahogy az ilyen végtelenül fájdalmas ügyeket elintézni kell, de semmi esetre se vádoljon ön ártatlanokat, olyan bajokért, amelyekben egyedül én vagyok a hibás. Ülünk le erre a padra.

A főhadnagy leült s a két leány kétfelől mellette foglalt helyet.

— Kedves főhadnagy úr, — mondta Fáni ingerülten — én bámulom ugyan az ön hidegvérét, de frázisokkal ezt az ügyet még sem lehet elintézni.

— Nem is akarom, — mondta Csák végtelen elkedvetlenedéssel.

— Mit akar hát? . . .

— Felvilágosítani önt. Ön az elébb Deér kisasszonyt támadta s úgy tüntette fel a dolgot mintha engem ő elhódított volna öntől. Kedves Fáni, — mondta Csák merően a leány szemébe nézve — engem nem lehet öntől senkinek a világon elhódítani! Ezt én mondom önnek és ha

egy kissé gondolkozik, belátja hogy ez így is van.

— Akkor miért írta nekem ön azt a levelet, amelyben szóról-szóra ez áll: „Most már hidegen nézem ezt a dolgot és látom, hogy a tavaszi láz kábitott el minket. Meggyőződtem, hogy a házasságunkból nem lehet semmi, mert az engem megalázna, én pedig jobban becsülöm önt, semmint azt akarjam, hogy egy olyan embernek legyen a neje, akire ujjal mutogatnak és megvessék, csak azért, mert boldog mert lenni“.

— Érthető és magyarázatra nem szorul, — mondta tompán a főhadnagy.

— Nekem nem érthető, — sóhajtott fájdalomosan Fáni. — És sohasem fogom megérteni. De hát ön szakítani akart. Legyen. El fogunk mindent felejteni, édes Csák, csak egyre kérem. Vagy két hónapig foglalkozzék még velem, a világ miatt. Aztán intézze úgy a dolgot, ahogy az a viszony, amely ma köztünk megfagyott, a világ előtt is szép lassan elhüljön. Magok férfiak nagy mesterek ebben. Tudom, nehéz terhet rovak önre, de ezt végig kell játszsanunk. Aztán én erre, ön arra. Vége a komédiának . . . Helyesen beszéltem? — mondta a leány halotthalványan felállva.

Csák és Ilonka is felállt.

Csák merően nézte Fánit és komoran szólt:

— Igen, Fánika, majd szép lassan eltemetjük ezt a szerelmet. Bünt követünk el, az igaz, mert csak holtakat szabad eltemetni. Ez a szerelem pedig ezidőszerint az én részemről nem halt meg, csak majd velem fog elenyészni. Az ön részéről nem tudom . . .

— Az én részemről, — mondta Fáni fagyos mosolylyal — biztosíthatom, édes barátom, hogy

jól, feltámaszthatatlanul meghalt és el lehet temetni s mivel kedves volt, hát egy szép virágos sirt rakatok föléje. Menjünk a társaság közé.

Ilonka, arcára téve a kendőjét, zokogott.

— Mit sirsz, — mondta neki idegesen Fáni, — meglátszik az arcodon és nem tudják elgondolni, mi bajod. Szárisd fel a könnyeidet. Majd mesélek neked valamit, ami érdekel, akkor aztán sirhatsz.

Ilonka felszárította könnyeit és ránézett Fánira.

— Felteszed rólam, hogy neked vétettem?

Fáni fölényel nézte végig a kis pityergőt és teljes meggyőződéssel szólt:

— Te nem tettél én ellenem semmit! Már látom! . . .

Karon fogta Ilonkát és Csák mellett haladva felmentek a pavillon verandájára. Már akkor mind a hárman mosolyogtak és senki sem olvashatta le az arcukról, hogy milyen keserű beszélgetés folyt e három ember közt öt perccel előbb.

Rácz Muki, a cigány, mikor Csákot meglátta, kedveskedésből rárántotta egyik nótáját, azt hogy:

Álom volt a mi szerelmünk
Csak mulandó álom . . .

Csák leült egy székre. Szomoruan nézte a nagy villanyos ivlámpát és fujta erősen a szivarja füstjét, míg a dalát hegedülték. Azt gondolta, hogy Rácz Muki, a cigány lelkével kitalálta az ő hangulatához illő nótát. Később Deér elnök úr mellé ült és nagyon hosszasan beszélgettek egymással, teljesen közönyös dolgokról.

Dernőy, a kapitány civilekkel kártyázott egy

leánderes lugasban, Gyorgyevics pedig kibicelt nekik. Fáni és llonka behúzódtak két narancsfa közé egy kis pirosbársony diványra. Ott nem háborgatta senki sem őket. A nagyteremben ugyancsak kurjongattak és járták az athléták, de a két leánynak ma nem volt kedve táncolni.

— Miért mondtad az előbb, Fáni, — kérdezte llonka valami balsejtelemmel — hogy mesélsz valamit, ami érdekel, akkor aztán sirhatok?

— A keserőség mondatta akkor velem. De elmondom neked, nem azért, hogy gyötörjelek, hanem jobb ha éntőlem hallod meg, mint mástól, így védekezhetsz. Először is meg kell állapítanom, édes llonkám, hogy a férfiak mind nyomorultak és haszontalanok. Csák úgy, mint a te Gyöződ és a többiek olyanok, mint ez a két említett úr.

— Gyöző, — dobbant meg a szive a lánynak. — Mit tudsz te Gyözőről, Fáni, — nyitotta kerekre a szemeit llonka, aggódva.

— Légy, édesem, elkészülve a legrosszabbra. Én most, hogy hazautaztunk, Münchenben is voltam és felkerestem a kedves piktorodat, hogy megmosdassam, amiért neked nem irt hat hét óta levelet.

— És? — reszketett llonka.

— És a híres festőnél leltem egy gyönyörű képet, amelyen egy bámulatosan szép, mezitelen asszony fekszik, egy rakás virág között, a képnek az a címe: „Szerelem“. Majd hallani fogsz róla, mert gyönyörű kép, azt meg kell adni.

— Nos? — szepegett llonka és elállt még a szive verése is.

— Az asszonyt a képre nem fizetett modell után festette a festő, henem a szeretőjéről . . .

— A szeretőjéről? Győző a szeretőjéről?!

— Igen, Győződ, a szeretőjét festette a képre! Oh, édesem, a te embered sem szent, hanem férfi, a férfiak pedig . . . Eh erről nem érdemes beszélni. Elég az hozzá, hogy Győző úr, amint utána jártam, már hosszabb idő óta egy gyönyörű szép fiatalasszonynak udvarol, bizonyos Gerster sörgyárosnénak. S hogy milyen bizalmas köztük a viszony, arról magam győződtem meg. S ha azt a képet meglátod, tisztában leszel vele, hogy amely nő ilyen helyzetben mutatja magát egy férfinak, az azt vagy nagyon szereti és nem titkol előtte semmit — vagy . . . különben másikat vagy nincs! Szeretője az asszony a festőnek, ez a tény! És nincs tovább! Ezért nem kapsz te levelet a piktorodtól. Most ismered az okot és tehetsz belátásod szerint.

Ilonka nem sirt és nem átkozódott, csak úgy hitte, hogy a szívét valaki egy nagy kalapáccsal veri, mert nagyon-nagyon fájt.

— Nos, mi a terved?

— Nem tudom, — mondta a lány tompán.

— Én tudom, mit tegyél Ilon.

— Mit?

— Nem irsz több levelet a festődnek! Egyenesen oda temetjük a te szerelmedet is az enyém mellé és a kedves halottainkhoz együtt járunk majd imádkozni. De azért bánatunkban nem halunk meg, ne hidd! Az volna a szép, hogy a férfiak kinevessenek a gyöngeségünkért. Vigan élünk, Ilon! És szövetséget kötünk s szépen megöregedünk együtt. Milyen furcsa két vén kisasszony leszünk mi! Most is hasonlítunk egymáshoz, majd egyforma ruhában járunk és mikor öregszünk, még

jobban fogunk hasonlítani. Eh, ellehet ám az asszony férfi nélkül, Ilon. Az erőslelkű asszony el! Meglátod. Hát elfogadod a tervem? — És keserűen kacagott.

Ilonka le volt verve iszonyuan. Győző, Győző! Hát ez lett a vége! Hát ezért nem irt! . . . Nagy kedve lett volna egy keserveset sirni, de restelt. Búsan szólt Fánihoz:

— Nem ér a te terved semmit. De az élet sem ér semmit.

— Igazad van, — mondta Fáni őszintén és leverten.

Brunner báró látta, hogy a lánya és a főhadnagy megint összekülönböztek. Azzal nyugtatta meg magát, hogy az igazi szerelmesek úgy szoktak, de mivel az utazástól tényleg nagyon el volt törődve, említette Fánika előtt a hazamenetelt, amibe a lány rögtön beleegyezett s nem-sokára eltávozott az apjával.

Fáni, mikor Ilonka előtt elment odasugta neki:

— Meg ne puhulj! El ne felejtsd, hogy védés dac-szövetséget kötöttünk.

A főhadnagy felé megbiccentette a fejét. Csák felugrott és összeütötte a sarkantyuit, de egy lépést sem tett felé.

Deér elnök úr Raab tábornokkal volt élénk beszélgetésbe merülve. Ilonka szeretett volna hazamenni, de látva, hogy az apja szórakozik, nem akarta zavarni. Így unatkozva, a gondolatai messze kalandoztak a hűtlen piktorjánál s úgy felelgetett néha-néha a mellette ülő Gyorgyevics csacsiskodásaira.

— Látom, hogy nem hallgat rám, — mondta

a hadnagy, — de velemszületett arcátlanságomnál fogva, én még sem hagyom békén. A főhadnagy küldött ide, azt mondta szórakoztassam magát, mert neki úgy zúg a feje, hogy képtelen egy okos mondatot összeállítani. Aligha nem sok váltója jár le a napokban szegény Csáknak, — mondta részvétellel a hadnagy, — azért olyan kelletlen.

— Már meg is óvatolták, — sóhajtott Ilonka alig hallhatólag. — De maga csak beszéljen nekem, kedves Gyorgyevics, én úgy teszek, mintha oda sem figyelnék, de azért nagyon jól esik a maga tréfáit hallgatnom, mert a kedélyem meg lehetős borús most, — tette hozzá szomorú mosollyal.

— Akkor fecsegek, — mondotta szolgálatkészen a hadnagy. — Csáknak is én vagyok a „házi derűje“, amint elnevezett, magához is beálllok udvari bolondnak. Ilyen szép hölgynek a bolondja lenni nem is olyan bolondság.

— Ne legyen asszony bolondja, Gyorgyevics, a nőta is azt mondta, — oktatta a kissé kótyagos hadnagyot Ilonka.

— Soha, kérem! Én mindig a lányok bolondja leszek. Én az asszonyoktól félek. Az asszonyok igen gonoszak. Ezt én tudom, miképp nem tudja más.

— Talán megjárta eggyel? — faggatta Ilonka, csakhogy szóljon valamit.

A hadnagy a kicsit berugott emberek közlékenységével kezdett magyarázni:

— Tudja, ha maga asszony volna, akkor elmondanám azt az esetet, amely énvelem történt ezelőtt két évvel, mikor hadnagygyá előléptettek.

De mivel maga nem asszony, nem mondom el a történetemet, pedig az szomorú eset és igen tanulságos . . .

— Hát akkor ne mondja el, kedves Gyorgyevics, ha olyan elmondhatatlan.

— Igaz, — örült meg Gyorgyevics — kérdezze meg a kapitánynét, az majd elmondja magának. — És elkezdte a hadnagy a hamut kizsiedni a szájából, mert a keserű történetre gondolva, a szivarját a tüzes végével dugta a szájába.

— Tessék, — mondotta mérgesen, — megégettem a számat! Csak ha rágondolok arra az asszonyra, akkor is megégetem magam. Hogy megégtem én, mikor vele foglalkoztam! Azt nem mondom el magának. Hiába is kíváncsiskodik, kedves Ilonka, — fecsegett álmosan a hadnagy, — én nem mondom el magának. Hanem az asszonyoktól azóta félek! Nagyon félek!

Ez alatt a cigány folyton muzsikált. Mostanában két nótát irt Csák, azt húzta el Rác négy-szer is és a kis Erdődy fiú bánatosan dalolta. Csák pedig a tenyerébe hajtva fejét, erősen szivta a szivarját.

A nótákat újra kezdte húzni a cigány. Gyorgyevics figyelmeztette Ilonkát, hogy hallgassa az Erdődy dalolását, aki ivott egyet és csinos kis baritonján újra fújni kezdte az új Csák nótákat:

Ha az isten nem egymásnak teremtett,
A szívünkbe szerelmet mért teremtett?
Jobb lett volna messze távol
Hirt sem hallani egymásról
Édes, kedves kis angyalom minékünk!...

Ilonkának telegyült a szeme könnyel. Sze-

gény Csák! Szegény Fáni! És vajjon én nem vagyok-e éppen olyan boldogtalan mint ők? Sajnálkozva nézte a hangtalanul búsuló főhadnagyt, aki odaszólt Erdődynek:

— Tibor, fújjad a másikat.

— Fúvom, pajtás, — mondta Erdődy, aki már elég tisztességesen be volt rugva, de igen helyesen énekelt azért s mikor a cigány elkezdte, ő is hozzá fogott:

Jaj annak jajj, aki szivből szeret,
Én istenem, mért is adtál szivet,
Tépd ki, tépd ki a szívemet
S tégy egy követ oda,
Hogy ne fájjon, ne sajogjon
Beteg szívem soha!

Deér abbahagyta a beszélgetést a tábornokkal s mondta Ilonkának, hogy menjenek. Gyorgyevics felsegitette a gallért Ilonkára, aki lement az apja után, aki már a kocsiba ült Domokosnéval.

Ilonka, mikor a Csák asztala mellett elment, odaszólt az elmerült főhadnagynak halkán:

— Keseregje ki magát, Csák, maguk férfiak legalább így könnyitének a bánatukon . . .

A gróf rettenve ugrott fel, összeütötte a sarkantyuit és kezét fogott Ilonkával:

— Csak némileg vigasztalódunk, de egészen meg nem vigasztalódunk soha! Önök pedig nők, kisirják magukat és teljesen megvigasztalódnak.

— Ezt nem lehet általánosítani, Csák, — mondta Ilonka búsan. — Vannak a nők közt is olyanok, akik nem vigasztalódnak meg! Azt majd meg fogja látni. Jó éjt!

Csák felhúzta a vállát, mint aki nem bír
hinni az ilyesmiben. Aztán meghajtotta magát:

— Jó éjt.

Ilon lement a kocsijukhoz és mikor jól bent
jártak a város felé vezető sétányon, amelyeket
igen szép vén akácok szegélyeztek, Ilonka még
akkor is hallotta a távoli cigányzenétől kísért dalt:

Tépd ki, tépd ki a szívemet,
Tégy egy követ oda,
Hogy ne fájjon, ne sajogjon
Beteg szívem soha! . . .

Magában azt gondolta, hogy jó volna a
Csákét is, Fánikáét is és az ő szívét is kitépni,
hogy ne fájjon, ne sajogjon soha! . . .

XVII. A piktör kiábrándul.

CSÁK betartotta pontosan amire Fánika kérte. Ha a korzón megjelent a bárónő, a főhadnagy melléje szegődött és élénken csevegett hozzá, de a legmindennapibb dolgokról. A tenispályáról minden harmadnap haza kísérte, de igen ügyes beosztással, ritkábban, ritkábban történt mindez. Fáni ezalatt mindig kétségbeesett jó kedvet és vidámságot tettetett, de a főhadnagy előtt hiába játszott, az látta, hogy a leány erőlteti ezt a viselkedést és azt is tudta, hogy ezt nem sokáig bírná játszani.

Junius végén, mikor a bárónőék a milleniumi kiállításra felutaztak Deérékkel Pestre, még kikísérte őket a vasuti állomáshoz, de már itt is llonkához többet beszélt, mint Fánihoz. Általában a majális óta llon és Fáni majd mindig együtt voltak láthatók s a főhadnagy, ha velük volt, inkább llonkával társalgott, mint Fánival. Ez titokban bántotta Fánit, hiába akart közönyös maradni és megint az a gyanu ébredt fel benne, hogy hátha csak azért mellőzte őt Csák, mert tényleg llont szereti.

De mikor a vonatjuk elindult, azért csak a bárónő állt a folyosón és folyton nézett az állo-

más peronjára, míg csak el nem fordult a vonat. Nézte, nézte a főhadnagyot, aki szomorúan bámult az elrobogó vonat után s Fáninak eszébe jutott, hogy februárban milyen más hangulatban hagyta ott a főhadnagyot. Akkor is így állt Csák a peronon, hanem — azóta megváltoztak az idők! . . . És a szívek érzelme! . . .

Pesten Deérék is, Brunnerék is a Császárfürdőbe szálltak, mert az öregek egyuttal kurláltak magukat a gyógyfürdővel s főleg azért és nem a kiállításért jöttek fel.

Másnap már Fáni és Ilonka, a fáradhatatlan gardedammal, Domokosnéval mentek a kiállításba. Összejárták a pavillonokat és a fejük is zúgott a sok szép látott dologtól és szörnyen elfáradtak.

A kiállítás-járás negyedik napján mentek a Múcsarnokba. Már ide az elnök úr is eljött velük, hogy amint mondta, a Győző fiú képjeit megnézze. Deér persze semmit sem tudott a festő kalandjairól. A két leány a titkot megőrizte magának.

A múcsarnokban Deér összetalálkozott Hargitaival, akit ismert, így aztán volt egy szakember csicszerónéjok, aki végighordta őket és magyarázta a kiállított festményeket.

Nagyon örült — a házasember kora óta igen elhizott Hargitai, — hogy a Győző barátja rokonnait megismerhette. Annyit beszélt róluk a Győző fiú, hogy egész maga elé képzelte már régen a családot s úgy beszélt hozzájuk mindjárt, mint régi ismerősökhöz, csak azt tévesztette el mindig, hogy a két egymáshoz hasonló lány közül melyik a Győző gyerek Ilonkája, míg aztán megjegyezte a két egyforma ruhába öltözött lányon, hogy

Fáninak lilafátyol van a kalapján Ilonkán pedig fehér.

Odavezette őket a Kozár-képekhez, amelyeket hosszasan néztek s amelyeket Hargitai az ő szerető tulzásával a tárlat két leggyönyörűbb festményének mondott.

A „Tavaszt a temetőben“ Ilonka is roppant szépnek, hangulatosnak és igézőnek találta, de a másikat, a „Szerelmet“ egyszerűen förtelmesnek ítélte. Mert a „Szerelem“ című kép is elkészült a megnyitásra és ki is volt már állítva.

— Nem is szép ez az asszony, — mondta halkán a bárónőnek, de azért sokáig nézte a párás szemű vetélytársat és mégis halálos irigységgel gondolt arra, hogy ez az asszony már Győzőnek a kedvese volt . . . Végtelen keserűség töltötte el a szívét és elhatározta, hogy a festő ezért igen meg fog bűnhődni! Kegyetlenül! Fájóan! . . .

Már egy hétig voltak fenn Pesten, mikor Kozár irt Deérnek, hogy Ilon nem válaszol leveleire s azt is írta, hogy júliusban ő is haza jön.

Az elnök úr kérdőre vonta Ilonkát, de az azt füllentette, hogy ő irt, de a levelei ott vesznek el a Kozár lakásán, a takarítónéja, vagy más valaki dobálja el. És ezzel vége volt ennek a tárgyalásnak egyelőre.

A lányok Domokosnéval járták a kiállítást, vásárlásokat tettek, néha Brunner báró is elment velük, de többnyire csak hárman kószáltak. Ilonka egyszer sem mulasztotta el megnézni a Kozár képét, a „Szerelmet“ különösen. Ez azért volt neki szükséges, mert július vége következett és Kozárnak haza kellett jönnie. Ahogy a festő

megerkezésének ideje közeledett, Ilonkának úgy szállt el a szivéből a bosszuállás. Ezt Fáni is gyanította a lányka egyes elejtett szavából és szította a festő ellen a tüzet. A festményt mindig mutogatta Ilonkának és szép vampirnak nevezte a képen levő asszonyt.

Julius vége elérkezett, de a piktor nem jött meg. Azt írta, hogy halaszthatatlan teendői miatt, talán le sem jöhet a kiállításra. Ne is várják.

Ilonkát ez igen elcsüggesztette. Fáni pedig kapott az alkalmon:

— Látod, látod, nem ereszti a kedvese! Inkább marad annál, mint téged sietne látni! És te mégis, sejtem, hogy meg akarsz neki bocsátani.

— Nem bocsátom meg neki ezt soha, — mondta elkeseredetten Ilonka. — Soha! Kitépem a szivemből még az emlékét is! Eltagadom azt is, hogy ismertem!

Augusztus közepén Kozár váratlanul Pestre érkezett.

A két család kint ült a szép nyári estén a fürdő előtti parkban és beszélgettek. Egy villanyos körte közéjük világított. A báró és az elnök csibukozva társalogtak az asszonyoktól távolabb. A hölgyek pedig pletykáltak, ruhákról tárgyaltak és haza készültek, mert az idén nem fognak fürdőre menni, hanem szeptember elejéig itt lesznek és akkor Bánosra mennek.

Egész el voltak merülve, mikor egy nagy, magas, derék férfi megállt a kis társaság mellett és megszólalt:

— Jó estét kívánok, ha nem zavarom önöket.

— Győző, — kiáltotta el magát az elnök úr

és összeölelte, csókolta a keresztfiát, aki aztán a hölgyekhez ment köszönni.

De mikor Brunneréket és főleg Fánikát meglátta, szinte az arcán látszott, hogy kényelmetlenül érzi magát.

Ilon hüvösen nyújtotta neki a kezét, amelyet Győző kétszer is megcsókolt.

Fáni, a nagyvilági hölgy, mint régi, jó pajtást fogadta a piktort és igen vidáman, kellemesen kezdett vele beszélni össze-vissza, mindenről, úgy, hogy Kozár lassan felmelegedett s a régi jókedve és humora visszatért s belezökkent a társalgásba.

Ilon csodálva nézte Fánit, aki örökké boszszut lihegett Kozár ellen és őt is lovalta, hogy most milyen nyájasan beszél a festővel. Szinte azt hitte magában, hogy az egész modellmesét Fáni azért találta ki, hogy őt összeharagítsa a festőjével. De viszont, a Győző jókedve alatt meg valami kesernyés szórakozottságot fedezett fel és a nők finom találékonyságával olyasmit sejtett, hogy Győző urat alighanem cserben hagyta váratlanul a rózsák közt fekvő hölgy és azért jött ilyen bejelentés nélkül haza és azért ilyen erőltetett a vidámsága.

— Meg fogom tudni holnap, — gondolta magában Ilonka és egész este alig vegyült a társalgásba, csak figyelte Győzőt és minden elejtett szavát, ha Münchenről szólt, megjegyezte.

Hanem azt konstataálta, hogy a piktör egy év alatt ifjúból szép, derék férfivá vált és gyönyörű, sűrű és göndör szakált növesztett, ami sokkal korosabbá tette, de pompásan állt a — nyomorultnak...

*

Kozár sejtett valamit, mikor látta, hogy Ilonka milyen hüvösen fogadja. Gondolta, hogy ez az ördögös Fáni képes volt mindent elmondani Ilonkának, amit csak látott, sőt kiszínezte azt, amit észrevett és a levegőben ezért vannak azok a viharfelhők, amelyeknek a kitörését szerette volna már hallani Győző úr, hogy ha egyszer muszáj zivatarnak lenni, hát minél hamarabb essen túl rajta.

Nekünk nem szükség addig várni, mint a Deér kisasszonynak, hogy megtudjuk a Kozár és Gersterné szerelmi idilljének a végét. Mert ez a szerelem, — jól sejtette Ilonka, — tényleg befejeződött, a szó teljes értelmében a lovagiasság szabályai szerint.

Ugyanis a kép megfestése és elküldése után Kozár vagy két hónapig, feltétlen és egyedül tulajdonosa volt a szép asszony szívének, mert Gerster urat bitorló társnak nem lehetett számítani. Gersterné is olyan hévvel ömlengett a festőnek, hogy a piktor a fiatalemberek tapasztalatlanságával, szinte örökösnek tartotta már a viszonyt. Hanem julius elején szerelmük derült egén, — mondaná egy tehetséges író, — felhők mutatkoztak, jobban mondva, egy igen fiatal dzsidás kapitány, aki Gersternek unokafivére volt és Bambergből helyezték Münchenbe. Gerster úr a dzsidásnak is a figyelmébe ajánlotta a feleségét szórakoztatás céljából, mint a festőnek tette. Kozárnak már az első alkalommal, amikor a kapitányt Gersteréknél meglátta, igen rossz kedve lett, pedig a szép asszony, még akkor a wilhelm-bajuszu, vörös óriást igen hidegen kezelte. Hanem Győző rövidesen azt vette észre, hogy a

volt bájos modellje hidegségére a szerelmek egyenlítőbeli napja süt, mert hihetetlen gyorsan közeledik a forrpont felé.

Először nagyon bántotta a dolog. Két napig se nem evett, se nem aludt. De az első szerelmi csalódás olyan, mint a bárányhímlő. Mindannyian keresztül esünk rajta és még sem halunk bele.

Győző úr augusztus elején egyszer kérte Gersternét, hogy válasszon a kapitány és ő közte, mert ő nem akar senkivel osztozni a szép aszszony szivén. A kígyószemű hölgy a szemébe kacagott a piktornak, „kis féltékenység östobájának“ nevezte és azt mondta neki, hogy rémképeket lát.

Kozárnak ezekután elment a kedve a viszony folytatásától. Augusztus közepén történt, hogy egy csöndes este meglehetősen sötét felhők takarták az eget és a hőség rekkenő volt. Kozárnak egy lapos gummitalpú cipő volt a lábán, mikor a Gerster-nyaraló kapuján bement. A villa felé tartott, de egy kis tujafák által bekerített padon suttogást hallott. A Gersterné hangját megismerte és a vörös kapitány cérnavékony hápogását is. Csöndes léptekkel ment feljük, de egyáltalán nem akart hallgatózni, mikor Gersterné szinte fuldokló hangon szólalt meg:

— Konrád, Konrád, hagyjon nekem békét. Engedjen el...

Ugy látszott, hogy Konrád nem akart szót fogadni, mert Gersterné lihegve, de haragosan, félhalkan kiáltott:

— Engedjen, most már parancsolom!

— Nem engedlek, — sipitott a kapitány, — s Kozár, akit tőlük a tujafa választott el, látta,

hogy az ölelésével szinte összezúzza Gersternét.

A piktornak a fejébe szaladt a vér. Benyúlt a galyak közt s megkapta a civilben levő kapitány gallérját és övét s a hosszú, öles embert, — az igaz, hogy vékony volt, mint a pipaszár, — szörnyű erős két karjával felkapta nagy mérgében a halálra ijedt szép hölgy mellől s egy köszméte bokorba vágta.

— Ha egyszer azt mondja egy hölgy önnek, hogy pusztuljon, hát pusztuljon, — mordult a kapitányra, — aki ez alkalommal egyáltalán nem viselkedett férfiasan. Lehet, hogy Győzöt Gerster úrnak nézte, lehet, azt gondolta, hogy ő most civilruhában van, — csak felugrott a töviskes cserjéből, s mintha puskából lőtték volna ki, eltűnt a villa rácsos kapuján, egy szó, egy kukk nélkül. Még a vászon kalapját is ott hagyta a csatatéren.

Ez az egész olyan hangtalanul ment, hogy aki őt lépésre állt, sem vehetett észre semmit.

Gersterné a megszeppenése dacára sem állta meg ezt a futást kacagás nélkül.

— No ennek jól megadta, kedves kis fiam, — ugrott hizelkedve a piktor mellé. Sohsem hittem volna azért, hogy olyan erős. — És mindkét karját kitarta a festő felé, hogy megölelje, hanem az hátralépett és ilyen akasztófa-humorral szólalt meg:

— Kedves Klára, maga úgy akar szeretni engem, mintha igazán a kis fia lennék. Bocsásson meg, de én három éves koromban is neki mentem egy tűzér-káplárnak, amiért a dadámat, a promenádon megölelgette s ők mindaketten kicagcagtak a hetvenkedésemért. Most pedig a „kis-

mama“ neveti, hogy a „kis fia“ kidobta az imádóját. Kedves „kismama“, tette hozzá gúnyosan, köszönöm az eddigi gyámkodását és az irántam való jóságát, de ha eddig *édes* kis fia voltam, ezután nem akarok a *mostoha* fia lenni. A helyemet átengedem a kapitánynak. Mert ő, ha a köszméte töviseket kiszedte a tagjaiból és sebei gyógyulnak, bizonyára visszajön s azt kívánja, hogy az önért vívott küzdelemben szerzett fájdalmakért kárpótolja . . . Amint hiszem, ezt maga, édes Klára, meg is fogja tenni.

Aztán ajánlotta magát és az elképedésében szólni sem tudó asszonyt ott hagyta.

Kozár egy napig várta, hogy majd a kapitány bele fog kötni. De úgy látszott, hogy a nyurga dzsidás elintézettnak állapította meg az ügyet és nem küldözgette a piktorhoz a segédeit.

Látva, hogy a kapitány nem akarja megölni, kiadta hű segitőtársának, Dávid Sándornak a parancsot, hogy a földiket elő kell teremteni, mert ma este búcsúzüllés lesz. Holnap pedig ládákat kell keríteni, mert itt hagyatik München minden csalfa szép asszonyával egyetemben és a piktor hazamegy Pestre.

Hanem Gersterné nem az az asszony volt, aki az ilyesmibe könnyen belenyugszik.

Másnap délután már levelet írt Gyözőnek, amelyben tömérdek átok zúgott a szegény köszméte tövisektől összeszúrkált dzsidás kapitányra, amiért az ő boldogságukat így összetépte s kérte Gyözőt, hogy csak még egyszer, egyetlen egyszer adjon taládkát neki, vagy jöjjön el hozzá. Ő nem mer a műterembe menni, mert amint megtudta, a festő már csomagoltat. (Már ezt is tudta!)

Győző egy igen kurta levelet irt neki vissza :

„Kedvesem!

Ön, mint minden csapodár asszony, szereti a romantikát. Én tehát regénystilusban válaszolva, határozottan állithatom, hogy a mi szép szerelmünk, a most hervadni kezdő virágokkal együtt, — meghalt! Arra kérem, legyen azon ön is, hogy illően eltemessük. Szép volt, bájos volt, megérdemli, hogy szépen hantoljuk el ezt a kedves halottunkat, aki halálát önnek köszönheti (nem szemrehányásképpen mondom). Ne akarja ön e halottat feltámasztani, mert ez lehetetlenség. Akik elmúlnak, azoknak pihenni kell. Nekem ez önhöz az utolsó szavam az életben.

Áldja meg önt az istene. — Szívéből kívánja Győző“

De Gersterné tudta, hogy Győző melyik kávéházba jár és este, éppen akkor hazaérkezett férjével s ennek két üzletbarátjával, megjelent a kávéházban, ahol a piktor és barátjai erősen muzsikáltatták magukat.

Gerster úr oda akarta a festőt hívni az ő asztalukhoz, de a felesége, nem mondva természetesen, hogy Győzővel szakított, lebeszélte, okul adva, hogy Győzőnek vendégei vannak és nem illik háborgatni stb.

Igy aztán a fiatal urak magukba múlattak a kávéház nagy oldafülkéjében.

A festő észrevette Gersternét s odaintette maga mellé a primást :

— Lacikám, húzz nekem egy jó új nótát, ami, tudod, mikor az embert megcsalja a szeretője, arra pászol.

Vadas Laci összehúzta vastag bikanyakát és hamisan hunyorgatott.

— Hát iszen, van instállak alásan, csinájuk. — És rárántotta az akkor új Csák nótát, amelyet Kozár is jól tudott, csak nem jutott hamarosan eszébe. A festő pedig vastag, dörgő hangján dalolt hozzá:

Ne gyónj nekem, minek gyónnál,
Álnokabb vagy a kigyónál.
Babám ne hitegesd magad,
Hűtlen voltál, az is maradsz.
Ne sirj nekem, hiába sirsz,
Levelet is hiába irsz.
Nem hiszek én az irásnak
Sem annak a sok sirásnak . . .

Münchenben ritkán szoktak a vendégek a kávéházban dalolni. A fülkéből kihallatszó idegen dudolás alatt az egész kávéház csöndben volt, nem értették a dal szövegét, de a melódia tetszett nekik s megtapsolták az énekest, aki erre egyáltalán nem számított, sőt mérgeskedett, hogy így törődnek vele.

De Gersternének iszonyú fejfájása lett rögtön, szinte a könnyei is folytak és azt parancsolta szegény, papucshős férjének, hogy ő azonnal haza akar menni. A szegény Gerster úr nagyon jól találta magát, de mit volt mit tennie, köszönt a barátainak és haza vitte a szeszélyes szép asszonyát, aki talán legkevésbé volt az övé.

Mig Dávid két napig pakolt a festővel nappal, esténként szörnyű zülléseket vitt Kozár véghez az ott levő magyar ismerőseivel.

Zúgó fejjel ült a vonatra Győző úr s a bü-

esúzó cimborák üdvrivalgása mellett jött haza, ahol, mint láttuk, Ilonka nem valami szívesen fogadta. Pedig az az egy reménye maradt, hogy a Gersterné által tönkrezúzott szívét az itthon hagyott kis lány fogja meggyógyítani, hanem úgy látszott, ebben alaposan csalódott a piktor.

XVIII. A király megvásárol egy képet.

KOZÁR tapasztalta, hogy fogadtatása Ilonka részéről nem a legmelegebb, de erre kissé el volt készülve.

No, aztán a többiek kárpótolták a lányka hüvösségét.

Az érkezés utáni napon alig győzte apiktor habzsolni a tömérdek dicséretet

— Pompás képek, — gratulált a báró.

— A lapok agyba-főbe dicsértek, — jelentetteki Domokosné, aki a lapokra igen sokat adott.

— Hát szép képek azok, fiam, — erősítette Domokos tanár úr, a csibukját igyekezve meggyujtani az őszi szélben. Mert ez a reggeli után történt a parkban.

Győző erre az utolsó kritikára adott a legtöbbet. Mert Domokos tanár urnak a kopasz, taplósipkás fejében volt annyi esze, tudása, élettapasztalata és művészi érzéke, amelyen húsz közönséges lelkű ember megosztozkodhatott volna és igen jól járt volna mindegyik.

— Akkor meg vagyok magammal elégedve — mondotta és most jelent meg arcán először az a régi, igazán jókedvű mosoly és megelégedés, ami régen, nagyon régen — egy éve —

gondolta Ilonka — állandóan ott ült a festő sugárzó szemeiben.

— A mi véleményünkre nem is kíváncsi? — kérdezte Fánika, duzzogó mosolylyal.

— Oh, hogyne, — mondta Győző úr, de akkor már megint olyan bizonytalan kifejezés ült az arcára, amilyen a festőt Ilonka előtt olyan idegenné tette. — Nos, mit szólnak hozzá. Először ön, bárónő?

— Felséges, mind a két kép. De — tette kegyetlen gunnyal utána Fáni — a Szerelem az jobban sikerült mint a másik. Az a hölgy gyönyörű meleg szinekkel van festve. A festője, e képen, úgylátszik, kedvvel dolgozott . . . Ugye Ilon, neked is ez a véleményed?

Szegény Ilonka, sajnálta az elváltozó arcu Kozárt.

— Szép, szép — hebegte zavartan — az is, de a másik, a virágzó temető, sokkal jobban tetszik nekem . . . Ilyen temetőben szeretnék már pihenni . . . — tette hozzá szomorú, halk hangon.

És a szép kék szeme tele lett könnyel s Győzőnek pedig a szívébe úgy belenyilallott valami fájdalmas érzés, amint a siró leányt látta, aki bizonyára abban a virágos temetőben az ő gyermekkori ábrándos szerelmét látta eltemetve, amelyet az a másik képen levő ragyogó szemű asszony ölt meg . . .

Fáninak nem jól esett az Ilonka elérzékenyede s tréfálva akarta elütni a dolgot.

— Oh, én abszurdumnak tartom az elmulás fölé ilyen pazar virágzást festeni . . . Ezek a szeretkező virágok nem sirok fölé valók, hanem fiatal házások ablakába . . .

— Mindenütt sirok fölött járunk . . . — vágta ketté Domokos tanár úr a vitát.

*

Győző már öt napja volt itthon, még mindig nem beszélt Ilonkával egyedül. Nappal a fürdő előtti szép kertben sétáltak az öregekkel, éjjel pedig a festő átment mindig Pestre, bizonyára lumpolni, mert igen sáppadt volt napközben.

Augusztus vége volt már akkor és a Császárfürdő előtti vén fákról kezdtek a sárga levelek hullani, mikor egy délelőtt Fáni a szüleivel bejárt Pesten, látogatóba. Domokosné Eliz kisaszszonnyal beszélgetett, az elnök úr pedig Domokossal vitatkozott valamin s így Győző és Ilonka nyugodtan társaloghattak, kissé távolabb ülve az öregektől.

A lány valami kézimunkán babrált, a festő pedig szivarozott. Igen vontatva folyt köztük a társalgás. Keveset szóltak és még kevesebbet mosolyogtak, nem úgy mint régente, mikor, ha együtt voltak, kacagásból állottak ki, úgy, hogy Domokosnének sokszor rájuk kellett szólani.

Talán erre az elmúlt szép időre gondoltak, mert mindketten egyszerre sóhajtottak.

— Hová szállt ez a sóhaj, — mondta a festő, de nem mosolygott.

— A multba, — felelt őszintén a leány. — Olyan lelkiállapotban vagyok, hogy a jelenből nem tudok egyebet küldeni a multba, mint sóhajt. A jövőm, azt hiszem, már sirás lesz.

A festő kelletlenül rágta a szivarját. Nem szólt mindjárt. Végre földhöz vágta a m. kir. állami gyártmányt.

— Ön nem az, akit elmenetelemkor itt hagytam, Ilonka, — fordult komolyan a leányhoz.

Ilonka szinte megremegett. Régen várta ezt a percet. De most, hogy megérkezett, félt, hogy nem tud elég erős lenni. De a virágok közt fekvő hölgyre gondolt és ez erőt adott neki. Komoran szólt:

— Nem. Az egy hívő gyermeklány volt, akit itt hagyott. S talált helyette egy kiábrándult nőt, aki tisztán, úgy lát mindent, ahogy van. Nem rózsaszínű szemüvegen át . . .

— Hanem egy kormos üvegen, amilyen a napfogyatkozást szokták nézni. Sejttem, ki adta önnek ezt a kormos üveget. De azt mondhatom, hogy nem jóakarója önnek.

— Úgy gondolja? — mondta Ilonka, kissé gunyosan. — Kérem, akik az illúziókból kiragadják az embert és megmutatják neki a valót, azok talán nem udvariasak, de helyesen és hálára méltóan cselekszenek.

— Az álmok, ha csálnak is, szebbek mint a valóság . . .

— Már meguntam az álmokat, szeretek egy kis valóságot látni.

— Az pedig sohasem jó egy kislánynak. A női lélek mindig álmodozzon, a rideg valósággal a férfiak küszködjenek.

— A nők ebbe belenyugodnak, de a férfiak néha elűzik a lelkeinket körülvevő illúziók rózsaszín ködét és ilyenkor még fájdalmasabb, még nagyobb a csalódásunk . . .

Győző úr előkotorászott egy új szivart, rágyújtott és azt gondolta magában, hogy ő máma igen ostoba. Ez a kis lány mindjárt megfogja

verni és ő, — mivel bűnös — nem tud őszintén, becsületesen harcolni. Megátkozta még azt a per-
cet is, amelyikben Gersternét megismerte; átkozta
Baróthyt is, aki ennek az ismeretségnek közvetve
okozója volt. Ha akkor ő tovább utazik, nem
száll ki Linzben, sohase ismeri meg Gersternét
és akkor most ez a szép, igazán gyönyörűvé vált,
tisztá, fehér leány milyen boldogan pihenne a
kebelén. Kezdett Ilonkába örülten beleszeretni,
mióta ilyen hidegen bánt vele és szinte megve-
téssel gondolt magára, hogy azért a másikért,
elbirta, ha egy kis időre is, felejteti ezt az édes,
bájos kis tavaszi virágot . . .

— Mit csinál, — mondta kegyetlenül a lány-
nak és zavartan pödörte a bajuszát.

— Csipkét kötök, szép lesz? — Egy pilla-
natra, ahogy a festőre nézett a lány, az a régi,
mosolygós arcú Ilonka volt, akit ő úgy imádott.
Magában azt gondolta, hogy milyen bántó, hogy
csak egy pillanatra, mintha villám-fénynél állná-
nak sötét, viharos estén, úgy látják egymásban a
régi énjüket.

— Adja majd nekem . . .

— Minek ez a csipke magának? . . .

— Szemfedőnek, — mondta a piktor. De
megbánta. Ez nagyon banális kijelentés volt.

Hanem a lánynál megtörte a jeget. Ilonka
elkezdett sirni, nem hangosan, zokogva. Csak a
vállai rezgésén látszott az elfojtott sirás és a szép
szemeiből hullottak a könnyek a — szemfedőre...

A festő megfogta a lány kezét és halkán,
de melegen beszélt hozzá:

— Tehát már nem szeretsz? Hidd el, nem
vétettem annyit ellened, amennyit már szenvedtem

öt nap óta. Ilon, hát a mi szerelmünk elmulhat, meghalhat, mint a többi közönséges emberek érzelme . . . Ez nagyon szomorú volna! . . .

— Tehát csakugyan igaz, — gondolta a lány. Most maga kimondta. Megcsalta őt. Ez még jobban elkéséritette, de a fiú bűnbánatát látva, meg aztán arra gondolva, hogy hiszen ez az ember mégis csak az övé, mégis csak őt imádja, a szeméből látszik, a hangjából hallik. És az a másik asszony, — verje meg az isten, — az — talán — csak egy futó érzelem volt, ami művészeknél megbocsátható, ennélfogva . . .

Abban a pillanatban érkeztek meg Brunnerék. Fáni nagy lármával jött feléjük és a Fánika nagy hangjától a szerelem édes tündére, mely közéjük akart szállni újra, — ijedten repült tova. Vajjon vissza jön-e még egyszer? . . .

— Kozár, Kozár, — kiabált Fánika — ujságot hozok. A műcsarnokból jövünk. A „Szerelm“ képét megvette egy amerikai milliomos tizezer forintért. A Szerelmet elviszi a petroleumos kospasz úr Amerikába. Hargitay seftelt a jenkivel. Mit szól ehhez?

— Bánom is én, — ugrott fel idegesen a festő. — Mi közöm nekem ahhoz a nyomorult képhez, akárhova viszik!

Látszott Kozáron, hogy igen haragszik.

— De tizezer forintért kelt el, — mondta csöndesen Fáni, aki elhült a Kozár villámló tekintetétől. Kémlelve nézte a festőt és Ilont és azt gondolta, most bizonyosan rossz időben jött a hírével, hogy így megharagudott a máskor nagyon udvarias festő. De a férfi haragosan villámló

szeme igen imponált Fáninak és újra megállapította, hogy a piktor gyönyörű férfi.

— Bocsásson meg, — mondta Győző úr magához térve egy kissé, de még mindig ingerülten — ma rossz hangulatba vagyok és nevetlenkedem . . .

— Kedves mester, — szabadkozott Fáni is és igazán meg volt szeppenve — én nem is hittem, hogy az a hat négyzetméter vászon olyan áron kelljen el. Nekem, fájdalom, nincs egy csepp műérzékem sem. És nagyon meglepett . . . Azért bátorkodtam . . .

— Helyes, kérem. Köszönöm a szivességét — mondta hidegen a festő.

Fáni csak nézte Kozárt. Előtte szinte hihetetlen nagygyá vált egy perc alatt ez a férfi, a világhírű művészt látta már benne, aki mit sem törődött a sikereivel és nem hagyta magával bizalmaskodni. Valami mese jutott eszébe, amit a növeldében tanult, egy nagy piktorról, aki elejtette az ecsetjét és a műteremben időző császár felvette és odanyújtotta neki. Az mondhatta ilyen hangon, hogy:

— Helyes kérem, köszönöm a szivességét. Érdekes volt, hogy e perctől kezdve Fáni, nem birt, nem mert Kozárral azon a pajtáskodó hangon beszélni, mint eddig.

Másnap, mikor a kiállításba ment Kozár, Hargitay örvendezve ujságolta el a képvásárlást s ezalatt a szegény, izzadó rendező, vonszolta a közönyös pajtását, hogy kerítsen frakkot, mert jön a király a tárlatra és őt is befogják mutatni neki.

— Sohse mutogassatok engem, nem vagyok én majom, hogy mutogassatok.

Hargatay elszörnyedt ennyi illojalitáson.

— Boldogtalan! Ez kell. Érted! Vagy ne menj sehova. Ül le. Hozatok ruhát és itt valahol magadra szeded. Egy óra múlva itt lesz a király!

A szegény Hargitay mint egy örült futott el valahová. Kozár pedig közönyösen ült le az irodába.

Tíz perc múlva jött Hargitay, a kezében hozott egy öltözet ruhát és a szabadkozó Kozárt irgalmatlanul belerázta a nadrágba, frakkba.

— Így, jól van! Milyen jól néz ki az arcátlan és nem akart felöltözni! Valódi művész-pofa. Bizony isten!

Kivitte a csarnokba a festőt, ahol már tele voltak a termek frakkba bújt piktorokkal, államtitkárokkal, még a kultuszminiszter is ott volt, aki fülönfogta Kozárt és igen sok sületlenséget fecsegett az egyiptomi festészetről a finoman hallgató és érdeklődő arcot vágó fiatalembernek.

— Micsoda tájékozottsága van nagyméltóságodnak — csodálkozott Kozár, aki az egész beszélgetésből egy szót sem értett, mert oda sem figyelt, hanem majd mindig arra gondolt, hogy ha az a kiállhatatlan Fáni nem jön tegnap, bizonyosan kiengeszteli Ilonkát . . .

Hátat fordított a miniszternek nagy szórakozottságában és a kijárat felé tartott.

Öxcelenciája pedig hunyorogva fordult oda egy ott lábatlankodó képviselőhöz:

— Micsoda kellemes ember ez a Kozár! Különbén egy zseni! Egy lángész! Milyen két

képje van itt! Mese, kérlek alásan! Az egyptomi festészetről vitatkoztam vele. Ha tudnád, kedves izé, hogy ért ehhez is! Mindenhez! Egy zseni! Nagy jövője lesz!

— Kérlek, kegyelmes uram, — jegyezte meg arcátlanul a t. képviselő úr, aki most hallott először beszélni az egyptomi festészetről, — Kozár az egyptomi festészetről könyvet is irt.

— Ne mondd, kedves izé! — csodálkozott ő-excelenciája. — Erről nem is hallottam . . . Micsoda ember . . . Ah, de jön a felség!

A felség csakugyan jött. Könnyedén lépett le az udvari hintóból, mint ahogy a riporterek megemliteni szokták. Aztán felsietett az elébe rohanó kultuszminiszter mellett a csarnokba, ahol üdvözölték. Az üdvözlést őfelsége az ő végtelen türelmes arckifejezésével hallgatta s katonás rövidséggel felelt. Szívesen jöttem ujólag stb. stb. aztán a termekbe ment a kísérettel.

— Szép, nagyon szép, — ismételte a miniszter magyarázatára. Egy-két festőt bemutatnak neki. A régibb, idősebb mestereket személyesen ismerte. Lencúrral tréfált is.

— Kedves mester, ön olyan üde, mint a képjei.

— Felsőged nagyon kegyes, — mondta az öreg szókimondó jegesmedve. Én azt érzem, hogy kopunk, én is, a festményeim ereje is.

— Ezek a képek a legjobb cáfolatok az ön szavaira, — mondta a király a Lencur képjeit nézegetve. — Gyönyörű dolgok! És ezeket ki is festette, — mutatott a Kozár képjeire, amelyek a Lencuré mellett álltak. Már a multkor is fel-tűntek! Ejnye, de szépek! Nagyon szépek! . . .

Es a király érdeklődve, hosszasan nézte a két képet.

Lencur körülnézett és észrevéve a hátul unot-tan, szórakozottan ácsorgó Kozárt, mérgesen in-tett neki, hogy jöjjön közelebb rögtön.

A festő kelletlenül állt az öreg mellé. Aki a király elé tolta.

— Ennek a nagytehetségű fiatalembernek a műve. Kozár Győző, felség.

A felség rögtön nyújtotta a kezét a fiatal-embernek. A festő egészen közönyösen mosoly-gott és azt jegyezte meg magában, hogy a király-nak milyen erős kézfogása van és az is eszébe jutott, hogy ő megéljenezte egyszer a királyt és a sziámi uralkodót Bécsben. Vajjon hol van most a sziámi király?

— Nagyon szépek a képek, — mondta a felség. Igazán nagyon szépek. Aztán újra nézte a képeket.

— Ez a „Tavasza a temetőben“, úgy látom ez a címe. Oh, ez nagyon szép. Ezt a képet, ha nincs elkelve, megtartom, kedves miniszter úr, — fordult a kegyelmeshez.

A kegyelmes kissé zavarban volt.

— Ugy tudom, elkelt, felség, — hebegte, mert a király már múltkori látogatásakor tett vásárlásokat.

— Az nagy kár. Nagy kár, — ismételte a király.

— A „Szerelem“ kelt el, kegyelmes uram, — sugta Kozár. — A másik.

— Nem kelt el, felség, a másik kelt el. Ezt megvásárolja őfelsége, — jelentette ki ünnepé-lyesen Kozárnak a miniszter.

A festő meghajolt. A király pedig mégegy-
szer kezet szoritott a piktorral és tovább ment s
még két képet vett. Aztán megelégedését nyil-
vánította a látottak felett és elhajtatott.

Kozárt körülvették a gratulálók.

— A kölyköt én fedeztem fel, — mondta
Lencur megölelgetve Kozárt. — Egy vidéki tár-
laton, mint kis fiut. És ime, látszik, hogy nem
csalódtam, — hencegett az öreg jókedvűen!

— Nagyon szép is ez a kép, — mondták a
jelenlévők. — Gyönyörű!

Az volna a csinos dolog, hogy ez a sok lo-
jális úr ellenkező véleményen merjen lenni, mint
a király. Mit, gyönyörű? A Tavasz a temetőben
egyszerűen mesés!

És Kozár Győző úr, ott mindjárt, tiz perc
alatt, országos hírvű művész lett.

Hargitay melegen rázta meg a pajtása kezét
és az ő akasztófa-humorával gratulált.

— Ezután festhetsz akármilyen mázgát. Az
remekmű lesz. Te már nem halsz meg éhen!
Kérlek, erre megnősülhetsz.

— Húzd le rólam ezt a frakkot, kedves ko-
mám, — könyörgött a híres férfiu. És mig átöl-
tözött, eszébe jutott, hogy egyszer régen, talán
tiz évvel ezelőtt, egy őszi vasárnap délután, egy
kis fiu, messze-messze innét, egy nagy kertben
együtt sétált egy szép kis szőke lánnyal és a fiu
lelkesen beszélt a lánynak és azt mondta:

— Igen Ilonka, képeket festek. Nagyokat,
mint a szobaajtó, még nagyobbakat, mint a kapu!
És híres leszek! És mikor híres leszek, megveszi
a festményemet a király. Nagyon sok pénzen

veszi meg. És ha megveszi a király a képemet, eljövök magáért és feleségül fogom venni! . . .

Hol az a kis fiu, hol az a kis lány, de főleg hol van az az édes, tiszta, drága gyermekkori szerelem? . . .

A festő egy kocsiba ült és míg az emberek és a kocsik forgatagába rohant vele a jármű, át Budára a Császárfürdőbe, végiggondolta a történeteket. A királyt, a minisztert, Lencurt, Hargitayt és egy rakás hízelt, aki most olyan hirtelen megismerte, felfedezte, tegezte és meggratulálta. S az jutott eszébe, hogy mindezt az egészet odaadná, ha még egyszer ott lehetne kezdeni, a tíz év előtti időnél és ami azóta esett, meg nem történt lenne és — nem haragudna rá Ilonka, a kedves, a drága! . . .

Odahaza nem szólt semmit. Ebéd után, mikor rágyújtottak s a verendára kiültek, Ilonka mellett állt és szivarozott. Hanem azért a történetek mégis jóhatással voltak rá. Sokkal derültebb volt az arca, mint az előző napokban.

— Ilon, tudja-e mi az ujság? — mondta halkán a lánykának, aki megint a „szemfedőt” horgolta.

— Micsoda, — érdeklődött a lányka és nagy, tiszta szemeivel rámeredt a festőre.

— Ma délelőtt a tárlaton bemutattak a felségnek és a király megvette a „Tavasza a temetőben” c. képemet . . .

A leánynak megállt a szívverése és nem szólt.

— Tudja-e, — szólt a fiu, már odalépve a lánykához, — hogy egykor mit ígértem magának, ha a király megveszi a képem, akkor . . .

— Gratulálok, — vágott szavába a lány, —

s büszkén mosolygott az ő híres piktorjára, de az ajkai vonaglottak és kevés kellett volna hozzá, hogy sirva fakadjon.

A festő kétszer is megcsókolta a felé nyújtott kezét és erősen szorítva, egy kissé a kezében tartotta.

— Valamit ígértem, — sugta melegen a festő . . .

— Tudom, — mondta őszintén a lány és mindig gondoltam rá, de — és könnyörögve nézett a fiura, — ott mondja el a többit, ahol ígérte, ott a kertben, otthon, ne ebben a hideg városban . . . itt megfagy az ember szive és meghalnak a szerelmek . . . ott mondja el, Győző . . .

Mióta itthon volt a fiu, most nevezte a lány először a keresztnévén. A fiu megelégedetten susogta:

— Bocsásd meg nekem . . . a bűneimet, ha voltak . . . és én az örök igaz, szerelemmel hálálom meg a te nagylelkűséged.

— Otthon mondja el, — mosolygott boldogan a lány . . . és én megbocsátom azokat a bűneit magának, amelyeket voltaképpen nem is tudok, nem is akarok tudni soha! . . . Csak szeretni akarlak! Mindig. Holtig, igazán . . . Drágám . . .

És a „szemfedőre“, megint könnyek potyogtak, de ezek már a boldogság könnyei voltak! . . .

Ilonka örvendezve ujságolta el a Győző sikerét a társaságnak, ahol a hír igen nagy szenzációt keltett. Hozzá voltak ugyan már szokva a Kozár sikereihez, de ez mégis olyan hatalmas, hétmérföldes lépés volt, amely felett nem lehetett egy gratulációval napirendre térni. Ebéd után, mikor Győző egy beteg író barátját ment meg-

látogatni a Margitszigetre, úgy az öregek, mint a lányok, nagy áhitattal beszéltek a délelőtt történekről. Győző úr megnőtt előttük, hogy szinte nem is maguk közé valónak tartották már. Fáni nem merte többé Ilonka előtt rágalmazni, ami a szerelmes kis leányt nagyon boldoggá tette. Ő régen elfelejtette volna a piktorja állítólagos bűneit, ha Fáni eddig felszínen nem tartja.

Ilonka egy képes levelezőlapot is kapott e délután. Csák irt rajta egy pár szót. Kérdezősködött, hogy mint tölti az időt, szép-e a kiállítás, hazajött-e már Kozár és tudatta, hogy ő a nagygyakorlatokon meghült és aligha nem jobboldali tüdőcsucshurutja van, de minden este szorgalmasan gyógyítja, — az Arany Szarvasban.

Ilonka odaadta a lapot Fánikának, aki tizszer is elolvasta a pár szót s kétszer is hangosan mondta :

— Tehát beteg és lumpol . . . Szép ! El akar pusztulni . . .

S bizonyosan e hirtől egész délután levert és ideges volt. Irigykedve akart belekötni Ilonkába, akire haragudott a jókedve miatt.

— Lám, milyen hamar elfelejtetted a piktorod csapodárságát. Csak úgy ragyog a szemed a boldogságtól. Nagyon vajszivű leány vagy te, Ilon, aki olyan könnyen megbocsátja az imádója hűtlenségét.

— Eh, — mondta jókedvvel Ilonka, — én nem tudok pozitivet arról az esetről. Győző itt van, látom, hogy szeret, én nem törődöm mással. A piktorral pedig majd ottbön számolok.

Ez estén az öregek kiadták a parancsot a készülődésre. Holnap haza utaznak.

Mikor másnap este a vasúthoz hajtattak s a kocsijaik a Margithídon mentek át, Ilonka gyönyörködve nézte a kivilágított várost. A két ragyogó fénysávot, a dunaparti korzó lámpáit, a paloták csillogó ablakait s a Gellért hegy oldalát, amelyen úgy néztek ki a lámpák, mint a szentjános bogarak a vakondoktúráson.

— Milyen szép város is ez a Pest, — mondta elragadtatva a lányka és a vele szemben ülő Kozárra mosolygott.

— Csodálatos, — jegyezte meg a gonosz Fánika, — tegnapelőtt utálatosnak találtad.

— Az tegnapelőtt volt, felelt Ilonka helyett mosolyogva Győző.

Domokos tanár úr, — aki mint mondta, — „erénycsösznek“ ült közéjük a kocsira, egy három helyen lyukas virzsínia szivarral vesződött, amely teljesen tűzmentesnek bizonyult. Hamisan hunyorgva szavalta:

— Tempora mutantur, et nos mutamur in illis!

Vége a második kötetnek.

TARTALOM.

	Oldal
IX. A kigyószemü asszony	3
X. Ilonka lovagolni tanul.	23
XI. A Csák emlékei	32
XII. Brunner Fáni	40
XIII. A vöröskereszt-egylet bá'ja	64
XIV. Nem jó az embernek egyedül lenni	86
XV. A „Szerelem“ című festmény	103
XVI. Veszekedő galambok	118
XVII. A piktör kiábrándul	132
XVIII. A király megvásárol egy képet	144

SAJTÓ ALATT:

Morvay Zoltán: MŰKEDVELŐKSZINHÁZA:

I-ső kötet tartalma:

Angol kisasszony. Bohózat 1 felvonásban. Műkedvelők számára a leghálásabb és legkönnyebben előadható bohózat
Lucia álma. Tánc-jelenet. Gyakorlott táncosnők számára.
Leányzsúr. Tréfás jelenet. 6 leány szereplővel.
A szerelemről. Verses monolog.

II-ik kötet tartalma:

Rendelés a betegségyőzőben. Bohózat.
Virágos hajó. Élkép és prolog.
Nem lesz O-ás liszt. Tréfás jelenet.
Bledermeier-bál. Prolog.

Egy kötet ára 20 Lei

MORVAY ZOLTÁN:

RANDEVU. Vigjáték 1 felvonásban.

Ára 20 Lei.

Megrendelhető Révész Béla könyvkereskedésében
Targu-Mures—Marosvásárhelyt

MŰKEDVELŐK

TELEFON részére népszinműveket, monologokat,
61 dialogokat, kabarétréfákat és kuplékat
nagy választékban tart raktáron

Révész Béla

könyvesboltja Târgu-Mureş : : Marosvásárhelyen

Kérjen árjegyzéket

Kérjen árjegyzéket!

**Saját érdekében kérje : legujabb papir-, író-
szer és nyomtatvány**

... Á R J E G Y Z É K E M E T , ...

bármily nyomdai munkára

modern könyvnyomdám árajánlatát,
és írógép beszerzése előtt

„UNDERWOOD“ gépeim bemutatását

Révész Béla papíráruháza

Târgu-Mureş—Marosvásárhelyt

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

